GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Tilt.
Lo.

NOVELLETTER
af
GEORG NORDENSVAN

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS FÖRLAG.

Pris 2 kr.

LEK.

NOVELLETTER

AF

GEORG NORDENSVAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1887.

PAPPA OCH MAMMA.

an var alltid välkommen upp på mammas atelier om kvällarne, då hon slutat sitt arbete, och då var der också ständigt ett par tre gäster sittande kring tébordet, der hvar kopp och hvart fat var olikt de öfriga och der en palett, böjd i skålform, tjenade till brödkorg.

På ett snöre tvärt öfver rummet hängde fyra kinesiska papperslyktor, och samtalet gick så lätt i det dämpade men färgfulla skenet. Taflorna, stafflier, portföljer, studierna på väggarna, alla små prydnader, stoffer och bondväfnader dolde sig då i halfdunklet, gitarren stod och drog sig mot pianot, nothögen låg på golfvet i när-

heten. Pianostolen var för tillfället upptagen af lilla Signe.

Mamma satt som vanligt i länstolen, en gåfva från kamraterna. Hon stödde båda armbågarna mot bordet, som hon plägade, och litet färg hade glömt sig kvar på hennes klädningsärm.

Hon hade ett öppet, friskt ansigte, godhjertade stora ögon, som sågo käckt framför sig. Frågade man någon af kamraterna om hennes karaktär, så fick man alltid till svar orden: »Mamma är en riktig hederspojke».

Hon kallades mamma, derför att det alltid var hon, som fick styra och ställa för sina kamrater vid studiefärder utåt landet och vid allt som skulle företagas, var sjelfskrifven skattmästarinna och sjelfskrifvet förkläde åt småflickorna.

Af en liknande orsak bar hennes granne midt öfver förstugan namnet pappa.

Mamma var ständigt vid godt lynne, aldrig ängslig för någonting. Kunde glömma sig kvar ute vid sin studie, till dess det var kolmörkt omkring henne, var om sommaren uppe med solen och var aldrig rädd för att gå hur långa vägar som helst, lastad med målarsakerna. I fult väder drog hon sin regnkappas kapuschong öfver hufvudet, så att hon såg ut som en munk, band ett bälte om lifvet och marscherade så i väg i stora galoscher utan att det ringaste bry sig om hvarken storm eller regn.

Under arbetet glömde hon allt annat och sade aldrig ett ord — utom någon gång, då

hon mumlade för sig sjelf: »Inte duger *det* inte,» strök sig med ett färgigt finger utefter näsan och suddade derpå öfver det hon målat, för att med friskt mod börja på nytt.

Men om vinterkvällarna var hon språksam och glad, der hon satt med armbågarna på bordet och strök ned luggen öfver ögonen, när hon skrattade.

»Vill Johanna be herr Sven komma in och dricka en kopp té,» ropade hon till städerskan.

En minut derefter kom gumman tillbaka och sade: »Pappa var inte hemkommen.»

Men pappa kom snart. Efter téet tog han gitarren och sjöng ett par bellmansbitar.

Pappa hade djupa, allvarliga ögon och ett vänligt ansigtsuttryck, som ingaf förtroende. Men han var nervös och orolig och gaf sig aldrig tid att arbeta med det lugn som erfordrades och som utmärkte allt, hvad mamma gjorde. »Hvad sitter pappa och funderar på?» kunde mamma fråga, då hon såg honom nedstämd utan orsak, då han satt och fantiserade på pianot och tankarna voro långt borta. Och då såg han upp och svarade skämtsamt: »Det talar jag inte om.»

Men mamma, som kände Sven så väl, lade då handen på hans axel och sade sitt vanliga: »Inte duger *det* inte.»

I flera år, ända sedan båda gingo på akademien, hade de haft atelierer på ömse sidor om förstugan och umgåtts otvunget som goda kamrater. Pappa var den mest stadgade unge man

i verlden, och mamma var som sagdt en hederspojke.

Men denna afton hade mamma särskilda skäl att be gumman hämta in Sven, ty det var sista kvällen lilla Signe var der. Hon skulle resa till Paris.

»Ja, den som kunde... kunde...» Pappa ställde bort gitarren och såg tankfullt framför sig, som han plägade.

»Komma dit?» ifylde mamma. »Det är väl inte omöjligt. Du söker ju stipendiet, och du får det nog också.»

»Tala inte om det,» sade Sven, steg upp och gick ett par slag, medan mamma tände en cigarett.

»Nej, — det vore att bli otrogen mot mamma,» hviskade Signe, klappande dennas hand. Mamma lät höra ett obegripligt brummande läte.

Stämningen var en smula tryckt. Signe hade varit en så snäll liten flicka och hade pratat bort mången afton med de andra uppe hos mamma — och från sommarens utflykter hade de så många soliga minnen gemensamt.

»Nej,» utbrast mamma till slut och slängde bort cigaretten, »inte duger det här inte, — man måste hålla sig glader. Pappa får inte spela mer, då blir barnet ledsen.»

Pappa lydde men blef icke mera sällskaplig för det, utan lät mamma prata.

»Tänk, när vi träffa Signe der ute i Paris, hvad hon skall vara distinguée jämförd med oss

bönder — och hvad hon skall ha mycket att tala om, att inviga oss i . . .»

»Kanske det,» medgaf Signe med en liten blick på Svens allvarsamma ansigte. —

Hon visste inte hvarför hon grät, när hon kommit i säng hemma. Var det för att hon skulle lemna kamraterna — eller hvarför? Men midt under tårarna smålog hon åt minnet af städerskans ord att »pappa inte var hemkommen».

Under tiden satt han i sitt rum, sysselsatt med att på ett bredt blågult sidenband texta orden »tack för godt kamratskap», omslingrade med förgätmigej och rosor. Bandet skulle pryda »kårandans» afskedsbukett till Signe. Morgonen hade redan grytt, då arbetet var färdigt och han gick och lade sig.

Då hade mamma redan sofvit lugnt i flera timmar.

* * *

Sven hade fått stipendiet. Han hade varit uppsluppet glad åt möjligheten att få resa ut, och det enda molnet på hans himmel var tanken på mamma, som skulle bli bra ensam, då hennes gamle granne var borta och en annan, kanske en främling för henne, bodde i hans atelier.

Mamma såg efter honom, då han efter att ha meddelat henne den glada nyheten gick in till sig, och hur länge hon stod der, så skymdes hennes frimodiga blick af en tår, och hon strök

sig med fingret utefter näsan och sade till sig sjelf de vanliga uppmuntringsorden.

»Du hälsar ju riktigt till Signe?» frågade hon lugnt som vanligt, då hon jämte flera af det gamla gardet, som slitit akademibänkarna i pappas sällskap och om somrarna kamperat under hans beskydd, stod nere på Skeppsbron, när han skulle resa.

»Det tror jag, det,» smålog pappa. »Och jag skall skrifva till dig allt det der, som hon skulle ha att tala om för oss.»

»Åh nej, det behöfver du inte,» sade mamma.

Han hade skakat hand med hela flocken, som drog sig upp på närmaste ångare och klängde upp på trossar och säten på dess akterdäck.

»Tack, mamma!» hviskade då Sven i hennes öra. »Du har varit riktigt en god syster för mig.»

Hon gaf honom ett trofast handslag.

»Och det är nog orätt, att jag far ifrån dig nu.»

»Åh, prata inga dumheter!» sade mamma kort, och det var det sista hon sade.

Så sprang Sven öfver landgången. Och då »kårandan» ropade »lefve 'faschan'!» och hurrade och viftade åt den bortresande, då var mamma den lugnaste af alla. »Man får lof att hålla sig glader.»

* * *

Grand hôtel de Saxe stod det skrifvet på det lilla gråa hus vid rue Jacob, der Signe bodde.

»Pappa!» ropade hon, då han släpptes in i hennes lilla rum. Och hon tog ett steg för att springa emot honom men stannade tveksam.

Sven tog hennes båda händer och kysste dem. Så drog hon sig skygg ifrån honom. Hon var mycket blek.

Hvad de hade mycket att fråga hvarandra! Om kamraterna, om deras arbeten — deras framgångar.

Och ändå blef det bra litet sagdt. Signe såg ut genom fönstret öfver de tusen skorstenarna med deras tegelpannor, öfver fönsterrader och kyrktorn och boulevardens träd. Och Sven såg sig omkring i rummet, och såg afskedsbuketten hänga bredvid spegeln med hans textade ord och bilden af två händer, som tryckte hvarann.

»Signe,» sade han till slut. »Du skulle ju ha så mycket att tala om, när vi råkades?»

Signe stod vid det öppna fönstret smekande sina blommor.

»Jag kan aldrig säga hvad jag tänker,» svarade hon efter en minut. »Jag är så dum, jag kan aldrig säga rent ut hvad jag vill.»

»Har Signe då alls ingenting att tala om?»

Han kom bakom henne, han kunde knapt ta la

»Jag vet inte,» hviskade hon.

Han tog henne sakta om lifvet. »Vet du inte heller hvarför jag kommit hit?»

Han rörde lätt hennes kind med sina läppar

»Lilla Signe,» sade han sakta.

Då böjde hon ned sitt hufvud och lutade det mot hans bröst. Han vågade knapt röra sig. »Lilla älskade Signe!» hviskade han slutligen.

Hon slog upp sina tårfylda ögon, och nu kysste han henne.

»Det var det, jag hade att tala om,» var det första hon sade, leende genom tårarne.

* * *

Hvad Paris var härligt, det var perlan bland städer, der var sol och värme och blommor, medan snön låg hög hemma och tidningarna derifrån berättade om tåghinder och vinterstormar.

Mamma hade fått ett bref, då hon en kväll kom uttröttad hem från skolan, der hon gaf lektioner i teckning. Det var Svens stil:

»Signe är min fästmö, kan du fatta det? . . .»

Hon var nedstämd och trött, men nu måste hon ändå ut. Hon gick gata upp och gata ned i snöyra och blåst, och sist gick hon upp till en af kamraterna för att berätta den glada nyheten och visa pappas bref. Och om natten drömde hon om honom och hörde honom upprepa sina ord i brefvet: »Signe är min fästmö, kan du fatta det?»

Sven hade aldrig vetat hvad lycka var, och minst hade han trott, att någon sådan fans till för honom. Han lärde sig det nu. Hans förra oro var alldeles borta, hade öfvergått i en stilla glädje. Lifvet log mot honom ur lilla Signes

barnögon, och han kände sig nästan vemodigt stämd, då han såg hur helt och med hvilken rörande hängifvenhet hon gaf sig åt honom.

Och hos honom väcktes ljusa, vackra tankar. Lyckan förädlar den, som är stark nog att bära en lycka. —

De gifte sig snart. De hade ingenting att vänta på. I all tysthet läto de viga sig en aprilmorgon. Sven var svartsjuk om sin lycka och nämde ingenting för sina bekanta, annat än att det skulle bli bröllop »fram på våren». Så gingo de till mairen med sina få vitnen och derifrån till presten. Det var just på denna korta vandring uppåt de norra backarna, som midt framför dem ett jättelass välte med blommor och bladväxter, afsedda för en kyrka till påskfesten, och tusentals blommor ströddes ut på gatan framför deras fötter, ett verkligt regn af hvita oranger och liljor.

De hade hyrt en liten atelier med ett nätt rum innanför. Aldrig såg man ett så trefligt litet konstnärsbo. Allt som oftast kommo de hem med någon ny möbel, stoffer att drapera med, kinesiska vaser, stilfulla småsaker att dermed pryda sitt hem.

Och hvad de trifdes der, och hur de förändrat sig båda två! Signe, annars så tyst och blyg, var glädjen sjelf, hennes lifliga skratt hördes ända ned på gatan, — och den nervösa, oroliga pappa hade blifvit en riktig tjufpojke, färdig till hvilka uppsluppna skälmstycken som helst.

Sin mat lagade de hemma, åto i ateliern på japanska pappersservietter. Sven höll humoristiska tal för husets älskvärda värdinna och hon beredda honom tusen små öfverraskningar i gengäld.

Och så målade de naturligtvis båda och voro flitiga, hon på små nätta panneauer vid ett litet bräckligt fältstaffli, han med breda penslar, stående framför duken, som skulle upp på salongen, vid hvart annat penseldrag hoppande baklänges för att se på effekten. Han målade friskt, lifligt, så att han sprang om kull Signe, trampade rätt igenom gamla studier, dem han dragit fram på golfvet, sopade ned floretterna från väggen i en hastig vändning och skuffade ned grytan, som med vatten i småputtrade på kaminen. Då slängde båda två bort penslar och paletter för att rädda, kommo i hastigheten i hvarandras armar, och då glömde han hvad det var fråga om, der han höll fast sin lilla skatt, medan vattnet från den kullslagna grytan rann i floder öfver golfvet.

Och bäst det var drog han ner förhänget öfver sin duk, slängde fezen i ett hörn och de gula tofflorna i ett annat, satte Signes hatt på hennes hufvud, sköt henne ut ur ateliern och upp på ett spårvagnstak eller ombord på en »hirondelle», som förde dem ut till landet, hvart som helst, der de kunde rulla sig i gräset och leka och rasa som två yra barnungar, sluppna ur skolan.

Tékvällar hade de för sina kamrater från hemlandet, som gerna samlades i den lilla ateliern. Sven sjöng sina gamla bellmannare till gitarren, och kulörta lyktor hade de i taket, alldeles som mamma haft hemma i Stockholm.

Ty mamma var inte glömd. »Så brukade mamma — det har mamma lärt mig, var hon inte präktig?» Och de gamla ateliergästerna, som nu samlades i Paris, liksom de förr plägat samlas hemma i Sverige, kände på sig, att mammas tankar voro hos det unga paret, hos deras unga lycka.

En sådan vår det var det året! Och hvad pappa målade bra sedan! Han fick sälja flera taflor hemma — hvilket eljes var ovanligt nog — och det bekymrade honom föga, att man tog ifrån honom stipendiet, derför att han gift sig.

Ibland hade han dock en tyngande känsla af, att det ej länge skulle få vara så. Signe blef blek och mer stillsam allt som det led, och båda funno, att de växt ur den ystra barngläd-jens tid. Och hjertligt log pappa i sitt skägg, när han satt i skymningen vid Signes sida och drömde sig in i framtiden, drömde om ett litet ljuslockigt hufvud, som skulle titta skälmskt fram bakom hans taflor, om en liten rund byting, som skulle krypa omkring som en padda i ateliern, om hur han sjelf skulle begagna blöjor och annat till färgtrasor, då han ej i hastigheten hittade de rätta . . .

»Hvad har jag gjort för att förtjena en sådan lycka?» frågade han sig sjelf. »Jag förtjenar den inte — nej, jag förtjenar den inte.»

Tidigt om morgonen stod han och såg på Signe, då hon ännu sof, satte sig sedan ett ögonblick på sängkanten och kysste henne, som log i drömmen. »Du lilla solstråle!» hviskade han.

Gick derpå ut i ateliern och ställde sig begrundande framför sin tafla, tills den tanken med ens kom, hur olycksbådande hans yttrande var och hur kort solstrålens lif. Hans hjerta stannade vid blotta tanken, han måste glänta på dörren för att förvissa sig om, att lilla Signe verkligen sof der innanför, sund och frisk. Men det kom för honom, att hans lycka var allt för stor för att kunna vara länge.

* * *

De hade legat och gassat sig i parken vid St. Cloud. Signe frös, så att hon skakade under hemvägen, medan han smekte hennes brännheta panna och vidtog tusen åtgärder för att hålla henne varm. —

En dag, då mamma åter kom hem från sin skola, låg der ett bref till henne. Det var Svens stil, det var nu länge sedan hon hört något ifrån dem båda.

Helt kort var brefvet:

»Signe är död, — kan du fatta det? . . .»

Lilla Signe var borta. Hvad hade det hjelpt, att Sven vakat öfver henne dag och natt utan att någonsin lemna hennes bädd, att han suttit i långa timmar med hennes hand i sin, medan han sökte lifva henne och trösta sig sjelf med hoppet om att sorgens dagar snart skulle gå öfver, att Signe skulle bli frisk och kry igen och sitta som förr vid sitt lilla staffli ute i ateliern. Då skulle de lefva lyckliga som förr, lyckliga som de alltid varit.

Stackars pappa, han kunde ej tro sin tanke, när han tänkte den!

Nu var det förbi alltsamman. Det bräckliga staffliet stod tomt, färgerna på Signes palett hade stelnat, solstrålen lyste ej mera upp ateliern, som var så dyster och tom, när Sven satt der ensam i soffhörnet, stirrande framför sig med tårlösa blickar.

Der hade hon hvilat i sin kista, hans ljufva Signe, man hade bredt ett täcke öfver den och lagt kransar af blommor omkring. Och på den stora bukett, som kamraterna fört med sig, hade man fäst det blågula band, dit pappa en gång textat sitt afskedsord: »tack för godt kamratskap», och tecknat två förenade händer, som nu blifvit ryckta ifrån hvarann.

Nu var Signe borta. Sven började småningom att fatta det, som först syntes honom så obegripligt.

Det hade gått många kalla, långa dagar, han visste ej hur många, han visste blott, att

allt var mörkt omkring honom, att jorden mist sin fägring och att det lif, som återstod för honom, ej var värdt att lefva.

Då bultade någon på atelierdörren. Sven satt som vanligt i soffhörnet utan att göra något. Han gick och öppnade.

Mamma stod i dörren, mamma sjelf.

Och för första och enda gången föllo de i hvarandras armar och gräto båda, utan att någondera kunde säga ett ord.

»Mamma, är det verkligen du?» yttrade Sven till slut.

»Ja, . . . ja» — hon strök sig med sin vanliga rörelse utefter näsan och sade: »Ja, det kan du väl begripa, att . . . inte duger det här inte.»

Från Signes graf följdes de båda åt arm i arm, som de mången gång under forna tider gjort sällskap hem om aftnarna.

Det föll sig helt naturligt, att hon flyttade in i rummet innanför ateliern, som en manlig gammal kamrat skulle gjort. Sven bodde ute i ateliern. Ingen förundrade sig deröfver, pappa kände man och mamma var en riktig hederspojke.

Sedan fick hon sig ett rum i samma hus — ateliern hade de gemensamt.

De lefde som de lefvat hemma i Stockholm, fast allt nu var så olika. Lugnt och stillsamt men ej så gladt som förr gick mamma och sysslade i ateliern, eller satt om aftnarna med de slitna armbågarna på bordet och luggen ned till de klara, trogna ögonen.

Då talade hon gerna om Signe, om allt det, som nu var intet annat än en vacker saga, då förstod han, att om icke sorgen funnes, så funnes heller ingen lycka, och då lade sig mammas hand på hans axel, som ofta förr, och han hörde hennes uppmuntrande: »Mod, pappa, hvad gör det, om det är kort, bara — bara det *är*?»

Då kände Sven, att fast hans sår aldrig skulle läkas, och fastän solstrålen bleknat och slocknat, så hade den ändå lemnat honom nog för hans lif.

Och han rätade upp sig och gick till sitt arbete. Och i det hemmet blef aldrig mörkt och kallt, — minnet lyste der, och trogen, oegennyttig vänskap värmde.

HUR FIGGE KOM HEM.

Jag anade ingenting, när jag äntrade upp för hans trappor — Figge hade alltid ett öfverflöd på trappor. Han bodde inte kvar längre i sin gamla, stora atelier i Quartier Latin utan hade stannat på landet ända till julen och sedan hade han ett litet rum bortom Luxembourg. Han målade inte för tillfället. »Det är så bra att hålla upp för en tid, det friskar upp färgsinnet.» Han hade i stället slagit sig på etsning, hvilket är »lika styft som att göra pengtyr».

Det var året efter Figges framgång på salongen. Denna gång hade han ej kommit sig för att ställa ut något.

Jag spatserade emellertid upp för hans många trappor. Jag ville, rent ut sagdt, låna litet pengar af Figge, — det vill säga af det han var skyldig mig.

Dörren till hans rum stod vidöppen. Det luktade långa vägar af hans syror och soppor, som nyttjades till etsningen. Jag stiger in.

Men hvad får jag se midt på golfvet, om inte Figges nederdel som står framför en stor koffert.

»Qu'est-ce que c'est?» frågade jag, som var litet fransman ibland.

Då dök Figges öfverdel upp ur kofferten.

»Gomårn!» sa' han, eldröd och svettig. »Vet du hvad, jag tror jag lemnar hela bråten. Eller kanske du vill vara så god och stiga in och stampa litet.»

»Hvarthän?» frågade jag.

»Jag skall resa min väg. Men jag har brådt, skall du tro.»

I kofferten lågo studier hoprullade i en stor bundt bredvid skjortor och annat, som tydligt påvisade, att de hörde en målare och en »såskopp» till.

Fullt för öfrigt i det lilla rummet, der allt var framdraget och slängdt huller om buller. I spiseln brann en koleld, och hvart man vände sig stötte man till etsningsfat med låga kanter och blått innehåll.

»Kanske du vill stampa, så skall jag göra min radering färdig. Har ett ganska ordentligt dagsverke i dag — är en riktig dräng nu för tiden.»

Han tog sin kopparplåt och slog svafvelsyra i ett af faten.

»Först skall jag ha den här färdig och luffa med den till imprimeuren och se hur den blir. Medan de trycker 'en, rusar jag till Gobelins efter

min studie, så hem och retuscherar etsningen på två röda minuter, så bort och vigga pengar af fotografen, så vida inte ... och så packa och äta mat, som är det allra vigtigaste. Har du ätit? Det var bra du kom, häll i vatten här i fatet. Titta ska' du se. När jag tvättar den med terpentin, så får han ett helt annat utseende, hva? Pass på nu, nu ska' han ner i syran.»

Han lade varsamt ned plåten i svafvelbadet och stod sjelf lutad öfver, speglande sitt svettiga ansigte i den blåa vätskan.

»Titta, ser du, små bubblor som sätta sig på plåten. Tag förstoringsglaset — det här är intressant, förstår du. — Nej, undan med dig ... den ligger för länge, det blir för djupa linier.»

Han skuffade undan mig, ref upp plåten — »det var inte så farligt» — och blef lugn med ens.

»Jo, jag skall fara hem och måla sommarnätter, det är allt stiligt — när töser och bondjannar gå till dansen. Jag skall till Norrland, tror jag. Vill du ha en konjak, hva?»

Han tog en af sina väldiga flaskor, som lyste giftiga af blå färg.

»Ser du, jag har'et här bland de andra syrorna, för när jag hade det i buteljer, så drack garçonen upp en liter på två dar, medan han städade. Han städade mest hela dagen den tiden. Och det allra oförskämdaste var att den fan såg lika nykter ut ändå i det närmaste — tills han var utanför dörren, för utför trappan bar det ovanligt fort. I synnerhet sista gången, när jag

var efter. Men sen jag slog konjaken i den här flaskan och satte etikett på — ser du: *accidi nitrique,* tiogradigt står det — så har han inte hjelpt mig längre. Inte en enda gång. Pas du tout! Skål! Tror du, jag blir färdig? Faten rår fotografen om, dem skall jag bära hem till honom. Men nu ska' vi städa här inne. Vi ska' slå bort svafvelsyran till att börja med.»

Figge slog, men fatet var bredt och det rann öfver de låga kanterna.

»Aj som fan!» Figge hade slagit svafvelsyran öfver sina tofflor. »Låna mig din näsduk!» Han fick fatt i handduken och torkade tofflorna. »Nu fräter det hål på mina splitter nya japanska tofflor. Vatten ohoj!» Han torkade och slog ut vatten i floder — sparkade af sig tofflorna. »Tag dem, håll dem öfver elden, skynda, eljes blir syran kvar och fräter. — Seså, nu trampade jag i det, då går strumporna samma väg. Hur står det till med mina tofflor, hva? Dem tänkte jag gå med hemma i Sverige. — Golfvet, sa du? Golfvet är det ingen synd med, jag flyttar i dag. Men vi kan ju alltid skölja öfver det» — han slog ut det återstående af tvättkannans innehåll — »här skall du få se på golfströmmen!»

Det såg ut som hade det regnat svafvel öfver rummet, så fullt var golfvet af små nålfina hål.

»Men egentligen kommer det inte att synas förr än i morgon,» tröstade mig Figge, och så torkade han med handduken.

»Nu hänger jag upp handduken. Rör inte vid den, min *lille* bror, för då går han sönder. Men får han hänga, blir han så styf och skör, så han håller ihop tills de ta i den. Men det kan ingen doktor hjelpa numera. Puh, jag blef riktigt trött, det kostar på en lathund att rädda andras golf. Men de ha klådt *mig* så ståndaktigt, så jag kan ha råd att extravagera en smula. Och så ska' de få drickspengar. Men vet du hvad? Inte vill de ha en aquafortist till hyresgäst nå'n mer gång. Och så får de det der oljepapperet för fönstret, som jag har ritat kineser på. Värdt två hundra francs, när jag har gått till de sällare jagtmarkerna. Och när jag råkar hotellvärden på den yttersta dagen, så får jag väl alltid reda mig med karlen på något sätt. — Nu ska' vi ha in hela bråten i kofferten. Himmel elände, klockan är tolf.»

I kofferten kastades allt hvad vi fingo tag uti. Figge var uppe och stampade, och locket gick verkligen igen till slut. »Hur kunde en intelligent ung man dra med sig ett sådant hus? Stora barkassen, som det står i »Giftas». Kunde räcka till vagga åt tre tvillingar. Figge var arg och sparkade kofferten i bredsidan. »Men vi var förstås två om den, när vi kom.»

»Då antar jag att den andra tagit hand om nyckeln?» förmodade jag, som kände vännen Figge.

Och jag hade rätt, Figge hade aldrig hört talas om någon nyckel. »Men det gör det samma,

då slipper man vrida den i baklås och bli arg, när man ska' visiteras. — Nu skall jag med etsningen till imprimeuren. Eller ska' vi äta frukost först, säg? Hvilket är trefligast? Jag röstar för frukosten. Vi gå ned på rostbiff-Syrach.»

Och från rostbiff-Syrach hade vi alls ingen brådska. Klockan blef ett, Figge beställde champagne, hon blef tu och han lade upp fötterna på en stol och mådde bra, der han satt med cigaretten pekande på tolf och talade om hur stiligt det var hemma.

Han skulle fara och söka efter Skanör, »tror du den står kvar eller tror du den har gått framåt?» Och så hade han åtskilliga iakttagelser att omtala, om hur man alltid hinner i tid, fast man har brådtom, och att hur tidigt eller sent man än börjar göra sig i ordning, så skulle man alltid behöfva en halftimme till, hvad? »Det fattas alltid en halftimme. Men det är trefligt att äta långa frukostar. Och när man har så brådt, att man inte vet, hvart man skall vända sig, då är det skönt att slå sig till ro och fundera öfver hvad man skall spara till sist — och vara riktigt lat under tiden — det är malle det! Parfaitement. Nu ska vi ha kaffe!» —

Han kom inte för sent, och hur det gått till, så hade han hunnit med det mesta, han hade att göra.

Nere vid gare du Nord var Figge mycket chic, i nya handskar och med en ros i knapp-

hålet. Och lugn som det en verldsman anstår. När man var oförskämd nog att begära 15 francs i öfvervigt för den stora barkassen, drog han fram 15 centimer, som enligt hans åsigt borde räcka, och när tjenstemännen, gröna i synen och med utspärrade mustascher, skreko och bråkade, bad Figge dem förbindligt vara snälla och hålla mun, medan han lånade 15 francs af mig. »De ä' så obilliga här på stationen», sa' Figge, medan de mumlade att monsieur var »fou».

Och så for han och hurrade från vagnsfönstret: »Vive la France!» Och folket på perrongen svängde sina hattar och viftade farväl åt Figge.

Han hade inte varit så glad under sista kvarten. Hans känslor voro så vexlande, och det var kanske slutligen och sist inte så roligt att lemna la belle France.

* * *

En vecka efter Figges hemresa var jag i Köln och kom, ruskig och ovaken efter en natt i kupén, insläpande med mina effekter i matsalen på stationen. Der sutto många andra lika omorgnade som jag, familjer, barrikaderade bakom berg af hattaskar och kappsäckar, dufna herrar, hängande näsan öfver en kaffekopp, ensamma damer, som inte vågade vända ögonen ifrån sitt Gepäck.

Men midt ibland alla dessa morgonfigurer, som hvarje dag af året äro att se på Kölns jernvägsrestaurant, sitter — hvem målar min öfverraskning! — en glad och toujour rödlett herre med spetsiga uppåtpekande mustascher, en ny blank storm på sned, blå väst och gulrandiga byxor af nyaste mod — och han log med hela munnen vid det oväntade återseendet.

»Figge, hvad i hela verlden har du här att göra?» ropade jag, då han hållit på att krama i hjel mig midt i salen.

»Har du inte kommit längre än hit?»

»Jag kommer hemifrån,» säger Figge. »Kan helsa så mycket.»

Jag undrade, om det var lönt att bli ond.

»Ska' du ha frukost?» sa' han.

Så skrek han åt kyparen på franska och sedan sa' han åt mig på svenska: »Det är en egendomlighet med den här vägen. I Tyskland talar man alltid franska af gammal vana, och i Danmark tyska, och när man så kommer till Sverige, så snakker man s'gu dansk, och väl ankommen till Stockholm kommer man i bästa fall ut med skånska, hva'? Har du inte lagt märke till det?»

»Men Figge, hvarför i all verlden är du här, om du har varit hemma?»

Jag var något nyfiken!

»Jag hade ingenting der att göra,» sa' han. »Jag har sett allting — utom Skanör. Tyckte inte det var lönt att fara dit. For till Stockholm direkte och gick upp till Mancke. Han låg och

sof. Målar tableauer så här stora — doggar för 50 kronor. Han blef flat, när jag kom in till 'en. Han satte mig in i förhållandena, mens jag satt och sydde i hop min skjorta, som var uppsluppen i nacken. Så gick jag upp till Svante Ulf — har det bra, med en massa folk i ett väntrum. Tjock och fet och förlofvad. Embetsman och allting. Bjöd på frukost och skälde på akademien. Sa' att alla professorer va brackor. Inte hvar och en för sig, men så der en corps. Han är besk i munnen, Svante. Jag tycker inte om det der sättet — inte stil. Så var jag hos gubben X. — gubbe till själen — och han menade att alla parisarne va brackor — hvar och en för sig, inte en corps, ty han erkände den franska konstens förtjenster, gud bevars — så jag höll på att be'n både det ena och det andra. Och jag ba'n verkligen resa dit, så skulle han få se på fan, men då skratta' han, tyckte jag var en skämtsam herre och ville äta middag med mig — en ann' dag. Han får vänta. Jag var uppe på museet, o gudar, hvad der fans mycket... tableauer, hm. Splitter nya saker från Düsseldorf, du! Och de elfva tusen damerna satt kvar der och kopierade som alltid samma söta små museitaflor. Och filosofie doktorer, som ä' värdar på den inrättningen, klättrade på stegar och tittade efter inskriptioner på gamla dukar, som va kolsvarta. Platsen för freskomålning fans kvar — äkta nationelt svensk. — Jaha, och middag på Hasselbacken — det är ändå lifvadt att komma

hem! Kommer du ihåg 'et, hvad? Petterkvist lefver än. Han tacka' mig för i går, när han fick sin 10-öre för öfverrocken. Jag var i konstföreningarna också — *och det var styft!* Och gamla Andalusen, ja herre gud, ja!

Då tyckte jag jag hade sett allting. Jo, för tusan, sen var jag på klubben på afton. Der var professorer och agréer och hedersledamöter. De kom och va' vänliga mot mig, och sa' att stämningen var så lifvad den aftonen. Jag tyckte det var tungusiskt. Han, som skrifver i bladet var också der. Jag bad honom i all förtrolighet låta bli att skrifva om konst, och han skålade också med mig, den vänliga själen, och sa' att jag var den mest humoristiska menniska, han sett på bra länge. Det var för resten mitt allvar. Och han gick och talade om för de andra hvad jag hade sagt, det var så lustigt förstås. Men Svante och jag och några andra hade roligt för oss, och Svante var giftig. Han har gått framåt på de här åren. Mycket distinguerad med en liten måne så här! Roligt att komma hem i alla fall! Men inte har man nå'n målarglädje der. Det var så ordentligt och putsadt i sta'n och alla hade de snygga gångkläder.

Och se'n jag hade sett på dem, så for jag igen. Var uppe hos Mancke på morgon — han sof igen — och tog mina strumpor, som jag hade deponerat hos 'en. Han blef flat att jag skulle resa, han tycks inte bli annat än flat. Jag ba'en ta reda på min koffert, för den hade inte kommit

med på samma tåg som jag. Undrar hvart den rest. Jag hade etsningar i den, som jag tänkte göra Geschäft med. Och der fans visst ingen nyckel. Hör du! Vi ska' ha litet rhenvin, det är stiligt, rhenvin . . . här i det heliga Köln. Man vill flyga. Skål på dig!»

»Nå hvart far du nu, Figge?»

»Jag skall fara till Nürnberg. Såg stiliga teckningar från Nürnberg uppe hos Svante. Albrekt Dürers stad, der bör man väl kunna göra något styft, hva'? Jag gick på galet tåg och kom till Osnabrück i stället, men det gör ingenting, jag kan ha råd att fara litet vingligt, jag har hela lifvet för mig. Vet du, i Malmö var jag och sökte Ljungh, du mins. Han var inte der, men en annan, som jag inte kände förut. Der blef fest och jag var lindrigt onykter, när jag lemnade fosterlandet. Puh, hvad jag åt på det dygnet jag var hemma! Drack litet med. Det var det mesta jag gjorde och det var i stil allt i hop. Så mycket har jag inte festat, se'n jag var hemma förra gången. Men lifvadt var det — jag höll visst tal. Och när vi for på tåget, var det vackert — björkdungar och insjöar i natten. Jag tyckte det var mitt allt i hop, de röda stugorna och fåren, som tittade efter tåget, och sumpen nere i sjön, der man lade ut ref. *Så* tycker man aldrig här ute. Men på dagen var det skarpt och oförmedladt och inte fint i ton.»

Nu ringde mitt tåg. Jag hann nätt och jemt rafsa i hop mina saker. »Adjö, hederlige Figge, du dyker väl upp igen.»

»Ja vars,» skrattade han, »mig är du aldrig säker för. Hör du, hvart tar du vägen? Det var sant, jag är visst skyldig dig litet schaber. Här har du!»

Jag fick inte tid att undra hvar han fått pengar ifrån. Der stod han på perrongen bland folket, bland högljudda tyska damer, strama militärer och kommenderande menniskor i uniform, stod i sin blåa väst och sina randiga moderna byxor och såg ut som en konstberidare.

Och när tåget gled ut och förde mig bort, svängde han sin eleganta storm, och hans alltid lika morgonfriska ansigte lyste af välmåga, der han stod, toujour och lifvad, midt ibland de myndige tyskarne. I det ögonblicket var han en personifikation af den starka obändiga lifsglädjen, som aldrig kan vika.

KRUSENS UNGAR.

Sofie och Clementine hörde till Bergköpings original. Man kunde inte undgå att lägga märke till dem.

Sofie gick klädd i en gammal besynnerlig barnmössa, som gjorde hennes stora hufvud vanskapligt högt, och hade en kappa, hvars make icke fans i verlden men som stod ut lik en krinolin rätt ifrån axlarna och som var att knyta till om lifvet med ett skärp. Hon var bredare än hon var lång i den utrustningen, och kappan var storrutig och såg ut att vara gjord af något uttjenadt sofftyg från gamla fröken Kruses ungdom.

Clementine var ett par år yngre än gamla syster. Hon hade genom något misstag blifvit en flicka. Hon var eljes ämnad till pojke och skulle då ha varit ett »exemplar», som tant Kruse plägade uttrycka sig.

Clementine hade en enda passion. Hon ville hållas ute på gatorna dagen i ända. Hundra

föremål för hennes intresse funnos der. Bara gå omkring och drifva ville hon, att göra någon nytta i hemmet fann hon totalt onödigt.

När hon var inne, ville hon bara sitta i fönstret. Kattor och hundar, pojkar och pigor, allt ute på gatan upptog hennes tankar, men allra mest var hon intresserad af karlarna, som ströko in på krogen i hörnet. Och när de kommo ut igen, raglande och skränande, då stod Clementine med gapande mun och stora ögon med näsan mot rutan och gjorde sina iakttagelser. Sedan härmade hon dem och hade så mycket att berätta och fråga om dem. Men kom hon ut på gatan, var hon rädd, så snart hon såg en karl på långt håll. Han var bestämdt full — hvar enda en, hon såg, var full.

Sofie var ofta ond på Clementine, så ond den beskedliga varelsen kunde bli. Hon påstod att Clementine var rent af ohjelplig. Hur skulle det gå med henne? Ingenting kunde hon ju och ingenting ville hon göra annat än ränna kring gatorna.

Fula voro båda systrarna, med grå hy, små uppåtpekande näsor och grisögon, som helt och hållet försvunno, då de skrattade. Och illa växta, sneda och vinda och små.

Flickorna hade haft huld och skydd hos gamla fröken Kruse, allt sedan hon flyttade till Bergköping. De kallade henne tant, men på hvad sätt de voro slägt med henne, visste ingen reda på. Man gissade både ett och annat, men

gumman var minsann inte den, som talade om mer än hon behagade — och förhållandet förblef höljdt i dunkel, alla försök att reda det till trots.

Inte hade de vidare roligt hos gummanfröken, stackars flickor. Hon hade tusen idéer, flickorna fingo ej umgås med andra barn, höllos i verkligt slafveri. Sofie fördrog tåligt allt, men vilden Clementine gjorde oupphörligt uppror och var ständigt saker till någon öfverträdelse af lag och bud.

Så var det Kristine.

Kristine var tantens jungfru, ett skinntorrt benskrammel, som fräste, när hon tänkte på manfolk, ständigt anade oråd och alltid var beredd på olyckor af alla tänkbara slag.

Kristine spelade en stor roll i barnens lif. För Clementine var hon om ej precis ängeln som spärrade paradisets portar, så likväl den som ställde sig i vägen för allt roligt, man kunde finna på.

»Nu understår hon sig inte att dröja längre än till fem, annars ska' hon få se på värre vischom,» ropade Kristine med sin hesa röst efter Clementine, när hon fått lof att gå ut, och så knöt hon näfven öfver skranket vid trappan.

Kristine hade småningom blifvit så van vid att ha anledning till att träta och gnata på ungen, så att hvad hon än sade, lät det ilsket.

Clementine var också van dervid och blef aldrig öfverraskad. Hon räckte oförskräckt lång

näsa åt Kristine, när hon väl var utom synhåll. Att lura Kristine var Clementines egentliga sysselsättning, det var inte mer än rätt och billigt åt den otäckan, — Kristine skulle minsann få se på »värre vischom», hon!

Man skulle ha hört med hvilken öfvertygelse ungen slungade fram det ordet!

Två bekanta hade de, flickorna Strömmer, men det drog om, innan de fingo be dem till sig. Första gången, det skett, mötte Kristine de små gästerna i dörren och frågade barskt och hest »hvad i all min dar de ville».

De förklarade helt förlägna att de voro bjudna hit.

»Det har jag inte hört tal's om,» sa' Kristine. Och hon hade inte hört tal's om något, förr än gamla fröken sjelf kom och makade undan benskramlet och bad barnen stiga in.

Kristine veknade emellertid fram på aftonen och mumlade till och med rätt hörbart en gång när hon bar in efterrätten: »Ja, håll ni på och ät tills ni spricker, — det är så väl un'dt!»

Men oftast lefde Krusens båda ungar i sin egen verld. Dockornas tid var nu förbi. Förbi var också den tid, då Sofie hade stall med tallkottar som kor i bås och då hon matade dem med kakor, bakade af fuktig sand. Förbi, när hon tog dockvaggan med sig, när de skulle ut och promenera — ty det kunde ju hända att hon hittade några små barn i skogen — henne sjelf

hade ju mamma hittat under en sten en gång när hon var ute och gick.

Hon hade många funderingar öfver hur hon egentligen skulle bära sig åt, om hon helt oväntadt hittade några småttingar der ute.

Clementine ville inga dockor ha. Hon hade en osynlig lekkamrat, en viss Janne Lund, en mystisk personlighet, som var med henne hvart hon gick, som hon alltjemt talade om och skref bref till och skulle gifta sig med.

Janne Lund var för öfrigt ett original. En gång kom Clementine och berättade att herr Lund var full och hade sagt att 'hennes fantasi var splitt galen'. Flickorna Strömmer förklarade, att det var mycket fult af honom, och så dömde de honom till mörk arrest i garderoben.

Men då tyckte Clementine synd om lekkamraten. Det hjelpte inte. Janne Lund skulle inte få komma fram på hela kvällen.

Och Clementine satte sig i ett hörn och storgrät, och det höll hon på med en timme, fast flickorna Strömmer mildrat domen och befriat syndaren.

Hvar och en af Krusens ungar hade sålunda sin egen verld för sig.

I frökens stora halfmörka rum växte de upp, Clementine mest i fönstret, utom när hon satt och läste lexor — med fingrarne i öronen, sparkande i väggens panelning och tänkande på allt annat — Sofie tyst och beskedlig, alltid

undergifven, i sin klädning, som satt så otroligt illa, och med sitt vänliga leende, som andra tyckte var så fåraktigt dumt. Hon läste, då hon kunde lexorna, om och om igen i de få böcker, som funnos i huset, eller satt dagarna i ända och skref af verser ur sina egna böcker för att ha något att göra.

När flickorna Strömmer kommo till dem och de alla fyra gingo ut — gingo utom staden, så långt de vågade sig, upp i backarna till blåsippsställena eller till smultronhagen, — som alltid var plundrad långt innan de hunno dit — då hade Sofie mycket, mycket att förtro vän-innorna. Clementine sprang omkring för sig sjelf eller gick och slängde med någon gren-ruska — hon hade inte stor glädje af bekant-skaperna, sedan hon uttömt sina samtalsämnen om hur många hundar hon kände, om hvad hon sett för märkvärdigt folk på gatan och hvad hon för tillfället hade otaldt med Kristine. Men Sofie höll en af flickorna under hvar arm och gick sedesamt och språkade och småfnittrade med dem.

Oftast talade de allvarsamt. Sofie måste säga ut alla tankar, allt hon hade på hjertat, allt som hon gick och vände och vred på dag ut och dag in. Hon talade om evig vänskap och om snälla menniskor och elaka, mest likväl om hvad hon läst. Svärmiska verser, som förde bud från fantasiens verldar, afgudade hon. Hon läste ofta upp sina älsklingsbitar ur minnet och

undrade mycket, gjorde upp hela historier om hur de skalder voro, som kunde skrifva sådant.

Flickorna Strömmer talade om sin verld, sina bekanta, sina lekar, om hvad de sydde och gjorde. Alla menniskor voro snälla och de hade så förtjusande, att det var rätt sällan, de kunde slita sig lösa och gå och sällskapa med Krusens — »stackars flickor, de ha inte för roligt», sa' deras mamma. Men Greta, den äldsta, tog alltid med sig sin dagbok och visade Sofie, hur der dag efter dag stod: »Hade förtjusande roligt med Nini Graf och Masse och den och den. — Hade gräsligt roligt på kvällen. — Förskräckligt förtjusande hela dagen», etc. etc.

Och Sofie hörde beskrifningar med »ack» och »o, du skulle ha varit med!»

Hon var nästan med.

Och dagarna efter gick hon och såg allt samman för sig, och hon var midt inne i leken och var fint klädd och nätt och ingen sade att hon var ful. Hon blef bjuden kaffe och tappade inte teskeden i golfvet, som eljes gick så lätt, när olyckan var framme, — och så lekte man »ryktet går» och »packa kappsäcken», och hvad de hade roligt, så roligt, att hon ännu på natten efter vaknade vid att hon skrattade åt minnet af hvad hennes inbillning skapat.

Hvad hade Sofie gjort, sedan de råkades sist? Hon hade lärt sig en sida i Herdinnan på Alperna, — hade inte just gjort något annat.

Men när Sofie talat om sina älsklingsverser och eldat upp sig med skön poesi, förtrodde hon sina vänner, att hon svärmade för herr Andersson, en af stadsherrarna, som hon såg gå förbi sitt fönster hvar dag. Och då undrade hon hur han var och hur han hade det, och han fylde hennes lif för en tid, tills herr Pettersson trängde undan honom. Sofies lätt antändliga hjerta var alltid upptaget. Ett vänligt ord var nyckeln dit, men der fans plats äfven för dem, hon aldrig sett på nära håll eller hört säga ett ord.

»Skulle fröken inte låta flickorna komma ut litet bland menniskor?» hände det tant Kruses bekanta frågade någon gång.

Men på det svarade fröken aldrig direkt, gjorde blott en föraktfull knyck på nacken och hörde ej vidare på det örat. Men när hon sedan blifvit ensam, kunde hon sitta och småknottra och prata för sig sjelf, knäppa på snusdoslocket, skaka på sitt hufvud med mössan och de båda hängande lockarna och se helt förgrymmad ut. »Ute ibland menniskor,» mumlade hon då, »jo jo, bland menniskor!»

Då kunde hon bli nyckfull och svår emot flickorna, förbjuda dem att gå utom staden, — »för de kunde möta någon herre på vägen» — och med ett ord göra skäl för det rykte, hon hade om sig, att vara ett elakt gammalt troll.

Som då hon vid en midsommardans, när hon var ute med flickorna, helt plötsligt förbjöd dem att dansa. De skulle få stå och se på der

i skymundan, men inte fram och dansa — »ser ni ut att vara med och dansa ni?» Och flickorna måste säga nej, när någon bjöd upp dem. De fingo stå i skymundan och se hur alla voro glada, hur dansen gick på planen, hur herrarna figurerade roligt, hur valsen gick med yrande fart, hur gamla och unga togo i ring i en munter polska rundt kring majstången.

Men så mörknade det, och då sa' gumman, bäst det var: »Nu ska' ni dansa, flickor,» och då måste de med, fast de sagt nej förut hela kvällen, måste dansa med tårar i ögonen. Och de fingo nog höra, att de voro ett par bortskämda ungar, som inte lärt sig folkvett.

Det der var nu längesedan. Då de växte upp, blef det bättre för dem. Det var mest en farbrors förtjenst, som en gång kom dit och bodde hos tant i fjorton dagar. Tant satte mycket värde på sin slägting, och nu gjorde hon honom till viljes, började se folk hos sig, började ställa till små bjudningar. Der var hos henne ständigt nya gäster af stadsborna, man visste inte hvarför, men de samma kommo sällan igen mer än en gång. Gumman var så konstig och hade så besynnerliga idéer. En och annan tog henne i försvar och påstod, att enda svårigheten var att komma öfver hennes tröskel, men var det gjordt, så gick allt bra sedan.

Ända tills hon gått och läst, fick Sofie gå klädd i sin rutiga kappa och sin barnhufva. Men sedan satt sömmerskan i en veckas tid vid

fönstret, der Clementine eljes plägade hålla utkik efter krogkunderna och hvarifrån Sofie plägat bespeja sina förtjusningars gång på gatan. Sofie fick ordentliga kläder och Clementine med, fast *hon* inte hade stor glädje af dem.

Så förflöt barndomen för Krusens ungar. De blefvo fullväxta, Clementine lika sorglös, lika pojkaktig som någonsin, Sofie, beskedlig och lättrörd, slutande sig till hvar jämnårig flicka, som ville ha hennes hängifvenhet, alltid förälskad i någon af stadens herrar, utan att denne hade en aning om det — och särskildt afgudande alla barn, hon såg. Hon kunde ej gå förbi en kvinna, som bar på ett barn, utan att stanna och språka med dem båda eller när hon inte tordes det, åtminstone stå och se efter dem länge och väl. I sådana ögonblick kunde hennes fula ansigte bli nästan vackert. Det låg då en längtan eller en aning i blicken, och den som kunnat se henne i en sådan stund, skulle ha varsnat att det fans något på bottnen af hennes sinne, något hvarom det fula ansigtet eljes aldrig skvallrade.

När hon som barn bar med sig leksaksvaggan ut på sina promenader — för att ha i beredskap i fall hon skulle hitta något — hade hon redan då en instinkt om det, som då hon växt upp, skulle bli hennes lifs skönaste dröm?

* * *

Hur det gick med dem?

Först dog tanten. Flickorna stodo ensamma i verlden, men med en rätt god förmögenhet hvardera. Gumman hade samlat på kistbottnen och nu ärfde ungarna. De fingo en förmyndare, en affärsman, som uppträdde magnifikt i Bergköping, tog dem båda med sig derifrån och skaffade dem ett hem ute på landet.

Det var inte utan att inte Sofie sörjde öfver att lemna staden, der hon växt upp. Clementine tyckte att det kunde vara det samma, hvar hon bodde. Det blef ändå likadant, hvart hon kom.

Nu skildes de från Kristine. Ingen saknad, menade Clementine. Men Sofie grät och snyftade af fullt hjerta. Och Kristine stortjöt, kramade Sofie och tryckte henne intill sitt benskrammel, bedyrande högt och heligt att hon aldrig skulle glömma Sofie — nej, aldrig i lifvet skulle hon glömma Sofie!

»Åh strunt!» menade Clementine, som nu för första gången vågade uttala sin åsigt, så att Kristine hörde den.

Och så skildes de.

I det nya hemmet gjorde Sofie bekantskap med Linder. Han hade varit grosshandlare i Stockholm, hade fortfarande affärer, reste omkring med ett öfverflöd af planer i hufvudet och talade gerna om allt hvad han uträttade. Han kunde också tala om allt annat. Ständigt au courant med hvad som hände i verlden kastade han sig

orädd in i diskussioner om hvad som helst och afgjorde öfverlägset.

Det var sjelfklart att han skulle bli Sofies hjelte. Men att hon blef hans fästmö, det var öfverraskande för hela verlden, icke minst för henne sjelf.

Hvad hon beundrade sin Isidor, och hvad hon var tacksam och öfverlycklig! Så obetydlig och ful och okunnig som hon var — och han, verldsmannen, för hvilken alla vägar stodo öppna! Det behöfdes tid att sätta sig in i att allt detta verkligen var sanning.

Och sedan — ett eget hem, någon att lefva för, inte mera onödig och onyttig på jorden! Så varm hon blef om hjertat. — — — Men att tänka den tanken till slut, det vågade hon ej. Alla hennes gamla fantasier, drömmar och utflykter i högre rymder, hvad de syntes blodlösa och dimmiga nu, då hon fått ett mål för sina tankar, en brännpunkt dit de alla samlades — och dit de velat, omedvetet, ända sedan hon var barn och vyssade dockorna till ro och satt bredvid dem så tyst, så tyst för att de inte skulle vakna.

Sin syster måste hon lemna. Det kunde ju ej sättas i fråga att taga Clementine med i det nya hemmet. Och det var så svårt att tänka på skilsmessan, de hade ju aldrig förr varit åtskilda en enda dag.

Clementine var inte ledsen.

»Äh, hvad gör det? Det kommer väl alltid något kräk och gifter sig med mig,» sade hon. »För resten väntar jag på Janne Lund, jag.»

Sofie smålog men kände sig beklämd på samma gång. Hvad skulle det bli af systern? Fans det en sådan barnslig, besynnerlig menniska som hon?

Sofie blef gift med sin hjelte.

Hennes äktenskaps första år gingo, och Isidor var inte alldeles den, hennes inbillning gjort honom till.

Hon kände sig dock ej bedragen, ty den kärlek, hon med så liten ansträngning kunde ha fått behålla, den samlade hon nu under åratal på en annans lott. Alltid stod det der hoppet för henne, ibland med bäfvande ovisshet, ibland med jublande fröjd och än med nedslående vemod. Hennes längtan, skulle den då aldrig uppfyllas?

Hon lefde i sin egen verld, som hon alltid gjort, tankarna kretsade kring en varelse, som ej fans till, och hon såg allt annat i verlden som en slags bakgrund till sina egna fantasier.

Isidor var sällan hemma, mindre numera än förr. Hans affärer nödgade honom att ideligen resa omkring än hit och än dit, och då han rest i fem år, reste han ifrån sin hustru och skref till henne, att han inte ämnade komma igen, emedan han liksom hon längesedan märkt, att de inte passade för hvarandra.

Sofie var som förlamad. Detta hade hon aldrig kunnat tänka sig.

Den dagen satte punkt efter hennes lifs saga. Hädanefter intet — det stod för henne med visshet — intet, endast ett tomt mörker.

Hon blef likgiltig och håglös. Hon lät andra utreda husets affärer och hörde utan tecken af rörelse att det återstod endast en obetydlighet af hennes kapital. Det öfriga hade gått i mannens affär, försvunnit och var borta.

Det blef att inskränka sig. Sofie flyttade in i ett tarfligt litet rum, och nu fick hon dela hemmet med Clementine.

Hvad mannen gjort för den äldre hade förmyndaren åtagit sig för den yngre. Han hade gjort af med hennes pengar, och det på ett så bra sätt, så att hon stod rättslös och kunde ingenting göra för att få ut något af sitt arf.

Det bekymrade henne för öfrigt mindre. Hon var den samma som hon alltid varit, tanklös, slamsig, som en barnunge, road af att drifva omkring, numera också af att skvallra och språka med bekanta och att lägga sig i andras görande och låtande, men mera än någonsin afskyende all slags allvarlig sysselsättning. Fulla karlar — och de flesta karlar voro fortfarande fulla, isynnerhet om de voro ute i skymningen — utgjorde nu som alltid hennes skräck och föremål för hennes ängsliga intresse. Och allt som hände i staden hade hon först af alla reda på.

Isidor ville att hans äktenskap skulle upplösas. Det blef så äfven. Kort derefter skref han och talade om för henne, att han ämnade gifta sig med en annan. Ett vänligt, förtroligt bref med ett streck struket öfver det förflutna.

Han var inte någon elak menniska. Sofie var aldrig ond på honom. Skulden var nog mest att söka hos henne. Inte hade hon varit för sin make, hvad han haft rätt att vänta. Tyst och med sitt trumpna, sträfva väsende — och ful och tråkig — inte hade hon kunnat lifva hans hem och fylla det med glädje och lefnadslust. Hon hade blifvit så olik alla andra och betraktade sig sjelf och sin syster som ett slags undantag ibland menniskorna. Inte kunde någon vara tillfredsställd af henne i längden.

Isidor skref ibland, vänligt och öppet. En gång kom han till och med och hälsade på henne, och då nämde han att Ina — hans fru — var med honom i staden.

Sofie sade att hon skulle bli glad att få se henne.

Och så kom hon, en ung, frisk, strålande kvinna med pigga ögon och burr i pannan, en frisk mun, som ständigt log — liflig och vänlig, oemotståndlig och van att intaga. Vann genast stackars Sofies hela hjerta.

De bodde i Stockholm, Isidor och hans fru. Sofie hörde på en tid ingenting af dem mer än ryktet om huru magnifikt de lefde och huru ingen förstod hvar de togo pengar ifrån.

Så satt hon en eftermiddag vid sitt vanliga fönster.

Systrarna bodde ej längre kvar i sitt lilla rum. Der hade de inte hållit till mer än ett halfår. Sedan hade Sofie kommit i huset till en aflägsen slägting, gubben Groth, som tyckte han kunde taga henne lika väl som en annan hushållerska, så gjorde han en god gerning på samma gång. Och han tog Clementine på köpet.

Gubben Groth var handelsman. Han satt dagen i ända i sitt kontor, ett slags skåp, bygdt innanför farstun, der det fans plats för en — ej allt för vidlyftig — besökande. Pulpeten, gubbens stol och kassaskåpet tog upp det öfriga lilla utrymmet.

Efter middagen flyttade gubben sig till sin breda gamla skinnsoffa, der han kalkylerade till sju, och då gick han till källarn. Kom hem på slaget klockan tio.

I våningen var sju rum. Allting stod orubbadt sedan salig fruns tid, och inga förändringar eller förslag till dylika tåldes. Tungt och tomt var der. Och der gingo nu båda systrarna och stökade, aldrig kände någon af dem sig hemmastadd i gubbens stora våning, och aldrig hade de något eget att tänka på.

Sofie satt emellertid vid fönstret och vände en klädning åt sig, Clementine hade just börjat se igenom ett färskt Dagblad.

Hon passade alltid på, när Lundström kom med posten, ryckte åt sig stockholmstidningen

och försvann med den. Gubben brummade litet, men lät henne hållas. Han läste den efter middagen på sin soffa.

»Födde», stod der. »En dotter. Isidor Linder. Ina Linder».

»Hur är det med oss?» frågade Clementine fram på eftermiddagen.

Hon sade alltid »man» eller »vi» — »hur mår man», »vi ska' följa med ut», — och Sofi hade också börjat nytja samma talesätt.

»Jag tror man sitter på vakt — alldeles som när man tittade efter herr Andersson i verlden. — Han var allt förtjusande, herr Andersson?»

Sofie satt kvar, och det hade blifvit alldeles mörkt omkring henne. Hon såg med hakan stödd emot handen in i den halfljusa vårhimlen, som klar och genomskinlig steg upp öfver hustaken midt emot. Hon tänkte på Bergköping och på sin barndom, på eftermiddagar sådana som denna, då våren skulle komma, på djupa perspektiv bort, långt bort — och på sina vårminnen, vårdrömmar.

Och ju längre hon satt, och ju mörkare det blef omkring henne — först inne i rummet, sedan ute — dess mer ensam, tröstlöst ensam kände hon sig. Hon ville gråta men kunde inte — inte ens få gråta.

Morgonen derefter vaknade hon helt glad. Hon tänkte på Ina, den vackra, strålande uppenbarelsen, som också lyst upp hos henne en gång. Hur glad hon måtte vara, hur allt måtte stråla

och skimra och lysa för henne! In till hennes rum sken nog solen nu och smekte henne och lekte kring det lilla barnet, som sof i sin vagga. Hade den hvita gardiner? Ja det måste den ha — och ett blått litet täcke, af ljusblått siden.

»Jag undrar, om Isidor också är glad.»

Hon gick bara och gjorde upp för sig, hur de hade det. Åh, hon såg allt så tydligt!

Hvad skulle flickan heta? Hon borde heta Ina och få sin moders lena, ljusa hår — och om många år, när flickan växt upp, skulle modern, som då var en treflig, satt medelålders fru med några gråa strån vid tinningarna, se sig sjelf föryngrad i sin glada, lifliga, blomstrande dotter.

Och hur hon tänkte, så hade hon en förnimmelse af att hennes lif ej var så totalt afslutadt den der dagen, då Isidors bref kom. Mörkret, den ständiga tomheten hade inte kommit. Det fans alltid en strimma.

»Kan man tänka sig!» utbrast Clementine — det var en annan dag, — och så lemnade hon Dagbladet oläst och steg upp. »Nej, jag vill inte — — du får läsa't sjelf.»

Hon gick ut, från tidning och allting, och slog igen dörren som när hon var ond på Kristine förr i verlden.

Sofie tog bladet. Hon kunde knapt läsa, så häftigt bultade hennes hjerta. Var det . . . var det . . .?

Hon såg genast på dödsannonserna. Och då blef hon så blek som en död.

Det var inte barnet. Men det var modern.

»Min outsägligt älskade maka i en ålder af tjugu år . . . sörjd och saknad.»

Det kom intet bref eller någon underrättelse. Men ett par månader derefter frågade gubben Groth, om Sofie hört talas om, att hennes för detta man gjort konkurs. Kolossal konkurs. »Stora skulder — inga tillgångar — gentilt bo, men det var obetaldt — hade lefvat som tokar. Gunstig herrn visste aldrig hvad affärer ville säga, men omsätta pengar det kunde han. Hm, det visste för öfrigt Sofie tillräckligt. Går så der, när man tror på folk. Blir lurad, alltid lurad, tills man lärt sig hur det går till — och då lurar man andra i sin ordning.»

Gubben lofvade att tala om, hvad han kunde få reda på i den här saken. Och redan dagen derefter visste han berätta att grosshandlaren hade afvikit och att det var något på tok med konkursen.

Det kom till och med i tidningarna. Mycket kompromettérande saker, falsk bokföring, Isidor sjelf var borta. Barnet hade unga fruns mor tagit till sig.

Sofie önskade först, då hon hörde detta, att lilla Ina — hon kallade barnet Ina, då hon inte visste, hvad det hette — alls ej haft någon mormor, att hon haft ingen i verlden att trygga sig till. Då hade åtminstone *hon sjelf* haft någon rättighet. Men nu —

Ingen rättighet, alls ingen. Hon var en gång för alla förskjuten.

En rik ersättning för hela hennes lif skulle det varit. Hvad hon skulle ha blifvit lycklig! — Bära den lilla på sina armar, sofva med henne bredvid sig, tätt sluten intill sig — de små armarna om sin hals — gå ut med henne och spatsera långt bort, upp i blåsippsbackarna — och springa med henne och höra henne skratta så gladt som inga andra än barn kunna skratta — och lära henne läsa — tala om hennes mamma och om hennes stackars pappa — och akta henne för verlden, för allt ondt, hålla henne ifrån andra . . .

Nej, *det* blefve hennes eget lif om igen — det vore orätt.

Men de som nu ha barnet, hvad tänka de, hur ämna de göra?

Om Sofie skulle göra en tur upp till Stockholm? Om hon bara finge se barnet en gång?

Hon gick länge och bar på den tanken, slog bort den ett par gånger som outförbar. Men till slut kunde hon inte styra sig. Och en morgon sutto Clementine och hon i väntsalen en timme innan tåget skulle gå och sedan stufvade Clementine in systern i en tredje klass vagn och vandrade, då tåget gått, hem till sitt i mörka aningar om att detta ej skulle sluta väl. Ty Clementine misstrodde jernvägar liksom så mycket annat och skulle hellre dött än hon velat sätta sitt lif på spel, instoppad i en sådan der låda.

Emellertid kom systern helskinnad igen. Hon hade varit uppe hos den gamla frun — fru Stjernberg, enka efter en öfverstelöjtnant — och sett lilla Doris — tänk hon heter Doris, ett sådant besynnerligt namn. De hade varit mycket snälla emot henne, alle samman. Fint hade de hos sig, och lilla flickan var klädd i en ljusröd klädning. Hon var mörk men hade sin mammas ögon. Litet blyg var hon, men till slut hade hon ändå suttit i knäet hos tant Sofie.

Sofie var allt litet förstämd ändå, fast hon upprepade, att de alla varit mycket snälla mot henne. Der voro flera fruntimmer, hon mindes inte, hvad de hette. En talade franska och hon var pudrad i ansigtet.

Från Isidor hade de ingenting hört. Gamla frun, hans svärmor, tycktes inte ha förlåtit honom ännu — fast hon visst inte sade något om det, men det märktes allt för väl.

»De bad mig också komma igen.»

Sofie såg ut mot aftonhimlen och drog en djup suck. Hon hade nog känt sig bra ensam och bortkommen och öfverflödig på sin resa. Och det var väl, att hon var hemma igen. Väl att resan var gjord.

Hon ville i alla fall inte göra om den. Det var inte som hon tänkt sig. Hon hade varit så främmande för dem — naturligtvis, de hade ju knapt hört talas om henne. Nej, hon skulle inte göra om den. Fast alla varit vänliga mot henne. Hon hade nu det minnet att lefva på.

Hon hade haft pannlugg, lilla Doris, och ett litet rödt armband. »Hon var allt litet rädd för mig, tyckte väl jag var ful och stygg. — Men att de kallade henne för Doris, jag kallar henne för Ina, jag.» —

Nu skulle Clementine berätta hur hon haft det under systerns frånvaro. Har det varit några mankemanger i huset? Har Fritz varit nöjd med maten? Har något händt för öfrigt?

»Jo då! Kan man tänka sig hvad som har händt? Det står i tidningen?» sade Clementine.

»Hvad då?»

»Se bara här.»

Hon höll fram ett dagblad.

»Janne Lund är trolofvad.»

»Janne —?»

Aha, Janne Lund, Clementines osynlige, allestädes närvarande lekkamrat från barnåren, — som hon jämt talade om och skref bref till, — hennes förtrogne och vän.

»Nå?» undrade Sofie.

»Jo, det var ju honom som jag skulle ha,» sade Clementine och skrattade.

Sofie kunde inte skratta hon. De togo allting så olika, de båda systrarna. De hade varit så olika hvarandra — ända sedan de kallades för Krusens ungar.

PROSA.

Det faller af sig sjelft, att man hade mycket att säga i Bergköping om John Bratts förlofning med Ellen Andersson. Hvad skulle man också eljest ha talat om?

Saken var den, att de båda kontrahenterna drogo ut på tiden, så att det nära nog såg ut att ej bli någonting af med hela affären. Och det fastän hela staden och trakten deromkring visste alltsamman till punkt och pricka och fast det var alldeles tvärsäkert, att herr Bratt och fröken Andersson skulle bli ett par!

Voro de båda kanske icke skapade för hvarandra? Hon var alldeles lagom gammal för honom, pengar hade hon, — inte för att han behöfde pengar, men det var ju alltid bra att ha — och så var han precis två tum längre än hon — det hade fröken Berg sett efter, hon ställde dem rygg mot rygg för att se, om de passade ihop — och det gjorde de — högst ovanligt bra.

Och hvad Ellen Andersson rodnade — stackars liten unge — när John oväntadt kom in i rummet, der hon satt. Och med hvilken ifver hon då började prata och fnissa med sina närmaste, utan att alls låtsas märka honom. De förstodo henne så väl, de andra söta flickorna . . .

Men om *hon* försökte spela komedi, så kunde man åtminstone inte säga det om honom. Han förstälde sig ej det minsta utan var lika rättfram och gladlynt, antingen Ellen var närvarande eller ej. Han var också van att utgöra själen i stadens små kretsar. Och han dolde heller inte sin beundran för Ellen Andersson.

Fruarna sutto bekvämt i soffhörnen, småleende, nöjda med sig sjelfva, der de språkade om stettinermjöl och priset på lax och om det var på måndagen eller på tisdagen det regnade. Gubbarna drogo sin spader på gästis, de medelålders herrarna jämförde Petterssons förtjenst för året med Johanssons, och de yngre talade om flickorna i staden och flickorna på landet.

Damerna, ständigt sysselsatta, förde bok öfver allas »tycken» och iakttogo graderna på allas känslotermometrar.

Allra högst intresserade voro fröknarna Sissi Lund och Bendelja Berg.

Båda dessa damer voro af obestämd ålder, fröken Lund fortfarande barnslig och yr, fröken Berg mera djup och känslofull, en skönhet för resten, ehuru litet passerad, alltid ytterst modern, gerna något mera urringad än andra. Stora,

svarta ögon, alltid fästade på den i sällskapet, som händelsevis kom att titta på henne.

Hon var dotter till gamle sjökapten Berg, ett original, som svor som en turk, men som i det hela var en mycket beskedlig gubbe, fast han haft det infallet att kristna sin dotter till Bendelja.

Och fröken Berg hade för öfrigt en viss rättighet att tala om kärlek, ty hon var sjelf osårbar och ämnade aldrig gifta sig, — det hade hon sagt sjelf, mycket energiskt, på borgmästarns julbjudning. »Ha' en herre med sig, hvart man går, — nej tack! Lefve friheten, det är min lifsprincip.»

Emellertid var hon alltid med om att dela ut ortens flickor åt ortens herrar, och en hvar fick sin.

»Ellen Andersson är ändå den sötaste flickan i staden. Tycker inte herr Bratt det?»

»Jo, vasserra — rätt stilig,» medgaf herr Bratt utan tvekan.

»Har hon inte vackra ögon kanske? Och vacker näsa? Och den allra som sötaste mun?»

Fröken Andersson vändes på alla sidor, och herr Bratt gick beredvilligt in på allt sött man kunde finna i hennes person.

Fröken Bendelja vände sina stora, runda tekoppsögon bort åt fröken Lund till, och denna smålog betydelsefullt men diskret.

Man dolde numera inte ens sin åsigt, då de båda utvalda voro tillstädes. Öppenhet är en

vacker egenskap; fröken Sissi var alltid öppen, det sade hon sjelf.

Hon gjorde en kväll den upptäckten, att de båda unga starkt liknade hvarandra. Att ingen lagt märke till det förut, det var verkligen egendomligt.

»Det måtte vara äktenskapstycke,» skämtade John på sitt vanliga okonstlade sätt, och Ellens runda rosenkinder blefvo ännu rödare än vanligt.

Nu var då saken afgjord. Fröken Lund tog fröken Berg afsides för att hviska ett ord om det blifvande bröllopet. »Bal andra dagen, naturligtvis.»

Men i sjelfva verket var saken alls inte afgjord. John var härdad i att höra skämtas om sig i förening med Ellen eller andra flickor, han skrattade godt åt allt, hvad man pratade och var inte rädd för att sjelf gjuta olja på elden. Han var så gladlynt och så pojkaktig, unge herr Bratt!

Ellen tog saken mera allvarsamt, och som den bottenärliga, genomuppriktiga flickan aldrig varit van att dölja sina tankar, så talade hon obesväradt om John och John och bara John och dolde alls icke, huru han utmärkte henne framför alla andra.

Der fans en jämnårig ung dam, som ansåg det vara sin skyldighet att — i förtroende och mycket, mycket vänskapligt — underrätta henne om, att herr Bratt var så der mot alla flickor,

alla. Så hon borde inte göra sig några öfverdrifna förhoppningar.

Men hvad Ellen blef ond då. *Så* ond, att herr Bratt redan samma dag fick höra talas om, hur häftigt hon tagit sig af ett ofördelaktigt ord, fäldt om honom, af en beskyllning, som också i sjelfva verket var rent af ovärdig och som sårat henne, det stackars finkänsliga barnet, djupt i hjertat.

Då John hörde detta, började han promenera af och an i sitt rum, tände gång efter annan en cigarr, som han ej rökte på, och biktade sig sjelf. Var han kär eller var han inte?

Gubben Bratt frågade sin son, om det var sant, som man sade, att han gått stad och förlofvat sig.

»Inte? Det vore för öfrigt inte dumt gjordt. Flickan har pengar. Jag språkade med Andersson om saken på gästis i går, och han lät hågad... tyckte det var inte så puckelryggigt att få dig till måg, he, he! Tror jag det! Smäll sta' du bara, hälsa från far din!»

Så kom mamma och nöp gossen i kinden. »Jojo, din filur!» —

Ett par dagar derefter kom fröken Lund för full maskin rusande upp till doktorinnan och ropade, innan hon hunnit in genom dörren, att herr Bratt kysste Ellen Andersson bakom jasminhäcken. Men om fröken Lund trodde, att det var en nyhet för doktorinnan, så bedrog hon sig. Utom det att doktorinnan vetat af allt samman

förut, så hade hon sett de unga tu i reflektionsspegeln gå arm i arm uppför trädgårdsgången, — mycket nära hvarann — och då hade, förstås, reflektionerna gjort sig sjelfva.

* * *

Gubben Bratt var en af stadens notabiliteter, och han hade sjelf rott upp sig till den ansedda ställning, han nu kunde skryta med.

Hans fader hade varit doktor i staden och gemenligen kallats »doktor Hjelplös». Han hade inte samlat några kapitaler, lika litet som han botat några sjuka. Men samvetsgrann var han. Han ville inte ha någons lif på sitt samvete och derför gaf han den mest oskadliga, mest försigtiga medicin, nickade fundersamt med sin vigtiga min, brummade något, som kunde uttydas till hvad man ville, och gick sin väg.

Stadsborna voro vana vid sin doktor och trifdes med honom. Han såg så förtroendeväckande och så vänlig ut, hans blotta närvaro verkade alltid lugnande. Vid allvarsamma sjukdomsfall skickade man efter assessorn, som bodde fem mil ifrån staden. Och när hans trilla stannat utanför gästgifvaregårdens trappa, då passade alla på, som voro sjuka eller ämnade blifva det, och kommo att fråga honom till råds.

Detta var i den gamla, goda tiden, då människorna lefde nöjda med sin lott och ej sökte omskapa det gillade och bestående och förträffliga.

Bergköping var då ett mönstersamhälle, stilla och oföränderligt. Klockan på rådstugugafveln pekade år ut och år in på tre kvart till tio, stadens invånare voro konservativa och belåtna och allt var ganska godt.

Blefvo de onda någon gång, så var det när de fingo syn på något nytt påhitt. Till exempel, då doktorn efter en resa till Stockholm fick det infallet att sätta en ringklocka på sin tamburdörr och ha dörren igenlåst. Detta visade i sanning föga förtroende för sina grannar och vänner, och dessa gingo hellre köksvägen, än de nedläto sig att ringa.

Doktorn var far till Nisse. — — —

Nisse hade informator, spatserade om söndagseftermiddagarna med sin mamma i »prostens hage», stadens enda, mycket oförderfvade promenadplats, och förhördes i katekesen, när det kom främmande. Efter faderns död slog han sig på handel.

Och allt ifrån första början hade han en märkvärdig tur. Men så kunde heller ingen »lura bönder» som han. Han hade talang, verklig talang.

Mot damer var han älskvärdheten sjelf. Vacker, svartlockig, med varma, bruna ögon, visste han att tjusa till alla damer, som kommo inom hans trollring, och in i hans bod kommo de också alla, medan stadens öfrige handelsmän stodo gröna af förargelse bakom disken i sina tomma bodar.

På landthandel hade Bratt sin allra största inkomst. Han förstod att umgås med folket, bjöd på cigarrer och en sup och skämtade med gummorna i den mest rättframt anslående stil.

Vid marknaderna var hans bod belägrad. Då fyldes de små fönsterna af en brokig mängd sjalar och varma ylledukar, och ur bodens mörker blänkte all verldens herrlighet fram. Och för dem, som kunde motstå lockelsen dit in, hade handelsmannen uppslagit två ansenliga stånd ute på torget. Under marknadsdagarna var Bratt i sitt esse såsom aldrig annars, hade fyra extra biträden, sålde allt, hvad han egde, till underpris och var närvarande öfver allt, till och med ute på fältet, der kreatursmarknaden hölls och der han gjorde stora affärer med oxar och andra fyrfotingar. Och efter en väl använd dag syntes och hördes han om aftonen på gästis, som var öfverfyld af herrar och bönder från trakten. Der drack han toddy med hela verlden, lät slantarna rulla, berättade nya historier och köpte upp landtmannavaror i stora partier.

Inte var han alltid så noga om medlen. Stadsborna kände till åtskilliga små knep, som han begagnade mot bönderna, — fast en och annan påstod, att det var bara förtal. Emellertid var han nu rik och kallades »Gubben Bratt», liksom fadern före honom. Han satt i det lilla, trånga, halfmörka kontoret innanför boden, satt bred och högväxt vid en stor, gul pulpet och med en grön skärm för ögonen.

Sonen John var student och skulle bli läkare. Det var en dyr kurs. »Min son, doktorn», plägade gubben säga med stolthet och sedan skrattade han sitt skratt i basen, så att berlockerna klingade på hans stora mage och teskeden hoppade i toddyglaset.

Bergköpingsborna, liksom norrländingar i allmänhet, voro kända för sin styrka i dryckjom. Och gästis var det bästa kafé i hela verlden, det svor postmästarn på, som hade rest genom hela Europa utan att träffa på maken.

Borgmästarn tronade i ena soffhörnet, postmästarn i det andra, Bratt midt framför dem.

Var det främmande hos någon af familjerna, så steg husfadern upp, när det led mot toddydags: »Vill min herre nu följa med mig till gästis eller vill min herre hällre stanna hos fruntimren, så är valet fritt. Men *jag* måste gå dit ner på en stund.» Och då gästis var stängdt öfver juldagarna — ett gammalt idiotiskt bruk — så voro gubbarna alltid vid det mest miserabla lynne. Ty att besöka hvarann var ändå inte det samma, som att sitta i de vanliga nedsuttna soffhörnen på gästis, tömmande sin långa toddy, som kallades för »syndernas förlåtelse». Hvad i all verlden skulle de taga sig till — under tre hela dagar!

Vännen Andersson var en hederspojke, men »full i fan» ibland och togs aldrig på den kvist, der han satt sig.

Han var grosshandlare och hade ingen bod. Om honom visste verlden en historia, hur han en gång på ett extrafiffigt manér lurat sig till ett parti råg, som för en Sandköpingsbos räkning skulle forslas ned till hamnen. Andersson hade nys om saken, höll en skuta i beredskap inne i viken, och när bondbassarna kommo knagglande på landsvägen, stodo hans utskickade redo och berättade, att skutan ändrat plats och väntade der och der. Hvarpå bönderna körde direkte ned till Anderssons skuta och den andra fick vänta på sin råg.

Andersson förnekade inte den historien. Det var ögonblickets ingifvelse liksom alla goda idéer. »Man skall aldrig tänka på någonting, utan bara låta't basa — fort och dumt.» Att lura en Sandköpingsbo, det var ju för öfrigt en gudi behaglig gerning. Och det hela var ju bara ett lyckadt skämt. Bratt förargade sig ofta åt, att det inte var han, som hittat på det skämtet. Det var helt och hållet i hans genre.

Andersson var enkling och på fyrtiotalet. Han talade ofta om, hur ensam han var med sin dotter och så hotade han att gifta om sig en vacker dag, ett yttrande, som bröderna skrattade åt. De kände brodern Andersson.

Tät var han och derför var det mycket bra påhittadt af John Bratt att fånga lilla Ellen. Bratt var förtjust, bjöd på ett hejdundrande förlofningskalas och pikade ej mera bror Andersson, som han eljest för sed hade.

De nyförlofvade voro nu föremål för mycket intresse. Fröken Lund och fröken Berg kysste lilla Ellen oupphörligt. Hennes jämnåriga hade många små näpna iakttagelser att hviska i hennes öra, medan mammorna smålogo förtroligt åt henne och gjorde miner åt hvarandra, hjertinnerligt nöjda öfver det unga parets tillåtna, reglementerade lycka.

De första dagarna voro de litet blyga, de båda barnen. Det var ju så naturligt, och Ellen var så söt. Hon var röd som en vallmoblomma, när hon måste komma fram ur något rum, der hon suttit på tu man hand med sin fästman.

John var rolig att se på. Han var sig inte lik. Han, som alltid varit så glad och språksam! Han såg inte särdeles förtjust ut. Lina bleknade af harm öfver, att han tog god natt af Ellen utan att han gjorde annat än tog henne i hand, visserligen i båda händerna, men det var ju ändå rent af oanständigt att gå ifrån henne på det viset, då de icke rått om hvarandra mer än fyra dagar! Och då tant gaf dem lof att gå ensamma in i salen på tre minuter, då låtsades han ej förstå hennes hjertegoda afsigt. Sådan hade minsann ej ungdomen varit förr i verlden, då tant var ung.

Intresset var emellertid stort. Man gjorde visiter hos Anderssons, drack vin och talade om bröllop, utstyrsel, linne, möbler och monogram. Sjelfva kärlekshistorien var längesedan utnött. Den hade man lurat ur lilla Ellen, — hon var

inte så svår som fästmannen hennes, och för henne var det så förtjusande att få tala om alltsamman för väninnorna och få skildra allt och lefva om det igen.

Man visste, hur de unga tu råkats händelsevis — (hm!) — i trädgården och hvad han sagt och hvad hon sagt och hvar de stått och hvar han första gången... kort sagdt, man visste allting. Och både fruar och flickor hade så många innerligt välmenta råd att gifva henne — »du behöfver naturligtvis inte följa dem om du inte vill, älskade söta Ellen» — om valet af snickare, om förmaksgardinernas drapering, om sättet att behandla pigornas »kusiner»...

Första veckan gick, och John blef sig lik som förr. Inte lönade det sig att gå och se förargad ut för att dölja sin lycka. Han *behöfde* ju inte dölja någonting nu mera, han var ju lilla Ellens fästman och han hade rättighet att älska henne vid uppdragna gardiner, i hela verldens åsyn. Var det lönt att bråka?

Och det var älskligt att se, att han inte trilskades längre. Han höll sin skatt ogeneradt om lifvet, när de gingo utför trappor, han kysste henne bakom alla dörrar. Om någon öfverraskade de unga tu, sittande i en soffa med armarna om hvar andras lif, »som det bör vara», så foro de ej upp ifrån hvarandra till hvar sitt soffhörn, som om en bomb kreverat emellan dem, utan de sutto helt enkelt kvar, trotsande en verld — kärleken *har* kraft att trotsa en verld — och

den, som råkade störa det sälla parets svärmerier, drog sig taktfullt tillbaka med ett mildt, vackert leende, — så som änglarna le, när de träffa rena, heliga känslor nere på den syndfulla jorden.

Några månader gingo. John hade ej farit tillbaka till Upsala, han hade så svårt att skiljas ifrån sin fästmö.

Då kommer gubben Bratt en kväll insättande till sin son.

»Hvad har Andersson för sjukdom? Han har inte varit på gästis på tre da'r.»

Det visste inte John, han hade alls inte sett till sin svärfar på sista tiden.

»Karlen är sjuk. När man inte kommer på gästis, då är det döden.»

Men det blef inte döden utan i stället en stor öfverraskning för hela samhället i form af en mängd förlofningskort, som under loppet af en förmiddag regnade ned öfver goda och onda:

Bengt Andersson.
Bendelja Berg.

stod der.

Några smågrinade och citerade Anderssons vanliga »fort och dumt». Alla blefvo öfverraskade, gubben Bratt blef ursinnig.

En sådan himlaidiot! Gamla, förståndiga karlen gå och gifta sig med en halfgammal nucka, alldeles som om han inte haft nog med *en* hustru. Och mot Bratt och hans son var det ju en öppen nedrighet, ett verkligt förräderi. John skulle inte få mer än hälften af Anderssons förmögenhet. Det var ju stöld, uppenbar stöld.

Hvilken slipad räf, den der Andersson! Att först göra sig af med dottern och sedan —! Man borde förstås aldrig ha' trott honom om bättre, — den där gamla historien med skutan visade tydligt och klart, hurudan karlen var. »Ett skämt», »ett lyckadt skämt», det här var kanske också ett skämt?» Hur hade de också kunnat vara sådana nöt, att de trodde på Andersson! Sjelf hade Bratt *inte* trott på honom, — och det var just det, som var det allra värsta. Ty Andersson hade ju i åratal glunkat om, att han tänkte gifta sig. Och nu gjorde han det. En sådan himlahund!

John såg helt lugn ut, han. Lugn! När han var förlofvad och svärfadern drog af med hans pengar. Inte för att han behöfde dem, långt derifrån, men för att det var så nedrigt gjordt af den der... den der menniskan!

Det blef en stor scen.

John ämnade väl inte finna sig i att bli behandlad på det sättet? Skamligt! Han hade inte mer än ett att göra: att slå upp med fröken Ellen och det tvärt. Fort och dumt, som han säger, den der ohängda figuren!

Gubben Bratt blef riktigt stormond till slut. Han slog näfven i bordet, drog ned en duk och fick fatt i ett bläckhorn, som han dängde i golfvet.

Ty kan man tänka sig, John förklarade helt lugnt, att han inte ämnade bryta sitt ord. Om han var förlofvad, så var det inte hans fel. Nu finge man ligga, som man bäddat åt sig.

Öfver dessa ord blef fadern så förvånad, att hans vrede lade sig. Var *hans* son verkligen så dum, så genomkorkad? Han fann inte ett enda ord, han bara stirrade på sin John, som satt i en länstol med händerna i fickorna och med utspärrade ben, trygg i sitt fattade beslut.

Fadern fann inga ord mer utan vände helt om, sparkade till bläckhornsbitarna i förbigående och gick sin väg i stumt förakt.

På gästis spektaklade man utan all ände med den arme Andersson. Och Bratt var inte den, som lade fingrarna emellan, men hans skämt var mera doldt, mera fint — »som synålar, he he he, — hvasa?»

Men riktigt muntert blef det, när gamle kapten Berg sjelf slog upp dörren och seglade in, röd som babordslanternan och växt som en hafskrabba.

Han lyckönskades och omklappades, han slog Bratt på magen och kallade sig hans grandsvärfar — gubben Berg var en bildad man när han så ville.

Nu bjöd han öfver lag på en bål, som han bryggde sjelf — »allt i anledning af den högst oväntade tilldragelsen i familjen. Andersson kommer efter . . .»

Der blef fest, så att stadens damer måste glänta på sina fönster och höra på skränet. Kaptenen sjöng sjömansvisor, som ej precis voro ämnade för kvinliga öron, och man hissade både honom och Andersson. Bratt var litet spetsig och ettrig mot denne, och de båda höllo hvarandra i skuldrorna och talade förstånd som gamla vänner, skålade sedan åtskilliga gånger och slutade med att sitta i en lång pinnsoffa, lutande sig förtroligt mot hvarann och utbytande tankar om, hur många taklister det fans der uppe, der tapeten slutade. Bratt såg fem men Andersson bara tre.

Men Bratt hade nu en gång för alla blifvit misstrogen mot sin förre vän. De båda familjerna umgingos naturligtvis flitigt — barnen voro ju förlofvade.

Men när gubben fick fatt i någon af sina vänner — postmästarn eller, i nödfall, borgmästarn — då lättade han sitt hjerta. »Visst har folket ett och annat att säga om Andersson, — man pratar alltid så mycket dumheter — men skall man hålla sig till rena, klara sanningen, så är han verkligen ett strå värre än sitt rykte. Den der historien med skutan, bror vet — hm! Behöfver jag säga mer? Och i förtroende, hade det berott på mig, så inte hade min son gift sig

in i den familjen. Jag skall för resten dit på middag i morgon.» —

Det var fester utan all ände i Bergköping. Och så blef der lysningar med mat och dryck och hela salar fulla med presenter och förmaken fulla af fruar, som alla bådo tusen gånger om ursäkt för den ringa gåfva de lemnat.

Bratt gaf de dyrbaraste lysningspresenterna.

Först gifte Andersson sig och sedan hans dotter. Och det var ett evigt bröllоppande i Bergköping den hösten. Marskalkarna förlofvade sig med tärnorna, borgmästaren uppgjorde förslag till att utvidga staden, och festtalaren varierade på alla festerna sitt tal med de sanna orden: »Säg mig, med hvem du gifter dig, och jag skall säga dig, hurudan du är».

Så började det dagliga lifvet igen sin eviga kretsgång i den lilla staden.

John hade, innan hans bröllop stod, beslutat sig för att öfvergifva studierna och öfvertaga faderns affär, som denne ville draga sig ifrån. Det var en gammal säker affär, som alltid gick förträffligt och som lemnade öfverbefälhafvaren en rundlig tid ledig. John satt nu vid den stora, gula pulpeten, nöjd med sin tillvaro. Det var just bildade män i det praktiskt verksamma lifvet, som tiden behöfde. Och han hade länge nog legat i Upsala, pluggat, supit och spelat »nationsspex», för att hinna ledsna på det.

Hos Anderssons var det frun, som var herre. Hon hade helt och hållet förvridit hufvudet på

sin man, och det var endast vid de stora grälen, som han, för att förarga henne, hängde upp sin förra frus porträtt på väggen i sitt rum och lät det hänga der, tills hon eller han gaf med sig, hvarefter det togs ned och stängdes in i en skrubb.

Men gubben Bratt var inte mer densamma som förr, sedan han lemnat sin gula pulpet. Att tala illa om Andersson ledsnade han på. Alla hade sina skröpligheter, det fans hvarken svart eller hvitt här i verlden.

Han förlorade sitt glada lynne och satt nu mera hemma i soffhörnet ensam med sin pipa och sin lilla kognakskaraffin. Eller också stod han i något gathörn och såg sig omkring. Endast vid marknaderna lefde han upp och blef sig lik som förr. Fast han ej skötte affären mera, så var han ändå hela dagen ute på kreatursfältet och på torget, och på gästis träffade han om aftonen alla sina gamla kunder från fordom. Men när han fram på natten stretade hemåt, kände han sig långt ifrån nöjd och då ångrade han, att han lemnat ifrån sig sin rörelse och dragit sig undan, medan han ännu var vid sin fulla kraft.

Så fick han slag och dog helt oförmodadt.

Af den stora förmögenheten hade han gjort betydliga donationer, mest till den socken, der han var född, men äfven till nytt sjukhus och annat för staden.

Hela Bergköping följde honom till grafven. Man hade bygt en äreport öfver kyrkogårdsgrinden, presten höll ett varmt liktal öfver denne

man, som i många år varit samhällets främste. De fattiga åto festmiddag på den aflidnes bekostnad, och på gästis hade John anordnat en storartad supé för begrafningsgästerna. Äfven der höllos tal och sångarna togo om »Stilla skuggor», som de sjungit vid grafven. Fast det var midt i kalla vintern, hade hopar af människor samlat sig omkring gästis, der alla fönster voro upplysta och der svartklädda herrar skymtade innanför de immiga rutorna. Och ännu långt, långt in på natten fortgick festen der uppe. Då hade John gått hem till sig, då spelades glada toner vid pianot uppe i salen och man sjöng med full hals:

»Med flickan, med flickan
Är bäst på tu man hand —
vid bägarn, vid bägarn
ses gerna tredje man.» —

Men då voro de längesedan borta, alla gummor, som ätit sig riktigt mätta en gång på salig patrons bekostnad, druckit hans skål och fällt mången tår af rörelse. Nog hade gamle Bratt kommit med heder i jorden. Men så kostade också grafven 300 kronor utom 75 till dödgräfvaren och 15 för torfven, — och utan att alls räkna monumentet, som skulle sättas upp fram på sommaren.

John fortsatte aftären. Han lefde högt, höll stora fester och små speltillställningar och prisades som en lyckans gullgosse, som ett blifvande stöd för samhället, den blifvande »gubben Bratt».

Men han var inte så gladlynt och upprymd som förr. Han gjorde rätt ofta affärsresor ned till Stockholm och tog då aldrig sin fru med sig. Hon reste åt sitt håll. Och rätt ofta var han vid miserabelt lynne — utan ringaste orsak, han hade ju allt hvad han behöfde och mera till. Då gick han ned på gästis, bjöd hvem han träffade på och talade illa om »hålan» der de bodde och om lifvet der.

Det var vid ett sådant tillfälle, som den nye doktorn inföll: »Ja, det är också ett sätt, min käre bror: Låt alla sopor ligga och klaga sen öfver att dammet står dig öfver hufvudet.»

Det var förstås oförskämdt sagdt. Men någon sanning låg det ändå i de der orden.

I UNGDOMENS VÅR.

Det har kommit tre gymnasister till prestgår'n. Det var den stora nyheten. Sissi och Titti hade knappast ro att vänta tills ångbåten lagt i land, innan de berättade den för Mattis. De kände sin väninna och visste hvad som intresserade henne.

Mattis var fjorton år och nu utsluppen för första gången för att vistas öfver sommaren hos Sissi och Titti.

Sissi var också fjorton år, lilla Titti bara tolf.

»Äh, så retfullt,» menade Mattis, utan att alls bli förtjust. »Då få vi aldrig rå om hvarann, hva?»

Ja, det var svårt för Sissi att ge något bestämdt svar på den frågan. Titti hade i stället mycket att fråga om Mattis' dockor, hur de mådde och hurudana kläder de hade, och det var först senare på kvällen som äldre syster fick tillfälle att anförtro väninnan sin stora, djupa, första hemlighet.

»Det var samma dag som vi blifvit presenterade för dem — på aftonen — just när jag stod och lade upp skorpor — — då kände jag det så besynnerligt — jag blef så varm och var så öfverlycklig . . .»

Hon gömde sitt rosiga ansigte i väninnans barm. Mattis spärrade upp ögonen.

»Är du förtjust, Sissi?»

»Ja, jag tror,» hviskade Sissi blygt.

Nästa kväll kom Mattis tassande fram till Sissis säng, när hon lagt sig.

»Nu är jag det med,» sade hon så i basen som hade hon den djupaste ofärd att tala om.

Och då tyckte lilla Titti att hon borde inte vara sämre. Hon gick och funderade i dagarne tre, men det fans bara en kvar att välja på och så tog hon den.

Fröken Gussander, guvernanten, tyckte att flickornas sommargäst var en högst egendomlig företeelse. Mattis var så misstänkt korrekt, men hennes ögon, stora och runda, spelade omkring, och allt jemt rodnade hon utan minsta anledning åt sina egna tankar. Farliga symptom!

En kväll såg hon Mattis sitta ensam i trädgården i en berså. Flickan talade högt för sig sjelf. Hvad säger hon? Hvad i herrans namn är det hon säger. Fröken gick närmare. Och hörde: »Min egen, egen, egen, älskade, älskade Ludde!»

Men öfver öronen sälla voro flickorna alla tre. Hvilka ömma förtroenden om kvällarne, när

de blifvit ensamma! Hvilket tissel och tassel! Och hvad de växte ut och blefvo kvinnor sedan!

Det varade ty värr inte länge. Om en månad var allt i hop förbi. Ty då började en regntid och herrarna kunde inte händelsevis träffa damerna ute som förr. Och så reste de.

Flickorna hade följt dem ned till ångbåten. Mattis hade en bukett i fickan, men först när de kommo så långt att de sågo båten ligga framför sig, fick hon fram blommorna och sade liksom i förbigående: »Vill herr Ström ha några blommor från trädgården?» med ett föraktfullt tonfall, som om hon ämnade slänga dem i diket och så gerna kunde ge dem åt honom.

»Tack, fröken Matilda,» sade herr Ström tre gånger. De två hade hunnit några steg före de andra. Men när de sagt detta hade de ingenting mera att säga hvarann, utan vände sig om båda två på en gång för att få njuta af de öfrigas sällskap.

Båten var försvunnen bakom udden och ej ens dess rök syntes mera. Tre i djupaste vemod höljda unga kvinnor släpade sig upp för backen från bryggan. Så länge de hade folk omkring sig visste de att hålla känslorna inom sig, men när de svängt om jasminhäcken vid posthuset, brast sorgen ut med ens och de satte sig till att storgråta alla tre — Titti mest för sällskaps skull — och snyftande drogo de sedan vägen fram.

I skogsbacken lade de sig på magen och stormtjöto. De sörjde så att Mattis, som var den

mest känsliga af de tre, stackars liten, måste gå och lägga sig mellan lakan.

De tjöto mest i dagarne tre. Då dök Kalle Grönström upp.

Kalle Grönström var flickornas vanliga lekkamrat, son till inspektoren. Han hade varit totalt undanpetad under sommarn, men nu stod han närmast att bli de sörjandes förtrogne.

Sissi och Mattis höllo rent af på att glömma sin sorg i känslan af sin öfverlägsenhet gent emot gossen Kalle, som de lekt med förr, när de voro barn.

Men tänk, han blef inte alls stukad af det han fick höra utan visade tvärt om *hvem* som var den öfverlägsne i dylika saker.

Allt i hop det der hade han varit med om — *allt* — och det många gånger. »Jag känner till'et. Och jag skall säga er att det går öfver. Vankelmod bor under de liljekullar. Var inte rädda, små flickor!»

»Men jag ska' aldrig, aldrig, aldrig glömma min egen, egen Ludde!» ropade Mattis.

»Det var väl inte så säkert,» menade den grymme Kalle Grönström.

Öfver dessa ord blef Mattis så förtviflad, så hon måste ledas in. Hon stormgrät, lades till sängs, fick fläderté och yrade, så flickornas mamma trodde hon var dödssjuk och fröken Gussander att hon var tokig.

Men mamma fick en lysande idé.

»Vill Mattis följa med mig i morgon, när jag far in till Stockholm?»

Mattis var *ändå* otröstlig tills hon somnade; men när hon vaknade på morgonen och solen sken in bakom rullgardinen, ropade hon lifligt:

»God morgon, flickor. Nu far jag till stan!»

Hennes evigt, evigt, evigt älskade Ludde hade högtidligen lofvat att gå i torget hvar middag klockan tolf och vänta henne.

Och hur hon bar sig åt, lyckades hon få gå ensam för att köpa ett hushållsförkläde till syltningen, som skulle börja i veckan. Och hennes väg gick öfver torget.

Tvärt dök Nisse upp, Sissis utkorade, glad och nyter, som hade han alls inte rest ifrån allt hvad han hoppades på här i lifvet.

»Fröken Sigrid, hvar *är* fröken Sigrid?» var ändå det första han sade.

Och det nästa var:

»Jag får lof att gå och hemta Lindström. Han bor här bredvid — och han väntar.»

De kommo strax tillbaka båda två. Mattis fick en uppvaktande på hvar sida. Hon vågade inte fråga efter sin egen Ludde, men hon fann det hjertlöst af de båda kavaljererna att de sågo så skinande belåtna ut. Och Ludde hade lofvat att gå här hvar dag klockan tolf!

»Hvad gör fröken Sigrid då?» frågade Nisse utan någon inledning.

»Hon bara gråter.»

»Det har gått för långt, hon gråter,» sade Lindström och blef rörd.

Mattis stannade under ett träd och tog upp en pressad blomma ur sin födelsedagsbok, som hon naturligtvis bar på sig.

»Den här penséen skulle jag lemna åt herr Lindberg.»

»Kalla mig inte herr Lindberg — kalla mig Nils.»

Han kysste blomman så att bladen föllo af. »Jag har flera så'na här.» Han låg nu på alla fyra och sökte efter bladen.

»Jag med,» sade Lindström och slog sig stolt på plånboken.

Mattis längtade i sjelfva verket efter Ludde så att hon tårades. För att lugna sin själ började hon berätta:

»I går bara grät hon. Hon satt och såg på herr Lindbergs farbrors porträtt — i tants album — och undrade — om han hade lika vackra . . . ögon som herr Lindberg har.»

Nu hjelpte det inte längre, hon måste upp med näsduken.

Nisse fann sig föranlåten att med värme trycka hennes hand i smyg.

»Nej, tyckte hon verkligen de va vackra? Ack, fröken Matilda!»

»Kalla mig inte fröken,» snyftade Mattis. »Vi, som ha varit ute för . . .»

Hon kom i hast inte på rätta ordet. Hvad var det egentligen de varit ute för?

»Lifvets stora sorger,» mumlade Lindström, som egentligen icke var ledsen alls och som nu särskildt kände sig belåten öfver att ha sagt något bra.

Mattis glömde allt för att bli en god budbärerska åt Nisse — efter det såg ut som skulle hon inte träffa sin Ludde. Hon ville inte tänka på Ludde, men för hans skull hade hon ändå farit till stan. Inte ett ord sa' de om honom. Hennes känslor voro i sådan svallning att hon bara grät.

Nisse var också fortfarande rörd. Lindström hade hand om förståndet och förde dem på bakgator för att de inte skulle väcka allt för mycket uppseende.

Der gingo de länge och frossade i sina minnen. Mattis glömde totalt sitt syltningsförkläde och alla kommissioner hon skulle uträtta i staden.

Så hittade Lindström på att de borde skicka ut med henne en hårlock hvardera. »Har du en pennknif på dig, Nisse?» Och så skuro de en hårtafs hvar af sig på Johannes plan och det var så vemodigt, så Mattis storgrät.

»De ä' ändå lyckliga,» snyftade hon, »som vet att de ä' så omtyckta.»

Ja, det medgåfvo begge herrarna.

»Och hälsa och säg . . .» började Nisse, men äfven denna gång kunde han inte hitta på fortsättningen, utan det blef den mera beherskade Lindström som fick taga vid:

»Att vi glömmer aldrig den vistelsen, för vi får aldrig en sådan vistelse mera.»

Men detta var inte det Nisse velat säga. Nu fann han ändtligen ord för sin stora kärlek.

»Fröken Matilda! Inte vill jag åtaga mig att lofva mer än jag kan hålla. Men hälsa och säg att aldrig i lifvet skall jag tänka på *någon* flicka utom på *en.*»

»Tack!» sa' Mattis. Så suckade hon och fortfor:

»Men hvad har jag för godt af det!»

Då fick Lindström en ljus idé:

»Jag skall säga fröken, att Ludde är så trofast — han också.»

Stor soluppgång. Mattis strålade af lycksalighet. Det var ju endast ett ord om honom, hon gått och väntat på, då hon ej kunnat få höra ett ord af honom sjelf. Hvad gjorde det nu att han gick här på andra gator än hon och icke hade någon aning om att hon led så djupt för hans skull! Hon ville vara stark.

Så skildes de med glödande afskedsord och försäkringar på egna och andras vägnar om evig och oföränderlig trohet etc. etc.

På båten, när tant frågade om hennes kommissioner, måste hon tillstå, att hon kanske glömt ett och annat — men det vigtigaste hade hon uträttat.

Hushållsförklädet? Ja, hon trodde hon kunde spara in den utgiften, hon hade ju ett förut...

Tant förvånade sig öfver detta drag af förstånd hos Mattis.

Hemvägen föreföll denna olidligt lång. Men väl ankommen for hon ned ur vagnen genast, då hon kommit upp i den, fick Sissi under ena armen och Titti under den andra och började berätta.

»Jag har träffat dem» — fram med hårtestarna — »han skall aldrig i evighet tänka på nå'n ann' än dig — och din» (det var till Titti) »skall aldrig få en sådan vistelse mera. Men Ludde» — — nu höll hon på att öppna fontänens ventiler igen, — men nej, hon hade alltför mycket att tala om för att hinna gråta.

Hvad hon var för en betydande person! Hon bara berättade. Hon kom ihåg ord för ord hvad Lindberg sagt och hvad Lindström sagt och hvad hon sjelf sagt — och hvad man sagt om Ludde och hvad hon känt då och hvad Lindberg känt och hur Lindström känt sig. Det kom litet i oordning, men oupphörligt döko nya minnen upp, förtjusningen steg och blekhet och rodnad vexlade på Tittis och Sissis ansigten. Och foglarna sjöngo och det var idel lycksalighet.

Men på natten kom Sissi tassande och kröp ned i Mattis' säng, kramade henne och grät öfver att det i alla fall var förbi med sommaren »och allting» nu — och det hjelpte inte att han hälsat henne och skickat hårtafsen.

Allting förbi! Mattis sof på saken, och nästa morgon var allt ledsamt igen, äfven för henne.

Värst var det för henne i alla fall, hon hade inte sett en skymt af sin egen, egen etc. De tre kvinnorna sutto och rensade ärter, sorgsna i sinnet, och ute regnade det och den största astrakanen hade man stulit bort från trädet om natten och hela verlden var kuslig.

Sissi och Mattis skulle aldrig komma att öfverlefva den tid som följde. *Om* de inte dogo, skulle de åtminstone bli tokiga — »och då skulle Nisse inte vilja ha mig, tror du inte det?» undrade Sissi. Mattis med sina pigga känslor ville kasta sig ut genom fönstret, och Titti gick i en ständig ångest för att hon verkligen skulle göra det, i synnerhet som Mattis bedt henne — i enrum och under tysthetslöfte — att inte bli ledsen om så hände.

Hon var som en vilde en tid bortåt. Kalle Grönström uppbjöd hela sin förmåga att lifva den sorgsna trion. Han skref vemodsfulla poem å deras vägnar och promenerade med de otröstliga i månskenet, tåligt åhörande hvad de hade att säga om lifvets glädje, som så tidigt flytt ifrån dem.

Men till sist brast hans tålamod. Han frågade dem en vacker dag, om de alls inte hade något förnuft i behåll, och då Mattis å allas vägnar svarade, att det var totalt borta och att han var alldeles för god för deras sällskap, så packade Kalle in, for till staden, skaffade sig plats på handelsinstitutet och läste så att han blef halfdöd — för att visa att han var karl till att döfva

sin sorg. Han var i alla fall värst utsatt, fast han inte nedlät sig till att bli tokig och gå och jama i trädgården. Han hade älskat och lidit i tysthet, och det var vida värre, men så var det ett strå hvassare också.

Och dagar kommo och dagar gingo, och hela lifvet hade vexlat färg. Titti var det ingen fara med. Hon skaffade sig en »flickförtjusning» och fick full ersättning för Lindström, som hon varit kär i för sällskaps skull och derför att det skulle så vara. Mattis, exalterad som alltid, kastade sig öfver hushållsbestyren och syltade som en vilde, var ömsom förtviflad och ömsom stilla undergifven, for sedan hem till sina föräldrar igen och skref på vintern oändliga bref om saknad och baler och nya föremål.

Sissi gick i ständig nervös oro, sof aldrig och kände sig aldrig frisk. Så höll det i ett år minst och kom ibland upp på nytt, när hon trodde att hon glömt allt i hop. Hon gick ensam och drömde, ty hos henne hade det slagit djupare rötter än någon visste. —

Det är nu flera år sedan dess. På Sissis bröllop kom händelsevis Nisse Lindberg med. Han tog henne en gång i hand och tackade skämtsamt för gamla tider, men då blygdes hon så att hon ville gråta. Titti är nu en munter och gladlynt flicka, och Mattis är gift och skrifver de mest hänryckta bref, som öfverflöda af superlativ angående hennes »egen, egen, egen älskade

Fritz», ett stort och märkeligt undantag bland det manliga slägtet.

Hennes egen Ludde går i Stockholm och är häradshöfding. Påminner man honom om lilla Mattis, så skrattar han och säger att det var en rolig unge.

SKYMNING.

Modern gick och lade upp tvättkläderna i små högar i linneskåpet. Henrik halflåg med en filt öfver knäna i hvilstolen framme vid fönstret, — halflåg, som han plägade göra, när han var ensam och ej behöfde uppträda som frisk — eller så godt som frisk.

Ty det var han inte. En häftig förkylning på sommaren hade slagit sig på högra lungan. Det såg ut att bli långvarigt, och Henrik var mycket nedstämd och mycket olik sitt förra jag.

Så tråkigt var det, så enformigt att sitta inne, här hemma, dag ut och dag in. Tiden blef så lång. Inte orkade han spela piano, och han uthärdade inte att höra musik. Han blef så upprörd då, så orolig.

Men på sommaren skulle han till vestkusten. Till Strömstad, helst till Strömstad — Marstrand

var så anspråksfullt och tröttande — och då skulle han bli helt och hållet frisk igen. »Inte sant, Viko?»

Det spörsmålet var ställdt till papegojan.

Viko satt vårgrön men knarrig och ålderstigen öfverst på taket till sin runda bur, plirade med ena ögat och roade sig sjelf med att sjunga sin vanliga refräng: »Vacker goja, vacker goja! Vi-ko!»

Gojan var ett inventarium, som tillhört farmor. Så länge Henrik mindes hade hon varit lika ljusgrön, lika snål, lika pratsam, misstrogen och lika ondsint mot främmande.

»Nu ser du riktigt kry ut.»

Modern kom fram till Henriks hvilstol. Hon plägade aldrig fråga, hur han mådde, hon bara såg på honom och yttrade något uppmuntrande ord. Med en blick, som ängsligt bemödade sig om att vara glädtig, betraktade hon hans aftärda ansigte med de stora ögonen, som nu blifvit ännu större. Skägget som fått växa gjorde honom också olik sig. Och hans skjortkrage hade blifvit så vid på sista tiden.

»Jag andas mycket lätt nu — känner ingen tryckning — känner inte ens att jag har några lungor.»

Henriks moder var en högväxt, mager kvinna med tunnt grått hår, som låg slätt struket utmed den höga pannan, och klara ögon med en öppen blick, som under de sista månaderna fått ett annat uttryck än det vanliga. Hennes ansigte

hade blifvit gammalt, dragen liksom förstenade. Öfver hennes person låg det numera ett trött drag, och hon kunde ej alltid dölja det.

Hennes arbete låg framme jämte glasögonen. Hon måste förtjena för dem båda, nu som förr, nu när Henrik var sjuk och blifvit tvungen att lemna sitt kontor, lemna den plats, som han fått vänta på så länge och som varit så svår att få.

Inte var hon rädd för arbete eller ovan dervid. Hennes lif hade ej varit någon lek. Hon bodde i en småstad och var kappsömmerska, då hon gifte sig med Dorph, bokhållaren, en stillsam man med ett lifligt lynne, en vaken uppfattning, snabb tanke. Strängt pligttrogen hade han lärt sig hvad som fordrades af honom på den plats, der han nu en gång var inrangerad. Han sparade sin liflighet, sina iakttagelser för sig sjelf och lät det dagliga arbetet upptaga sig helt och hållet. Då familjen ökades — med tre gossar — tog han extra arbeten, för kvällarna, för natten. Hans rygg böjdes, han hostade torrt och hackigt. Doktorn ordinerade hvila, som Dorph inte hade råd till, och så dog han af öfveransträngning.

Nu blef det modern, som fick släpa för sitt och gossarnas lif. För att kunna hålla dem i skola måste hon inskränka sig på allt möjligt sätt. Ingenting fick fattas dem, och de fingo aldrig veta af, hur svårt hon hade att skrapa ihop alla pengar som behöfdes för att de skulle få uppfostran.

När de kommo hemstormande från skolan, öfvergifvet glada, hungriga och bråkiga, så väntade dem ett nätt litet hem med en stilig vind med de bästa gömställen i verlden. Aldrig visste gossarna hvad brist ville säga. Inte förr än långt senare fick Henrik reda på, hur svårt modern haft det.

Han var då enda barnet. Bröderna hade dött, den ene efter den andre. De hade fått ondt i bröstet. Henrik togs ifrån skolan för ett helt år, och det var med knapp nöd han sedan fick börja den igen. Men han satt eljes hemma och läste, han ville inte göra annat än läsa.

Det hade varit föräldrarnes hopp att han skulle komma långt på den lärda vägen. *Han* skulle få lära, hvad lifvet nekat dem att inhämta, han skulle inte behöfva träla för maten i ett yrke, som han inte kunde ha något vidare intresse för, han skulle lyftas upp i en samhällsklass, der lifvet var lättare och der arbetet betalade sig, han skulle med ett ord nå hvad föräldrarne icke nått.

Han växte upp. Modern och Henrik lefde tillsamman och voro allt för hvarandra. Som två syskon pratade de, retades, skämtade, smågnabbades och hade inga hemligheter för hvarandra.

Modern hade trots olyckor och sorger kvar sitt jämna, barnsliga lynne. Och sonen var gladlynt och pojkaktig. Om kvällarna, då hon sydde och han slagit igen sin bok, satte han sig vid

pianot och fantiserade. Pianot var hyrdt, men det var hemmets skatt.

Då kunde det komma för henne, att hon likväl en gång skulle bli skild från sin son. Han skulle dragas ifrån henne, en annan skulle tränga sig emellan dem — kanske — skulle göra slut på deras samlif, sådant det nu var, lugnt och lyckligt. Det var underligt att tänka på, att han skulle lemna henne. Dock — hur som helst: »först *hans* lycka, glöm ej det, gamla sjelfviska hjerta».

Tanken var ändå så tung. Att han skulle lemna henne en gång — kanske — —

När han fått den hvita mössan och modern talade om att flytta med honom till Upsala, förklarade han helt tvärt, att det nu var hans tur att arbeta för henne. Han visste nu, hur modern arbetat sig gammal och trött för att draga honom fram. Han hade intet öra för hennes ord om hvad hans fader velat, om hvad som varit målet för föräldrarnes oaflåtliga, ihärdiga, anspråkslösa sträfvan. Han hörde inte på något. Det var inte mera fråga om hvad han hade lust för, hvad han ville egna sig åt, hur han på behagligaste sätt skulle inrätta sitt lif. Frågan gälde hvad som var hans pligt, och sitt beslut, sitt oryggliga, en gång för alla afgörande beslut hade han fattat.

Inte mera detta tärande arbete med nålen för att *han* skulle kunna lefva som herre. Höja sig upp till en högre samhällsklass genom att

låta sina föräldrar släpa ut sig! Hade han bara vetat det förut!

Fortsätta sina studier? Aldrig! Här gälde inte att skaffa sig bildning, här gälde att kunna lefva, att slå sig fram. Och nu var det hans tur.

De flyttade till Stockholm.

Men det var inte lättare att få en plats der än i småstaden. Hundrade medtäflare hvart han kom. Och det skulle vara en plats som kunde anstå en student. Han kunde ju inte taga hvad som helst, det vore ju löjligt efter hans långa skolgång, efter så många års trälande från moderns sida, det skulle hon vara den första att sätta sig emot.

Han förlorade sitt jämna lynne, blef mager och nervös under dessa år af väntan, under denna outhärdliga, fruktlösa tid, då han hvarje dag fick nya bevis på hur litet verlden brydde sig om honom, hur onyttig han var, han som ville arbeta men inte fick.

Ändtligen hade det så dagats. Han fick en plats i en privatbank.

Men han var inte riktigt den samme som förr. Under sin sysslolöshets tid i Stockholm hade han sällskapat mycket med jämnåriga studentkamrater. Sin pligt hade han gjort, då han slog in på den nya vägen, det visste han, men det var i alla fall en uppoffring, han var likväl ämnad till något helt annat än kontorskarl, han kastade bort sina pund.

Käckheten, modet var ej starkt som förr. Missnöjet undergräfde den fasta viljan, sysslolösheten gjorde honom ömsom bitter, öfverlägsen, ömsom liknöjd. Det kunde ju vara det samma, hvad man blef, blott man hölle sig inom sin klass och ej avancerade baklänges. Och blott man kunde lefva efter sina vanor.

Det var ett högt lif, de unga kontoristerna förde. Henrik var road af det. Han hade ju förr alltid lefvat så instängdt, ombonadt. Och nu hade han sin plats i samhället, med obetydliga inkomster till en början, men med visshet om påökning undan för undan.

På den punkten stod han, då han förkylde sig den der aftonen i somras ute på Vermdön. Och allting blef förändradt — med ens, allting olika mot förr. Han satt nu dagen om i den stora hvilstolen, aftärd var han, hade röda fläckar på kinderna. Och när modern var inne hos honom, hade hon allt svårare att bibehålla sitt lugn, sitt vänliga leende.

Ty hon visste, hvad han ännu ej hade en aning om. Hårda, obevekliga hade de båda läkarnes ord fallit, då hon besvurit dem att inte dölja något för henne. Det var galopperande lungsot, de hade sagt det, båda två, galopperande lungsot.

Hon hade försökt få dem att medge att de kunde ha misstagit sig, att faran i sjelfva verket inte var så stor. Men de hade skakat på hufvudena utan att svara något.

Derför hade hon så svårt att visa Henrik en lugn uppsyn. Derför sönderslets hennes hjerta i ångest, då hon var ensam i sitt rum och ej vågade gifva luft åt sin smärta för att intet ljud skulle tränga till honom genom den tunna väggen.

Han talade om sin sjukdom såsom snart öfvergående, om sommarens badsejour, hur han skulle lefva ute på hafvet, segla från morgon till kväll. Han språkade, hvilket roade honom, om dagens händelser, om teater och om societeten och om stundens anekdoter. Han skrattade åt kamraters historier från banken eller från deras aftonlag, skrattade, till dess hostan hejdade honom.

Ute i salen talade modern med någon af sina bekanta. Det var en lindring för henne att få förtro sig åt en hvar som kom upp. Hon hörde ej till dem som ensamma bära på sin sorg.

Men helt sakta talade hon, rädd att gossen skulle höra ett ord af hvad hon sade. Och öppnades dörren till hans rum, så slog hon genast in på en annan ton, som skulle föreställa sorglös.

Genom vidlyftiga berättelser om sonens sjukdom sökte hon döfva sina tankar, dessa tankar, som gjorde henne vansinnig, när hon var ensam med dem. Att detta var frukten af hennes lif, lönen för hennes arbete! Allt förgäfves. Snart skulle hennes kraft vara uttömd, hon kände det, snart skulle hon ej längre kunna hålla skenet uppe.

Om natten steg hon upp och stod lyssnande vid sonens dörr, tills hon huttrande af köld måste gå och lägga sig igen. Någon gång — när hon ej hörde honom hosta — vågade hon sig in till honom, smög sakta fram till hans säng, der han låg hopkrupen och alltid på venstra sidan, ty det var högra lungan som var skadad.

Der stod hon och bara såg på honom vid nattlampans svaga ljus. Men så slog han upp ögonen.

Hvem var det? Han kände knapt igen henne, gammal och tärd som hon stod der med sin gråa schal om sig.

Men sedan blef han ond. Hvad var det för påhitt, — gå uppe om nätterna!

När modern på morgonen kom och lade filten öfver hans knän i hvilstolen, småleende som hon plägade, då undrade han, om han drömt om det der fårade ansigtet, som han om natten sett invid sin säng. Men fråga ville han inte.

På eftermiddagen gick modern ut. Henrik var mycket bättre nu, han behöfde ingenting. Och han hade ju gojan till sällskap.

Modern gick, gick till kyrkan i lördagsbönen. »Adjö,» nickade hon i dörren till Henrik.

Då han blifvit ensam, steg han upp och kom fram till papegojan.

»Viko, gamle Viko, hvad tror du?» frågade han.

»Adjö!» skrek Viko gällt.

Henrik rodnade häftigt. »Adjö?»

Han var så nervös, alldeles förstörd, tålde ingenting. Han satte sig ned och grät som ett litet barn.

Jo, det var nog mamma, som stått vid hans säng om natten. Hvarför? Hvad betydde det?

Skulle han dö, dö nu? — Men det vore ju meningslöst, vore rent af platt. Han stod ju vid början af sitt lif. Dumma Viko!

Men Viko endast ropade adjö och hvisslade retsamt. Hon hade aldrig öra för invändningar. Oböjlig och envis som ödet.

Henrik satte sig vid fönstret, såg på sina utsvultna händer. Ringen ville oupphörligt halka af lillfingret. Och hvad huden blifvit underligt genomskinlig!

Han lutade pannan mot den lilla fönsterrutan. — Han hade ju ej lefvat, uträttat ingenting. Hvad tjenade det då till att han kommit hit? Var detta bestämdt på förhand, oundvikligt?

Dumheter! Inte var han utvald för att dö. Alla menniskor bära inom sig möjligheten till att lefva och möjligheten till att dö. Han hade varit oförsigtig, hade förkylt sig, — det var ingenting att anklaga ödet för, det var nu gjordt och kunde inte ändras. Naturlagarna äro så följdriktiga, så fördömdt följdriktiga.

Var allting slut nu? Han skulle blifva till intet, till jord som skulle ge safter åt nya varelser. Ligga i jorden, kväfd af jorden, i en kista.

Eller lefva evigt, i vidare utveckling? Lefva evigt, evig strid, evig oro? Nej, hellre friden, hvilan, glömskan. Uppgå i jorden, i det evigt vexlande . . .

Det var på operan en gång. Han satt på fjerde raden, musikälskarnes plats. Man gaf Mefistofeles. När Gretchen sjöng om sin moders grafplats: »Der som gräset grönskar tätast . . .», då hörde han en hes buse från femte raden hviska till kamraten: »Der ska' hon lägga gumman, förstår'u . . .»

Han föll i nervöst skratt åt det der minnet. Han kunde inte hålla reda på sina tankar. Små drag, witzar, gamla dumheter kommo för honom. Alldeles som, när man håller på att somna, man hör röster och genomlefver på nytt flydda stunder, dem man länge sedan glömt bort.

* * *

Ute var en decemberkväll, hvarken frusen eller ljum, med den brådska som fyller gatorna då julen nalkas, det vimlande lif, han förr lefvat med uti och som han aldrig tröttnat på. Nu såg han deraf intet annat än ett stycke af gatan i reflexionsspegeln, med paketbelastade damer, igenknäpta herrar, med arbetare och gardister, hundar som språkade i hörnet under det röda brandskåpet, pratande pigor, karlar som räknade sina slantar utanför krogen.

Vid dager kunde han se ett hörn af slottet i fjärran, en glimt af vaktparaden, när den på middagen gled förbi nere på Nybron, och det ena tornet på Sörensens hus med spiran glittrande i den grå luften.

Men han behöfde inte se mer än reflexionsspegeln hade rum för. Han kände sitt Stockholm och hans tankar promenerade omkring i staden vid gasljus och dager.

Nu äro gatorna smutsigt grå. Men Kungsträdgården ligger hvit. Stora fält af snö med vallar uppkastade utefter gångarna. Och stubbade och svarta sticka träden upp — ett och ett. Ibland ha stammarna fått en örfil af yrsnön. Här och der en insnöad soffa. I ett snöberg står fontänen likt en jättes vinglas, vändt upp och ned. Svanorna ha mjuka hvita täcken på sig, den bistre Ägir rynkar pannan af olust öfver att sitta barbent i snön och najaderna söka huttrande att maka sig upp på det torra. Karl den trettondes lejon småskratta i gasskenet, och gubben sjelf syns inte för tillfället der uppe i mörkret, der han ständigt borde stanna kvar.

Pojkarna hojta och hurra från kälkbacken. Nedåt strömmen blir mörkare. Der står Karl den tolfte med en lifvakt af spikraka popplar omkring sig. Han har mössa och hvita epåletter. På sin utsträckta arm bär han en fotshög drifva, och han pekar ned till Grand, hvars kaféfönster lysa mellan träden.

Rundt om det ödsliga hvita torget, som är så stort nu på kvällen, gå smutsiga gator, der trafiken sopat bort hvarje spår af snö.

Kapphöljda damer segla till teatern. Täckvagnar åka bort till bal. Herrar med eldiga cigarrer snedda i flock ner till Berns. Ensamma damer hålla sig i de slaskiga alléernas mörker. Spårvagnsklockan pinglar.

Och öfver strömmen glittra hundrade gaslyktor utefter Skeppsbrons kant. Två pigga röda lågor vid Logårdstrappan, högre upp de förnäma elektriska ljusen, kyliga, flämtande. Nere i strömmens vatten, svart som bläck, ett virrvarr af sprittande ormar, gula, hvita, röda, en under hvar lykta. Och spridda, däfna ljuspunkter strödda omkring långt borta i mörkret, der vid dager söders berg sträcka sig.

Vid kajen ligga mörka båtar med skvalpande böljor omkring. Vaktkarlen stampar på fördäck, han håller näfvarna i kavajfickorna.

Och under berget vid Skeppsholmen lura monitorerna i en rad, som sofvande hvalar.

Ofvanför hänger en grådaskig himmel med nedskrufvade stjernlågor, ännu sömnigare än gatornas gas. Månen, som tittat fram på försök, drar snart en smutsig nattmössa öfver sitt feta ansigte och kryper in under skyarne slappade täcke.

O, denna utsigt en vårkväll! Den friska himlen med molnen hvälfvande fram i hvita massor på väg ut till hafvet, söders vackra kon-

tur som dragen upp af en käck och känslig konstnärshand — hvarefter en klåpare sjelfförnöjdt satt dit 'tratten' — staden med gaslyktorna som gula fläckar, onödiga, ty det är ljust ännu, vårskymningens silfverton, som vill dröja kvar i det längsta.

Hur böljorna slå ideliga kullerbyttor och ångsluparna pila fram under bron och kappas om att hinna först ut till Djurgården, der flaggor vaja öfver träden och hvarifrån musiken då och då skickar hit öfver några svaga, lockande toner. Och ångbåtsröken hoppar i muntra bubblor upp mot vårhimlen.

Men det är mörkt och vinter nu. Han vänder om. Det blåser rått utifrån strömmen, och här är staden slut.

Bröllop på Grand hotel. Hvita tärnor, höljda i flor, lassas ut ur täckvagnar och trippa in med buketter och glittrande armband och blommor i håret. Högt upp lyser Jakobs fullmåne och der under kyrkfönstren, höga och smala — och i koret en cirkelrund glugg, som föreställer det alltseende ögat, som tittar ut öfver altaret, ut öfver Kungsträdgårdens aftonlif.

Sedan komma raka gator med vattenpussar som afspegla gaslågorna, hästar, stampande modd omkring sig, barn som komma från julmarknaden, tutande i tenntrumpeter . . .

Kurtis i cigarrboden hos Thea, musik från Blanch, tystnad och fukt och pappersprassel inne på tidningskontoret, folk som gapar på taflorna

hos Suneson, folk med paketer eller utan, skrattande, drifvande, sysslolösa menniskor.

* *
*

Men det var långt borta, allt detta. Kanske det inte ens var så nu i år.

Det frös på der ute. Henrik ryste, när han såg det. Det skulle bli en vinternatt med kall tung snö på taken, på marken, — hård, isig snö. Träden som skelett mot en kall himmel med gnistrande stjernor utan värme. Blåa, kyliga skuggor, allt stelnadt, känslolöst, dödt.

Modern kom hem. Hon berättade om lifvet ute, fast hon ej sett mycket deraf.

Hon kom från kyrkan, men derom sade hon intet. Sonen var »avancerad», han hade ej kvar den barnatro, hon lärt honom, den oreflekterade tro, som gifvit hans moder styrka att bära lifvet, den en gång för alla fastslagna tro, som hon växt upp uti och som sjelf växt i styrka och innerlighet för hvarje sorg, som böjt hennes mod, och för hvarje fröjd, som kommit henne att tacksamt blicka uppåt, till den gode gifvaren. Den var ärfd, denna tro, men den var också tillkämpad. Den var grunden för hennes lif och den var detta lifs innehåll.

Hon hade sörjt öfver den riktning sonens tankar togo, men hon sökte aldrig inverka på hans öfvertygelse. Hans tid skulle komma, hon

trodde det, visste det, hon väntade derpå. Lifvet skulle böja hans sinne, kampen skulle ej uteblifva, och då, då skulle hans moder stå vid hans sida.

Och det gäller att kämpa sjelf. Derför sökte hon aldrig inverka på hans tro, derför talade hon nu ej om sin egen. Hon var så rädd för allt, som kunde aflägsna honom från henne.

Nu hade detta fasansfulla trädt emellan . . .

Hon kom från kyrkan. Hon hade bedt så som ett barn beder, lofvat allt, blott hon finge hvad hon ville, blott hennes son ej blefve tagen ifrån henne. Det var ju det, hon ständigt fruktat, det som rufvat som en mara öfver hennes lefnad.

Men till henne såg det allseende ögat öfver altaret ned mörkt, tomt, och hon tyckte att en sträng röst hviskade en förebråelse för att hon älskat sin son allt för högt. Ty menniskorna få ej älska något jordiskt helt, odeladt.

Hon ville slita håret af sig, ville slå sitt hufvud mot i förtviflan stengolfvet. Men det varade blott ett ögonblick. Hon släpade sig till sin guds fötter, frågade hvad som var hans mening med denna förskräckliga pröfning — hon kunde ej inse det — och någon afsigt *måste* det ju vara dermed, eljes skulle ej herren gud sändt henne detta gräsliga straff. Och sedan undrade hon, hurudan den vore, som kunde motstå en sådan bön. Hela hennes lif, hennes hela själ låg deri.

Och ända vågade hon ej tro på någon bönhörelse.

Hon var en dålig menniska, som ej vågade tro derpå. Utan i stället kommo bittra tankar, tankar som aldrig borde fått komma. Och allt hopp, som hon sökte fram för att få tröst, dödades af tanken på hvad de båda läkarne sagt.

Hon hade mycket att tala om för sin son, hon som kom utifrån. Men han tänkte nu blott på hur förändrad hon blifvit, — han hade märkt det, då hon under natten stått vid hans säng och sett på honom så besynnerligt.

Hon talade rätt gladt, försökte att skämta. I ett bodfönster hade hon sett en söt liten resväska, som hon undrade om han ville ha till sin badresa. Ty litet kokett var han ändå.

Hon gick ut i salen för att laga till téet. Då ropade Viko sitt »adjö» — liksom alltid, när någon gick ut genom dörren. Då kände Henrik, hur det tryckte på hans bröst, så att han måste luta sig framåt och knäppa upp ett par knappar i västen för att kunna andas. Och den tröstlösa tanken kom för honom igen — mörkret, det tomma intet. Grå himmel, inga stjernor. En dåsig undergifvenhet, en tung, liknöjd slapphet, kväfvande tankar, frågor, döfvande alla röster, som ropade på lif, ungdom, lycka, utveckling, mål att nå. Han satt bara och stirrade framför sig.

I salen slog modern vatten på tékannan. Tog så fram två par koppar, ännu så länge två

par — — till våren kanske, i bästa fall till våren.

Och gamla Viko satt krokryggig på sin bur och hvisslade ibland litet smått, — ett hånfullt, förargligt hvisslande.

EN ROMAN.

Lovis kom bärande på ett helt berg af tvättkläder. Hon var eldröd af ansträngning, hon pustade ljudeligen af trötthet och svetten rann utefter hennes röda och runda kinder. Så slängde hon ned hela bördan på mangelbordet, rätade på sin breda rygg och ropade till de andra flickorna på sin roslagsdialekt:

»En får 'asa, så en kan 'asa bena af sej!»

Hvarpå hon tog i med att börja breda ut kläderna.

Det gick märkvärdigt raskt och hurtigt, allt hvad hon gjorde. Och Lovis hade mycket att göra, både in- och utgöra, från tidiga morgonen, medan det ännu var beckmörkt ute, och till långt in på natten ibland, då hon låg och skurade rummen, sedan herskapet gått och lagt sig.

En rask flicka var hon, fast frun ofta talade om för sina bekanta, hur enfaldig och tanklös Lovis var. Men det var en sak som ingendera kunde hjelpa.

Endast om söndagseftermiddagarna hade Lovis ledigt. Hon bodde till samman med sin kamrat i ett litet lågt krypin med hvitstrukna bräder i taket och blåblommiga tapeter på väggarna. Der var unket och instängdt, i synnerhet om vintern, när man inte kunde få in frisk luft annat än från köket, ty der var ingen lösruta på »flickornas» innanfönster — men det tänkte de aldrig på. Trefligt hade de inrättat åt sig. De hade riktigt fint. I synnerhet Johanna, köksan, hade ett öfverflöd på lyxartiklar, hela byrån fullsatt med toalettsaker, gjorda af snäckor, två vaser med pappersblommor uti, en oföränderligen full eau-de-cologneflaska med inskrift *Parfumerie de la noblesse* och på väggen ofvanföre två taflor, den ena den gode herden med ett lam, den andra en turkinna, oklanderligen slätkammad och liggande halfklädd på en soffa, båda konstverken beklagligt nedsmutsadt af flugorna under årens lopp.

Lovis hade på sin byrå endast ett par tomma parfymflaskor och två svartfläckiga hundar af vax. För öfrigt gömde hon sina skatter inlåsta i byrån. Der hade hon ett par visböcker — hon var svag för poesi och hade förr tyckt mycket om att sjunga — vidare några granna karameller med papper om och vackra deviser, och der hade hon också sin skramlande sparbössa i form af ett rödt äple af porslin.

Der hade hon också en skatt i form af ett gulnadt gammalt papper, måladt med röda och

blå blommor och gröna blad, och mellan dem var pränta en vers med sneda rader och stora stela bokstäfver. Der stod:

»Skönt ner Lovisa en gång
I en skuggrik lund
Sjunger venens sång
I en månskinsstund!»

Det hade Janne skrifvit, smedens Janne, en bekant gosse, en riktigt rar gosse.

Han hade farit till sjös, och brefven, som han ibland skickade hem, innehöllo märkvärdiga saker om allt hvad han sett. Medan han var ute och for, hade Lovis släpat och trälat från morgon till kväll och nära nog »'asat bena af sig», som hon sjelf sade. Från sängen till arbetet om morgonen och om aftonen direkte från arbetet till hvilan. På Janne — eller John, som han nu mera hette — tänkte hon ganska sällan, och aldrig kom hon att tänka på att hon i sjelfva verket hoppades och hade rättighet att vänta något annat af lifvet än att det skulle förgå på detta sätt, dag efter dag, år efter år i ett ideligt släpande för andra.

»När jag blir rik, skall jag ha två ljus på en gång,» plägade hon förr säga, men aldrig tänkte hon närmare öfver, hur verlden skulle se ut, när hon blefve rik, eller hur hon skulle bära sig åt för att bli det. Hon hade visst tid att tänka, hon!

Tystlåten och oförarglig var Lovis för öfrigt, men hon tyckte om att höra andra språka och

skrattade gerna åt dem, när de voro kvicka. Nu för tiden var Lundkvist, drängen hos brukspatron, hennes uppvaktande kavaljer, och hon hade alltid muntert, när han var med, för han var så slängd i munnen.

Det var en gång för mycket länge sedan, då Janne suttit och metat vid kvarndammen och Lovis stått bredvid och sett på. Då hade Lundkvist, som på den tiden var ny på orten, stannat på vägen bakom dem och sagt:

»Gud bevare fåglarna — fisken reder sig nog!»

Lovis hade flinat till, och sedan dess blef hon alltid vid godt lynne, när hon hörde Lundkvist säga kvickheter. Han retades gerna med stackars Janne, som aldrig kunde hitta på ett enda ord till svar, och sedan denne rest ut till sjös påminte Lundkvist henne rätt ofta om smedspojken och kallade honom på spe för »ortens geni».

Men det var först nu, flera år efteråt, som Lundkvist och mamsell Lovis blifvit riktigt kontanta. Hvar söndagsafton satt han numera inne hos »flickorna» i deras lilla rum, men allra helst, när det var Johannas utsöndag.

En spefågel var och förblef han, men rolig och glad. Outtömlig på historier och visor, flöjtade på kam, blåste i pappersstrut eller i handen så det lät som ocarina, kunde hitta på all verldens galenskaper, härmade huru hönan och små pullorna språkades vid och kunde också knyta en

näsduk om hufvudet och härma hennes nåd, när hon stack ut sitt hufvud genom köksdörren och ropade »Lovis» med en svag gnällande röst.

Han kunde göra sig så rent otäckt lik hennes nåd, att Lovis låg dubbelviken af skratt och måste knäppa upp ett par häcktor i sitt klädningslif, för att få luft.

Han började också att härma frökens fästman, en fin herre, som läspade, men då tyckte Lovis att han blef riktigt otäck — men efteråt skrattade hon sig rent förderfvad åt den tosingen.

En vacker dag kommer Lovis in till hennes nåd och talar om, att hon måste säga opp till hösten. Hon skulle gifta sig med Lundkvist.

Det skulle bli svårt att vara utan Lovis, menade hennes nåd och kliade sig med stickstrumpan bakom örat. Lovis blef genast rörd, och när hon gick ut igen kunde hon ej undvika att tänka, att det ändå var fult af karlsloken att göra narr af hennes nåd, som han gjorde. Var det hennes fel att hon talade i näsan, precis som han, när han härmade henne.

Emellertid var nu Lundkvist den erkände fästmannen, och det var mycket nojs i köket flickorna emellan för den sakens skull.

Då får hon ett bref från Stockholm. »Demoiselle Lovisa Josephina Andersdotter.» Stora, stela, sneda bokstäfver, som kommo hennes hjerta att bulta så häftigt, så häftigt.

John skref att han hört genom en från trakten att jungfru Lovis ämnade gifta sig. Och nu

tyckte han det vore mycket lämpligare, om hon gifte sig med honom, som var hennes gamla vän, än med en annan karl. Han var nu i Stockholm efter att ha rest öfver hela vida jordklotet och ämnade mycket snart komma hem och hälsa på.

Det tog dryg tid att läsa brefvet. Det var så många utländska och så lärda ord deri, och det gaf henne en föreställning om, att John hade blifvit en riktig herreman.

Men hon blef i sjelfva verket glad, riktigt glad och tyckte att allting var precis som förr, för många år sedan. Hon fick fram den der gamla versen och vätte papperets blommor med varma tårar. Och när Lundkvist i det samma gol som en tupp bakom köksdörren och sedan stack in näsan på hennes nåds manér, så sade hon honom rent ut, att hon inte ville ha honom, för han var en pajas och hon tyckte ändå mer om John än om honom, fast han nog var rolig.

Lundkvist vardt mäkta förvånad.

Hon gaf honom igen kaffekoppen med hennes namn på, som han skänkt henne sista Lovisadagen.

Men då blef Lundkvist ond. Han lindade in kopp och fat i sin blårutiga näsduk, sade någonting fult, som nog var uppriktigt menadt, och slängde igen dörren efter sig. —

»När ska' Lovis gifta sig?» frågade fröken, som alltid var mycket intresserad af giftermål.

Lovis visste inte. Och i alla fall skulle det inte bli med den, hon sagt åt frun, utan med en helt annan.

»Gifta sig med en annan än sin fästman!» utbrast fröken förvånad och förtörnad.

Lovis tyckte nog också att det var litet besynnerligt. Men det var nu så. —

När John kom, var det stor öfverraskning nere på bryggan.

Hon hade anat det, han var en riktig herre. Han hade fina sjömanskläder, byxor, vida nedåt och strama upptill, spetsiga skor, en silfverklockked om halsen, en mössa med en stor knopp, cigarr i munstycke och svarta handskar.

Men på båten hade han kommit i slang med ett par andra gentlemän. Man hade grälat om Amerika. Det var nära att det blifvit slagsmål, John föreslog en stilla boxning, men till slut hade man föredragit att bjuda hvarandra på kognak och punsch och så hade man blifvit goda vänner på svenskt vis. Men följden af allt detta var att John var något sned, när han kom fram.

Blossande röd blef han satt i land, skakade hand med gubben far sin och morsgumman på bryggan och med de andra gamla bekantingarna. Alla voro nere för att se på smeds-Janne, som verkligen alls inte var sig lik. »Han har fått en helt annan fasad», hviskade gamle mjölnaren, och bjöd farsgubben på en pris, innan de skildes åt.

Och John gick nu omkring och pratade med hela verlden, klappade sina bekanta i ryggen helt

skämtsamt och bad dem oupphörligt om ursäkt för att han inte tog handskarna af sig.

Men om de andra voro glada öfver att se honom så gentilnad, så inte var Lovis det. John hade fått stora ögon, då han fick syn på henne, der hon stod i sin svarta sjalett och sin gamla kofta, och hon hade genast en förnimmelse af att hon var alldeles för simpel för honom, och att det vore rent af omöjligt att han kunde ha kommit hit för hennes skull.

Hon såg Lundkvist stå och grina och härma »amerikanaren» och då blef hon mycket ond, fast hon ej vågade visa det.

Hon följde med hem till smedens och tyckte — hvad hon aldrig märkt förr — att der var så tarfligt i stugan. John var bestämdt van vid helt annat.

Nu drack man kaffe med gök, och John drog fram en kognaksbutelj, som han haft med sig.

De båda gamla sutto mest tysta, följde den hemkomne med misstänksamma blickar och tittade ibland förstulet på hvarandra. John bara orerade och skräflade, och kom han att se åt det håll, der Lovis satt inkrupen i hörnet, så fick han genast så mycket att tala om, att ingen annan hade tillfälle att säga ett ord.

Hon kände sig betryckt. Var det verkligen han, som skrifvit det der brefvet till henne och som nu satt alldeles som funnes hon inte till, satt med fötterna upplagda på en stolskarm och spottade rundt omkring sig.

Han hade talat om främmande hamnar, granna festlokaler och märkvärdiga tjurfäktningar och om besynnerligt folk, han varit i sällskap med. Så kom han in på kapitlet om Amerika. Der var han som hemma. Att amerikanska var ett mycket vräkigare språk än engelska, det motsade ingen, »ty jag skall säga er, jag, att de förhålla sig till hvarann, de båda språken, precis som svenska till småländska». Men när han började säga fula saker om folket hemma, då var det smedsgubben, som blef arg, för han tyckte som så, att man inte bör lasta hvad man har, för man kan få det sämre, om tysken eller ryssen kommer, menade han. Och sedan var det gubben som påstod att alla bofvar fara till Amerika, och John drack och skrek, att alla menniskor här hemma voro brackor och att Sweden var ett riktigt struntland.

Det var inte långt ifrån att gubben hade kastat honom på dörren.

Lovis smög sig ut. Hon gick hem och storgrät.

Ja, visst hade han sett generad ut, när han hälsade på henne. Hon förstod mycket väl, hvad han tänkte.

När hon kom hem såg hon sig i spegeln. Gammal var hon och ful och grof. Hon såg alls inte så nätt ut som John förr sagt att hon var, då de dansade på planen vid majstången och promenerade arm i arm utefter vägen.

Detta var visst första natten i hennes lif, då hon ej kunnat sofva. Det var så besynnerligt, allt samman. Det förekom henne som det alls inte varit Janne, hon råkat, utan en annan, som nog påminte litet om honom men som ändå var en annan, som om hennes egen vän — det var ju så, han skrifvit — var borta och aldrig skulle komma åter.

Ty det skulle han nog inte. —

Hon måste upp tidigt som vanligt morgonen derpå för att vara med om manglingen. »Hon ser ackerat ut som en gammal skurmadam,» sade en af karlarna till henne. Det skulle vara skämt. Och så drefvo de med henne för amerikanen och allesamman hade roligt åt den ynkryggen, »ortens geni», och alla visste de att han blifvit affockad tillbaka till Stockholm på morgonen, innan han hunnit sofva ruset af sig.

Lovis gick och bar på sina bergstora bylten af tvättkläder. På middagen kom hon in utsläpad och trött, som hon varit så många gånger förr, fast hon då inte känt det så som nu. Ingen hade hon, som hon kunnat tala vid om hvad som tryckte henne, och om hon också haft det, så skulle hon ändå inte kunnat säga, hur det var fatt.

På eftermiddagen gick hon in till hennes nåd, som satt på tu man hand med fröken — ty frökens förlofning var längesedan uppslagen, men fröken hade alls inte varit ledsen, när hon blef af med sin fästman.

Lovis bad om att få bli kvar i tjensten, fast hon sagt upp. Och det fick hon. Allt skulle få bli vid det gamla. —

Hon kom in på sin kammare igen. Der låg på hennes byrå något, som var inlindadt i en gammal tidning. Hvad kunde det vara?

Hon vecklade upp omslaget. Der inne låg en lergök.

En papperslapp följde med, och på den stod det skrifvet:

»När mamsell Lovis är lässen så blås».

Det var Lundkvists stil. Det var för att hämnas . . .

HUR PETTERSSONS HISTORIA SLUTADE.

Vidt i natten hade Pettersson kommit uttassande i köket och bultat helt försigtigt på jungfrurnas dörr. Detta hörde eljes inte till herr Petterssons vanor, och derför gallskreko pigorna af förskräckelse och trodde att det antingen var spöken eller också var det tjufvar — artiga tjufvar, som knackade.

Men herr Pettersson gläntade litet på dörren till jungfruburen, hviskade ett par ord ditin helt tyst och försvann sedan ljudlöst som han kommit.

Jungfrurna kommo upp med fart. Man tände ljus. Klockan på väggen slog just åtta och pekade på tio, hvilket betydde att det var vid tretiden på morgonen. Jungfruklockor äro så inrättade.

Fina, husan, fnittrade och pratade oafbrutet, medan de klädde sig. Johanna, köksan, sade inte ett ord, ty hon var ovän med Fina för till-

fället och det var under hennes värdighet att tala med den slammertackan.

Så fick Fina en sjal öfver hufvudet och for i väg utför trapporna, ut i den ruskiga vinternatten.

Johanna, bastant och värdig, satte på kaffepannan utan att brådska, drog fram kittlar och krus och slängde fram ylle- och linnevaror till spiseln för att ljummas.

Det var slut med sofva. I salen dukades kaffebordet tidigare än någonsin. Herr Pettersson tassade fortfarande omkring i nattrock och mjuka tofflor och hade all verldens ting att beställa. Han gläntade på köksdörren och gaf en order — med ett allvar som hade en invändning kostat lifvet — och så fick han instickande hvad han ville ha. Hvarpå han smög sig till sängkammardörren, hostade en kort signal, gläntade på dörren och stack in varan.

Så slog han sig ned vid kaffet. Ett sömnigt ljus brann helt melankoliskt på det stora matbordet. Kaffet var sumpigt och brännhett. Men det kunde behöfvas något varmt.

»Puh!» sade herr Pettersson, ett långt utdraget »Puh!» — af hvad anledning visste han inte sjelf.

Så gick han och tittade i barnkammardörren.

Tre små sängar skymtade der inne. Han smög sig ett par steg fram. Lilla Lisa sof med hela sin själ med de knubbiga armarna öfver hufvudet och lakanet draget öfver näsan. Karl och Alma sofvo djupt de också, och Alma spar-

kade och mumlade i sömnen: »Vänta du, Kalle, — jag skall ge dig! Jag skall ge er bägge två —»

Pappa seglade ut igen.

Han flyttade ljuset till sitt skrifbord, som också stod i salen i ett hörn. Sitt eget rum hade han längesedan måst gifva ifrån sig. Det var ju inte för mycket att han offrade något för sin familj.

Han drog upp ena skrifbordslådan och fick fram en massa papper och sin stora utgiftskladd. Men tidningarna, der han satt stora kråkor med blåkrita vid vissa artiklar, och tidningsurklippen, som det fans fullt af i lådorna, kastade han åt sidan. Hvad rörde det honom nu, allt det der?

Han sökte efter ett bref från sin inflytelserike slägting — egentligen hans hustrus slägting. Han ref om i lådan. Se der!

Han drog fram brefvet och läste öfverskriften:

»*Diplomatfrö!*»

Jaså, nej, det der var ju från Vicke, hans gamla medbrottsling Vicke.

Diplomatfrö! Oförskämdt! Men han var så der, hans vän. Det skref han för det han visste, att Jacques Pettersson verkligen *var* ämne till något. För det *var* han — ovilkorligen.

Hvar kunde farbrors bref ha blifvit af? Der han uppräknade fördelarne af den plats, han erbjudit Jacques. Ingen lysande plats — det kunde man inte säga — men säker, kronans kaka — avancement — pension . . .

Han hade slängt brefvet ifrån sig med förakt, den gång han fick det. Var detta något att erbjuda honom, framtidsmannen, den frisinnade, den röde? Han i embetsmannens frack, det vore som en katt i manschetter. Han som skulle bli något stort, som allt från sin första början var bestämd till något stort. Och han som *var* röd!

Nog för att han varit ännu rödare. I sin ungdom, när han stod fri och stark, stark så att han var i stånd att vinna en verld, modig så att han ville krossa sin och framåtskridandets afundsman med ett enda slag. »En hvar som tränger sig förfalskande in mellan er och mig slår jag till jorden» — det var Lassalles ord, hans hjeltes. Han kände sig stark som Lassalle, eldig som han, hänsynslös som han. Och så — »diplomatfrö»!

Han hade gift sig in i en fin familj, som hade både traditioner och principer. Principer hade han nog sjelf också, men af ett annat slag.

Han hade inte uppgifvit sitt lefnadsmål, naturligtvis inte. Han hade endast fått ökade fordringar på lifvet, han hade hustru och barn — barn, tripp, trapp och trull lilla Lisa — och släktingar — och pigor.

Och husch hvad det gick pengar åt!

Men Jacques Pettersson var arbetsför. Och stark — stark som Lassalle . . .

Så der, nu knackar det på sängkammardörren! Nya order till köket.

Tankarna togo en annan riktning. När herr Pettersson ånyo slog sig ner i sin nötta skrifstol, hade han helt och hållet tappat tråden, och nu ringde det i stället i hans öron:

»En gosse — skall heta Gösta — en flicka skall heta Gabrielle — gosse: Gösta . . .»

Det hade dagats under tiden, helt småningom och mycket sparsamt, en blek, färglös, grå dager öfver den trånga, snöslaskiga gården utanför och öfver presidentens höga hus, som en gång för alla stält sig i vägen midt framför Petterssons fönster och som totalt stängde utsigten.

Barnen vaknade och skulle i skola. Sutto vid frukostbordet — tripp, trapp och trull.

Det var att hålla sig mycket tyst, för mamma var sjuk.

Lilla Lisa satte till med stora lipen, när hon nekades gå in till mamma för att se hur det var med henne. Karl och Alma togo saken lugnare och åto så många skorpor de kunde få rum för till ölosten. Det var just ingen som såg till dem i dag.

Men bäst de sutto der kring bordet utan att visa minsta lust att ha brådt till skolan, kom det ut en person, som inte hörde huset till, men som barnen mycket väl kände igen, för henne hade de sett förut — ett fruntimmer i ljusrandig klädning med korta ärmar och stort hvitt förkläde. Barnens ögon följde henne, då hon utan att se åt dem gled lugnt och värdigt genom salen.

Men när hon väl var ute i köket, tittade Karl på Alma och Alma på Karl. Nu begrepo de alltihop. Och Karl sneglade bort till barnens stora gunghäst, som stod och sof i ett hörn med slappa tyglar och afryckt svans, och pojken muttrade med munnen full af skorpor:

»Nu lär jag väl inte få ha Pålle ensam.»

Sedan syskonen sent omsider blifvit motade till skolan, blef lilla Lisa kvar i salen. Hon satt för sig sjelf på fönsterpallen och hade Lasse i knäet. Lasse var dalmas, skrubbad i ansigtet och nu mera utan näsa. Hvad hon funderade på, visste man inte, ty det var ingen, som hade tid att bry sig om barnet, men när pappa kom förbi en gång, så stannade han och frågade:

»Nå, hvad säger lillungen om att få en liten bror?»

Lillungen bara tittade på Lasse, såg Lasse djupt i ögonen som för att se hvad han tyckte. Och när hon tittat sig till en åsigt om saken, fick hennes stilla tanke ord:

»Jag undrar om vi ska bli sju.»

Pappa tog sig en pris snus men sade ingenting bestämdt.

Han satte sig vid sitt skrifbord igen.

Räkningar, vexlar. Se så för tusan, den der är förfallen i morgon! Upp- och afskrifningsräkningen? Kunde tro det — återstår en och femti der, hela en och femti! Och hyran — och »frun» — och doktorns årsackord — —

Der tittade debetsedelns rena, hvita kant fram. Han drog ut lappen och tittade på summan. Ja, mycket riktigt, så stora inkomster *borde* han ha — det var inte dumt påhittadt! Riddarhusskatt för frun, som var adel — och till högvördiga och dyra presterskapet . . . jojo —

Han ref sig i hufvudet, der halfmånen satt. Och när han fick syn på ett gult häfte med många hundöron — "Zur Arbeiterfrage" — tog han och slängde det argt i golfvet, så att bladen röko åt alla håll.

Ty det gula häftet med de många hundöronen påminte honom om så mycket. Men Jacques Pettersson hade minsann annat att tänka på än Arbeiterfrage och på dylikt, som var hans lifs innehåll. Han fortfor att rifva bland sina papper och att skrifva käcka siffror i långa rader.

Lillan var fullt sysselsatt på sitt håll. Hon såg till sina kor. De bodde i bordslådan, och hon hade på aftonen stält dit vatten på en docktallrik och små kakor, som hon bakat sjelf, för att djuren inte skulle behöfva svälta, när de vaknade. Och nu såg hon att kossorna verkligen druckit ur vattnet. »Det skall Kalle se, han som påstår, att de hvarken äter eller dricker!»

Dörrn till köket stod på gläntⁱ. Grosshandlarens Lovis och notariens Malin voro på visit, man drack kaffe der ute öfver lag och doppade stora, sköna wienerbröd i långa banor. Konversationen var liflig. Just som pappa, efter att ha gjort en påhälsning i skänken och tagit sig en

konjak — som kunde behöfvas — försvann in till sängkammaren, hördes Fina der ute:

»Min mor var något till dum hon.»

»Var hon?»

»Jag menar, när jag föddes.»

»Hur så då?»

»Jo, hvarför i hela verlden kunde jag inte få heta Gunilla, kan nå'n menniska säga det? när jag är född på Gunillada'n? Utan hon går sta' och döper mig till Josefina. Var hon inte dum, jag bara frågar?»

Och derefter något, som hviskades helt försigtigt:

»Ja, karlarna ja, tänk hvad de ha'et bra mot kvinfolken!»

Nu blef det lif i huset — spring i dörrarna

— — — — — — — — — — — — — — — —

Och så kom tant ut — tant och moster hade dykt upp hemma, ingen visste hur eller när de egentligen kommit. Och tant sjönk förintad ned i länstolen.

När hon såg att lillan satt der, utropade hon med en röst som darrade af indignation eller af rörelse:

»Jaha, en bror har man fått — och en syster med.»

Lisa gapade af förvåning.

»Hvar ha de hittat dem?» frågade hon efter en stund.

Tant såg på flickan med stora ögon, funderade litet — munnen drog sig till ett halft leende . . .

»De ha kommit inpackade i en låda . . . från Södertelje.»

»Vill inte tant ha den ena?» frågade ungen i sin oskuld.

Tant var nära att bli ond. Men lillan såg så allvarsam ut, der hon stod med sin Lasse på armen och med frågande blickar. Och när hon intet svar fick, upplyste Lisa om att *hon* kommit nedåkande för taket hon — och farit in genom fönstret.

Tant småskrattade.

»Jaha, jag mins.»

»Att jag inte slog mig —?»

»De slå sig aldrig, när de ä' så der små.»

Och så tog tant Lisa i hand för att visa henne de små syskonen — Gösta och Gabrielle skulle de heta.

Och Lisa sade inte »usch», som Karl sade, när han kom hem och bror och syster blefvo presenterade för honom.

Barnen hade sina öfverläggningar. Men nu var det Lisa, som visste bäst besked. Inpackade i en låda från Södertelje, det hade tant sagt. Och hon hade sjelf sett, hvilket besynnerligt märke lilla syster hade på ena örat. Det var ju tydligt — det hade blifvit när man spikade igen lådan.

Alma såg misstrogen ut. Hon beslöt sig för att fråga tant riktigt bevekande — och lyckades inte det, skulle hon fråga Fina. Karl var mindre intresserad, han tänkte mest på, hur han

skulle försäkra sig om gunghästen. För den var hans och bara hans — *han* hade fått den i fjor julas. Och i alla fall var han starkare än den der »kvantingen», som låg i vagnen der inne. —

Pappa kom ut, strålande.

Han klädde sig i hvit halsduk ute i salen, borstade sig omsorgsfullt framför de blanka nischluckorna. Såg han gammal ut? Åh, visst inte! Han kammade håret öfver halfmånen, så godt det gick. I sina bästa år — stark som . . . hm!

Der låg det gula häftet. Han tog upp det, plockade ihop de urfallna bladen och gömde det i lådan längs ner under allt det andra, der för öfrigt Heine låg undanstoppad förut från ett ännu tidigare skede af hans lif.

Han skulle ut och annonsera och låna pengar. Och han ämnade sig till den inflytelserike släktingen för att meddela denne sin lycka och på samma gång begagna tillfället — meddela att han efter mogen öfverläggning fann sig böra antaga den plats som stod honom öppen. Kronans kaka — avancement — pension . . .

* * *

Så slutade Jacques Petterssons historia.

TVÅ.

Daniel kände sig missmodig och trött den dagen han kom tillbaka till Upsala.

Han hade kommit med middagståget, hade fått upp sin kappsäck på ett hotell — sjelf hade han ännu intet hemvist — och så hade han gått och sökt ett par af sina gamla kamrater.

Men hvarenda en var borta och stängda voro alla dörrar, — några fullsatta med visitkort, fästade dit med häftstift under sommarens lopp.

Det var ödsligt och tomt i Upsala nu på högsommaren. Få studentmössor syntes till — och inte många andra menniskor heller.

Han dref utefter ån och nedåt Flustret. Det var dammigt och hett och tomt.

Om han skulle taga sig en kopp kaffe för att fördrifva tiden?

Åhnej, han borde spara sina slantar. Det var skralt med finanserna. Inga onödiga utgifter, hvarken små eller stora.

Hvad det var kvalmigt!

Dåsig och genomsvettig vände han uppåt slottet till, gick utefter dammen, der svanorna, loja af värmen, gömt sig i sin lilla bygnad på holmen, och kom så öfver landsvägen in i Slottsparken.

Der inne under lönnarna var svalt och skuggrikt. Landtlikt och stilla, hvarken vandrare eller åkdon på Slottsgatan och lika tomt bortåt Odinslund, der obelisken stod mol ensam och sträckte sig i skuggan.

I det höga frodiga gräset förekommo kvinnor i ljusa sommarklädningar, med barnvagnar, med sitt arbete eller med en bok.

Der slog Daniel sig ned i gräset, sedan han först bredt ut sin öfverrock — försigtigt, så att den inte skulle bli skrynklig -- och känt efter att der inte fans någon stubbe, som kunde rifva sönder hans kläder, eller myror, som kunde spatsera på honom.

Han låg och tittade upp i himlen. Hvad den var mörkblå! Inte en molntapp.

Och så nytt detta var för honom nu!

Han hade varit inne i Stockholm och predikat. Fem kronor per aftonsång, — högmessan fick han inte försöka sig på i hufvudstaden, emedan han ännu var bara student, utan den öfvade han sig med ute på landet. Men nu hade slumpen och behofvet efter någon inkomst förlagt honom till Stockholm för ett par månader. Och när de väl voro öfverstökade, skulle han plugga i Upsala — och det i värsta rötmånadsvärmen.

Missmodig och trött kom han dit — fastän han rätteligen borde vara nöjd med sitt handlingssätt, ty rätt hade han handlat, ehuru det smärtade honom djupt.

Han hade brutit med en vän — en af hans skolkamrater och få verkliga vänner. Det var för religionens skull. Sten hade rent ut förklarat, att han misstrodde presternas ärlighet emot sig sjelfva. Och det yttrandet kunde Daniel aldrig förlåta. Han hade kunnat umgås med Sten och skrifva bref till honom, fast han visste, att vännen var frisinnad i högsta grad. Men detta gick dock för långt, hvart skulle dylika åsigter leda? Ut på glanskisen, utför branten, der var bara en väg.

Och ingen inverkan hjelpte. Sten var så häftig och hänsynslös — eld och lågor — och kunde aldrig tiga med hvad han tänkte och trodde. Man måste ha hänsyn till folks känslor, till andras tro och tänkesätt.

Det blef Daniels pligt att bryta med den otrogne. Läte han de gamla känslorna få öfverhand, så skulle det i alla fall gå derhän, det kände han. Så himmelsvidt olika, som de båda tänkte . . .

Svårt var det likväl.

Inte just när de skildes åt — då visste Daniel att han handlade som en man — men sedan, i synnerhet nu, när han kom till Upsala. Det väcktes så många gamla minnen upp, förenade med dessa ställen, med gatorna han gick fram

på, bygnaderna, promenaderna han vandrade förbi.

Och ju mer han tänkte på det, dess mer blef han missnöjd.

Han var principfast, ville ej ackordera. Den som ej var med den lära, han förkunnade, han var emot. Tiden var hård och de nya idériktningarna farliga. Och nu mer än någonsin var fasthet en egenskap, som hvarje man måste kämpa sig till.

Och *det* var i det hela lätt. Blott man ständigt styrde rätt emot målet och lät sig af intet — *intet* dragas ett enda steg åt höger eller åt venster.

Men nu — några dagar senare, då spänningen gått öfver — nu kände han sig håglös och fann allt nedslående. Sten, den friske, duktige gossen, som plägat ha så sunda åsigter och till hvilken Daniel under skoltiden satt så stort förtroende. Nu gick han öfver, blef affälling, han som de andra.

Det var i det hela något prat, det der om vänskap för hela lifvet. Aldrig kunde man lita på någon. Splittring, bitterhet — det blir resultatet. Och misstro, misstro till så mycket i denna verlden.

I det hela äro vi lumpna, småsinnade varelser, vi menniskor. Att tillfoga sorg åt dem, som hålla oss kärast, det bekommer oss inte alls. Ej heller att sänka oss i deras ögon, som tänka högt om oss.

Fåfänga blott, uppblåsthet, småsinnad egoism. Nej, det behöfs en allvarlig grund, behöfs karaktärsfasthet . . .

Så gingo hans tankar denna kvalmiga julidag, då han satt vid fönstret i sin tredje-klassvagn och såg Uplands skogar och slätter glida sig förbi. Och när han dref omkring i Upsala och slagit sig ned i backen nedanför det gamla slottet, kände han sig ensam med sina principer och sin orubbade ståndaktighet, kände sig afvogt stämd mot menniskorna och misstrogen mot alla. Han hade satt sin vän alltför högt, det var felet. —

Då hör han en röst bakom sig:

»Hör nu herrn, låna mig fem öre till litet dricka.»

Daniel vände sig åt den sidan, hvarifrån rösten kom.

Det var en trasigt klädd karl, som kommit helt tyst och slagit sig ned i gräset ett par steg bakom honom. Ett stort, lurfvigt hufvud med burrigt hår — han hade sofvit i gräset, det syntes tydligt nog — en bucklad hatt med hål i och brättet trasigt, en gammal fläckig bonjour och smutsigt linne.

Daniel hade redan satt sig upp för att maka sig undan det obehagliga sällskapet. Han kände efter i sin västficka, der han visste att en femöring låg.

»Jag vet inte om jag har fem öre.

Jo, verkligen!»

Han kastade den åt tiggaren.

»Der — der föll den — der ja.»

»Tack och heder, herre!» sade tiggaren, då han hittat slanten i gräset. Så makade han sig ännu närmare och räckte fram sin hand.

Genant var det, men hvad var att göra? Daniel tog karlen i hand och kände sig ädelmodig.

»Jag ska' säga, man blir så 'torstig' i värmen,» sade karlen. »Och jag tål inte vid annat än dricka, — för jag är så klen. Och om jag nu drack upp den här slanten jag fick, så skulle jag bli alldeles virrig, man säger.»

Efter ett ögonblick tillade han som förklaring:

»Det är i halsen — i bröstet också.»

Han hostade hest, vände sig om och spottade bakom sig.

Daniel fann sig föranlåten att vara välvillig. »Är ni här ifrån Upsala?»

»Ja, jag tillhör Upsala samhälle, förstås. Men inte är jag härifrån.»

Han ryckte upp ett grässtrå och tog i munnen, sade derefter om en stund:

»Jag skall säga, det som var det dumma, var att jag lemnade tjensten.»

»Jaså,» sade Daniel, som just inte hörde till de nyfikna.

»Ser herrn, jag var vid artilleriet — Svea artilleriregemente, så att säga.»

Karlen tycktes i stället tillhöra de meddelssamma. Han talade långsamt, ordentligt som hade han en hel krets åhörare framför sig.

»Jag var förste konstapel. Inte för att jag saknar det. För det ska' jag säga herrn, att det är inte för personer med någon karaktär inte, med någon känsla af att de ä' förmer än de osjäliga djuren. Man får gå igenom mycket, ska' jag säga herrn. Och jag rekom'derar det inte till någon — knektlifvet inte. För se herrn, utom att man ska' lära en konstig ex'cis, så kommer man i lag med kamrater, si. Och man blir kuschad, så att säga. När man går igenom skolan, ser herrn — är rekryt — ja, man får gå igenom mycket. Det biter mer eller mindre, se. Jag extimerar inte att tänka på det, fast jag kunde berätta ett och annat. De brukade, för exempel, spotta på golfvet — och så kuschade de rekryterna till att hemta upp det — med tungan förstås. Jag ville säga, att de va' svin. Förstås att när man gått igenom skolan, var man lika god och kunde kuscha de nya, om man så ville, om man var af den ullen — och sådana fans det.»

Daniel visste inte, hvad han skulle säga vid denna oförmodade inblick i knektlifvet. Detta var saker, som han ej hade någon aning om. Så vämjeligt! Och det var medmenniskor, likar, bröder, detta!

Han steg inte upp och gick ifrån sitt objudna sällskap, som han ämnat, utan tog ett grässtrå,

han också, och vek ihop det i smått, medan slusken fortfor:

»Jag tog mycket riktigt styckjunkareexamen, som är det högsta man kan ta, men blef inte mer än förste konstapel. För det var så, att det blef krakel en gång, när jag hade min månad i stallet — hade befälet öfver vakten, förstår herrn. De drack sig druckna och förde oljud, och jag skulle skipa rättvisa, förstås. För det var jag som hade ansvaret, si. Ja — jag fick benet afbrutet jag. Så kom jag på sjukhuset och sen fick jag sjukhusafsked, för jag kunde inte rida mer. Men, ser herrn, det var just det som var det dumma, för de skulle ha gifvit mig pension — såsom afskedad i tjensten si, och det sa' major Adlerberg också — han hade femte batteriet. Det är ibland så att de får pension genast, men ibland får de vänta, tills de bli femti år. Och de frågade mig mycket riktigt. Men då hade jag ingen närmare vetskap om sådana ställningar och förhållanden si. Men jag hade min stolthet och tyckte jag behöfde inte ta pengar för inte och som en nådegåfva. Och benet var bra igen, fast jag var halt, — så jag kunde arbeta, som jag också sa' åt major Adlerberg. Och der var en arm stackare, som jag hade haft till kamrat på sjukhuset. Han hade fått 'rematisk' och var så eländig, så han kunde inte lyfta sin arm. Och jag sa' att de kunde ge pension åt honom, för han hade tjenat femton år, sa' jag. Fast han var ett fä, om jag

får uttrycka mig så groft, — som han också var, förstås. Men major Adlerberg han tog mig i hand och sa': »Holmberg är en bra karl,» sa' han, och svor på det gjorde han också.

Men i det hela var det oklokt af mig, ser herrn, för sedan när jag blef usel i bröstet, så hade det varit bra att ha den der lagliga pensionen. Men inte tänkte jag på de magra åren, jag inte, för jag ska' säga herrn — efter herrn visat mig en sådan välvilja och gifvit mig den här slanten till litet dricka i varmen — ska' jag säga att jag är till temperaturen sangviniker si. Om hela verlden hade gråtit, så hade jag skrattat ändå.»

Han vände sig bort och spottade igen. Hans hosta lät så besynnerligt ihålig och tom, och Daniel såg nu först, hur magert hans ansigte var. Men klokt var uttrycket deri, och öfver ögonen låg ett energiskt drag, som man iakttager ibland hos forskare och vetenskapsmän, en kraftigt utåtböjd linie öfver ögonen.

Det var en underlig granne Daniel fått. Han vickade med hufvudet, när han talade, som om det inte satt riktigt stadigt fast på skuldrorna.

Och så han talade! Ibland bildadt, cirkladt, som vore han en bättre person.

Jag skall ge honom en slant, innan jag går, tänkte Daniel.

»Nå, hvad blef ni sedan?»

»Jo, sedan kom jag till Bergen i Telge och skar remmar till maskiner åt honom — så'na

der som sitter om stora hjul, om herrn kanske vet. Men inte hade jag vana vid det arbetet inte. Jag kunde just ingenting jag, annat än kommendera ex'cis, och det nyttade mig inte stort, när jag blef utkastad i lifvet och skulle försörja mig. Jag fick tie kronor i veckan af Bergen, men då kostade maten sex och så betalade jag en för husrum. Så behöfde man ju en slant på söndagen, så det var ungefär jämt om jämt. Och inte heller hade jag samma kraft att arbeta då mera, sen jag kom från sjukhuset — och inte samma lust. Jag ville mera njuta af friheten, som jag blifvit van vid. Jag hade ju varit vid regementet och ville gå och göra just ingenting — för det hade jag så att säga mångårig vana vid. Och dertill yppade sig det här i halsen.»

Om han inte hade sökt bot för det?

»Jo, jag har nog varit hos doktorn några gånger, men inte bryr han sig om mig, när jag kommer. Jag kan ju heller inte följa hans ordinationer. Han skrifver ett receft, men inte blir jag bättre för det, och inte har jag pengar att vara sjuklig för, inte. Naturligtvis kan jag inte tjena mycket nu, när jag är så usel, och då går jag och lägger mig så här ute i naturens sköte, man säger. För jag är van att umbära, jag. Och då ligger jag och tänker, för det fins mycket att tänka på, när man rätt funderar på lifvet.»

Ja, det medgaf Daniel. Lifvet var svårt och det var strängt också, det fordrade offer.

Han kunde inte säga mera. Det satte sig som ett lås för hans strupe, när han ville komma fram med de trösteord för olyckliga vandringsmän, pligten och kallet bjöd honom att uttala. Nu teg han. Och det var den andre som fick fortsätta.

»Nu har jag talat om hela mitt lifs biografi för herrn. Nu är det herrns tur att berätta om sin erfarenhet.»

Daniel blef röd. Ett sådant infall! *Han* skulle blotta sig — så här rättframt — och för en . . . ja, för en broder, det är sant, men en okänd, en främling.

Den andre väntade heller inte.

»Herrn är studerande, kan jag se.»

Daniel nickade.

»Ja, det är lyckligt det. Jag har ingen lärdom fått, aldrig gått i skola si. Men jag har sett hur andra uppfört sig — och sjelf skaffat mig litet skick — jaja, måttligt förstås. Och sökt snappa opp ett och annat har jag gjort. Det fins mycket att lära. Men jag har inte haft stort tillfälle, jag inte.»

Han började tala om vetenskapen och drog fram exempel på sina kunskaper. »Det fins på horisonten linier, som kallas för meridianer. Det är på svenska middagslinier och det förklaras så här . . .»

»Jag ska' säga herrn,» fortfor han sedan, »det är inte ofta jag får tala med någon, för dem jag träffar om dagarna ä' sådana att jag ju

hvarken kan få tal eller svar af dem. Och lärdom är en afundsvärd sak . . .»

Daniel kom ihåg att många påstå motsatsen.

». . . ty har man den, så kan man bekläda ett ämbete.»

Det blef tyst.

»Nej, nu ska' jag bort och skaffa mig litet dricka. Jag tål inte att förtära vatten. — Jag ska' säga, jag har burit mig dumt åt. Det var en herre i går kväll, som stämde mig upp till sig och lemnade adressen. Jag skulle få en rock af honom. Men saken var, att jag försummade att gå till honom. Jag vet inte hur det kom sig, jag var borta i Luthagen vid den tiden — och jag kom inte till'en.»

Slö och lättsinnig! lydde Daniels dom. Hvilken oförsvarlig liknöjdhet om egen fördel. Der hade han orsaken till, hvarför det gått utför med mannen.

»Ni kan ju söka upp honom i morgon vid samma tid,» rådde han.

»Herrn sa' något. Det hade jag inte kommit att tänka på. Det *borde* jag verkligen göra.»

Hans ögon glänste till af glädje och Daniel var också glad öfver att ha utöfvat en så billig välgerning.

»Jag skall säga,» började den pratsamme igen, »att man blir så här, när man kommer litet till åren. Och när man är skranglig och usel. Det är svårt att alltid hålla humöret uppe, fast det är dumt att inte göra't. Och vet herrn» —

han tog ett tag i gräset och makade sig ännu närmare Daniel — »jag har tänkt, att hade jag så mycket pengar, så att jag kunde — men det får jag aldrig, för allting kostar — så skulle jag köpa mig en revolver och en patron . . .»

Nu var det Daniel, som makade sig undan.

Hvilken gudlöshet! Tala så lättsinnigt om att ämna begå ett så gräsligt brott. Och lugnt som gälde det en obetydlighet. Lifvet — allt detta jordiska — och komma okallad inför den evige domarens tron!

»Men det får nog vara — antar jag. Efter jag inte har utsigt att kunna få ihop så pass mycket pengar. Den som har gifvit mig lifvet, får nog ta det också.»

Det var i Daniels smak. Ädel undergifvenhet. En hel krona skulle han gifva den stackarn för att visa, att han dock hade ett hjerta för medmenniskors olycka.

»Men, ser herrn, när jag inte kan arbeta, så återstår mig just ingenting annat. En resurs har jag förstås ännu, — att skrifva in mig på 'inrättningen'. Men jag ska' säga, det är mig motbjudande, för det är som att sätta sig i ett fängelse. Och åtminstone under dessa ljufva sommardagar är det härligt att få vara lös och ledig. Men när hösten kommer, blir det nog fattighuset, kan jag tro. När jag inte kan tjäna något.»

Ett förfärligt hostanfall afbröt honom. Han blef eldröd i ansigtet och måste sätta sig upp. Så reste han sig hastigt upp och hviskade hest:

»Jag måste få mig litet dricka. Det lindrar.»

Han kom inte och räckte fram sin hand utan sade endast:

»Ser herrn, min tid har varit, men herrns kommer — och det lyckönskar jag herrn till.»

Han såg ju riktigt bra ut, äfven om det energiska draget öfver pannan ljög. Intelligens, förstånd och känsla lyste ur hans kloka ögon, när han nickade farväl.

Så vände han sig om och gick fort utför backen.

Nu var han en trashank igen. Hufvudet med den söndriga hatten och det tjocka håret satt som löst på en lång smal hals. Rocken hängde som till torkning på den gängliga kroppen. Trasigt var allt, han hade på sig.

Hans hosta hördes lång väg. Det var inte mycket värdt med stackarn, han hade nog rätt i att hans tid varit.

Daniel satt i gräset och såg efter honom. Han fann det sjelf oförsvarligt att han låtit honom tala utan att alls söka gifva honom någon hugsvalelse eller tröst. En broder vid grafvens port! Men mannens hela väsen hade varit sådant, att teologie studeranden tyckte sig ha ingenting att säga. Han var ännu så grön i yrket.

Sina egna tankar hade han helt och hållet kommit ifrån, — ifrån grundsatserna, från schismen med sin vän för trons skull, från sitt beslut att bryta alla band med verldens barn, med de otrogne, förnekarne.

Lifvet är svårt, hade han sagt åt trashanken. Men denne hade tvärtom lyckönskat honom till hans ungdom.

Med ens kom Daniel ihåg enkronan, som han varit besluten att skänka stackaren. Denne hade gått sin väg så fort, så det hade ingenting blifvit af med välgörenheten. Det var inte Daniels fel.

Men nog skämdes han litet.

Sedan steg han upp, skakade sin öfverrock och slätade den omsorgsfullt, gick derpå ned till Flustret för att ändå få sig en kopp kaffe.

FIGGE VAR KÄR EN GÅNG...

Figge var kär en gång.

Det var i hans gröna ungdom, det var den sommarn, då han var med om målarskolan ute vid Näs.

Der gjordes landskapsstudier i långa banor, från morgon till kväll. Hvita målarparaplyer stucko upp som svampar i backarna, vid stranden, nere på ängarna, vid kvarndammen — der det för öfrigt fans mera gräs än vatten. »Det sinar för mjölnarn», fnissade bondgummorna. Hos mjölnarn bodde hela kårandan, flickorna i stora bygningen, herrarna i »kasern» i flygeln. Och alla målade utom Figge, som ännu ej hunnit med annat än att gå och se på motiv. »När man suttit instängd i en grå bur hela vintern — modellen uppspetad mot en vägg, — då blir man så der — halfvriden.»

Han gick klädd i en grå jägarrock med gröna uppslag och stora knappar med hundhufvuden, och en kikare bar han i rem öfver axeln.

Han var på jagt efter motiv. Men der fans alldeles för många af den varan, det var omöjligt att bestämma sig och det fans ingenting som var likt Skåne.

Och så distraherades man så syndigt ute på landet. Fullt upp att göra. Ankor att studera och fyrväplingar att söka, pittoreska kärr att plumsa ner i och berg med stilig sammetsmossa att hasa utför. Han måste studera tjuren för att få se hur mycket den tålde och utröna den rankiga gärdesgårdens bärighet, han jagade ekorrar och sprang i ängen efter ängsknarren hvar kväll, så han kom igen lungvåt upp till knäna. Han skulle lura ut räfven, som gick öfver gården hvar natt. Och så hade han en hängmatta och det borde han inte ha haft.

När blef det då tid att måla, frågas?

Derför dök Figge upp hos de andra, som sutto under sina paraplyer och idkade flit. Han lade sig på magen i gräset, såg på kamraternas studier och uttryckte som sin åsigt att naturen i alla fall inte kan målas, man studerar sig till den öfvertygelsen genom att vara lat och gå och titta.

Och han bevisade och pekade och fånades, så att Gerda skrattade högt, medan hon inte ett ögonblick lät honom störa hennes arbete.

Och Pucke, som troget satt vid hennes sida och målade samma motiv — alltid samma motiv som hon — fnissade med som vanligt.

Gerda anfäktades inte af tvifvel. Hon målade derför att hon måste måla, om hon ville ha någon frid med sig sjelf.

När Figge kom, hade de alltid roligt, de flitiga. »Fan, de grinar bara de får se mig,» sade Figge i vresig ton men var genast färdig att skratta med — »ja, det är, 'min lif', inte underligt för resten!»

Han var nu en gång för alla ett slags glädjekälla, brodern Figge. Hade alltid otur, råkade alltid ut för äfventyr — »är jämt ute och åker, kan, 'ta mig sablarna', inte ta ett steg utan att hin är lös.»

Det blef naturligtvis han som fick inviga sommaren vid Näs genom den första komiska situationen. Han berättade den sålunda:

»Det var efter midda'n första dan vi va der. De kom så lömskt och anhöll mig ute på gården, Gerda och två andra flickor, extra-elever, den ena var dotter till en biskop med vådliga förtjenster —. De skulle språka med mig förstås — och jag hade nätt och jämt fått tid att gömma nyckeln under rocken. Tror ni inte jag tappa'n? Jo, min lif och själ, pang! Med träklabben och allt. Om det ändå hade varit en mensklig klabb! 'Däkorna' försvann — bortspolade — och jag stod der. Men när jag tog upp det tappade och sa' 'styft' — hvad skulle

jag säga? — då hörde jag hur de fnissade väldigt på alla kanter. Fan, jag är alltid ute och åker!»

Det var den första traditionella historien från Näs. Den andra var, när Figge döpte »biskopen».

Den unga damen var inte af hans folk. Hon stod alltid och lurade, tittade bakom dörrposter, satt i soffan och läste Posttidningen med ögonen öfver tidningens kant —, eller dök hon upp i backarna, »den *lilla* ungen», öfver allt, der ingen kunde ana att någon mensklig varelse skulle komma.

»Fan,» sa' Figge, »jag som alltid är der jag inte borde vara! Och jag som alltid föredrar den fria naturen.»

Men han hämnades, och det mycket oförskyllt för resten.

Han skulle nämligen se om duschen vid kvarnrännan; der hade mjölnaren, som var en fin och tät man, bygt ett litet krypin med en duschinrättning, som nu varit i olag någon tid.

Figge klängde upp på taket, hasade sig fram till rörledningen, vred på en kran. Genast brusade vattnet ner och ett kvinfolk gaf hals inunder . . . »Biskopen» förstås! Det var inte menskligt, hvad hon skrek. Hade kläderna på sig blygsamt, den söta ungen — vågade inte säga ett knyst, när hon hörde det gick någon på taket — och fick dusch mycket vårdslöst.

Hon gick visst inte dit sedan.

Den tredje var när Figge sade att mjölnarn var blå om näsan.

Mjölnarn kallades eljes 'patron', var en liten herre i gråa sommarkläder och hvita polisonger.

Det var före midsommar, kallt som man plägar ha det på den tiden af året — så att litet hvar satt och huttrade, då man åt frukost ute i bersån.

»Det är verkligen en smula kylslaget,» sade patron, när han slog i en rad supar.

»Ja, mjölnarn är blå om näsan,» upplät Figge sin mun.

Sedan åt inte värden till samman med artisterna. »Han var visst lömsk på mig,» menade Figge. »Jag har en förbistrad otur. Men — parfaitement, han *var* blå om näsan.»

Det var emellertid Gerda . . . Figge tog vördnadsfullt af sig hatten hvar gång när han nämnde hennes namn.

Under vintern hade de blifvit bekanta. Och hade inte Figge blifvit kär i henne sedan, så skulle han bestämdt blifvit det genast.

Det var äkta konstnärstemperament. Han mötte henne en morgon på Barnhusträdgårdsgatan. Hon storgrät, hade inte hunnit få sitt prisämne färdigt till inlemningsdagen och var otröstlig. Duktig flicka, målarlynne, snobbig tös!

Ute på Näs gick Figge med sin kikare och sin jägarrock och var vresig, inte bara på biskopen utan också på Gerda, derför att hon alltid hade Pucke bredvid sig eller bakom sig.

Pucke var en stor valp! Snäll pojke för resten, bra pojke, när han målade. Men en riktig valp! Alltid skulle han välja samma motiv som Gerda — och som Figge också, sedan han en gång börjat måla. Som om det inte funnes andra motiv! Man kunde bli arg!

När äplena mognade och föllo ned från träden, så sprang han omkull Figge för att hinna före honom — och så fram till Gerda naturligtvis, storleende, nöjd — var så god! Och när flickorna gått och lagt sig — Gerda steg upp klockan fyra för att måla morgonstämningen öfver viken, gick derför tidigt och lade sig — så spatserade Pucke ute och svärmade vid stranden. »Och jag» — bekände Figge längre fram — »jag blef kär, så att jag gick med honom och blef en medfåne åt 'en — i stället för att i ro sitta och peta ihop studier».

Men Pucke fick bära hennes staffli och målarsaker på nacken. Också det förargade Figge. Gerda var en så bra flicka, så hon kunde bära sina grejor sjelf. Han fick plocka upp hvad som blåste ned och springa efter hennes studie, när stormen tog den nere vid stranden — den der dagen, då ingen annan vågade ställa upp ett staffli för blåstens skull, ty det blåste, så att udden blåste af Figges witzar.

Det var egentligen en kväll de voro öfver på Ökna, en egendom i närheten, tvärs öfver sjön, som Figge fick klart för sig att han var ömkligen kär.

Figge var uppspelt och Gerda var stilig och det hela var lifvet på en pinne. Men han var som vanligt »ut och åkte». De stodo, några stycken, uppe på balkongen och skulle räkna kyrktornen, som man såg derifrån. Det skulle vara fem. Figge kunde inte upptäcka mer än två — »men det blir nog flera, ju längre det lider», sade han, när de varit inne och smuttat på den hembrygda punschen, medan damerna bjödos på saft och vatten, som verkade som starka toddar i färgen.

Så tappade Gerda en hårnål, som hon knäpte sina handskar med. Den föll ned på gården. Figge efter den utför trappan. Då kom der en välfödd gubbe och stoppade sig i vägen. Figge rände rakt i famn på honom.

»Herr Figge Molin — vår värd, assessor Berg,» var någon uppmärksam person framme och presenterade.

Men inte hade Figge tid med den välfödda gubben. Han sade som sanningen var:

»Jag har tappat en hårnål,» sa' han.

»De trodde jag var en smula knottrig, hva?» undrade han dagen efter.

»Det blef jag antagligen till sist. Den der hemgjorda punschen! Der satt Kjörboes räf på väggen. Och de hade så mycket mat, så syndigt med mat. Urstyf kall gris med lingon till — glömmer'n aldrig i lifvet!»

Och husets döttrar voro mönster af uppmärksamhet. Ogifta, hela ramsan. Behagas det

— behagas det inte? kommo de stickande med tallrikar. »Tack, vi hugger nog för oss», mumlade Figge sin tysta tanke. Och »jag glömmer dig aldrig — aldrig i lifvet», sade han högt till sin andra portion kall urstyf gris med lingon.

Mjölnarns diet var inte särdeles omvexlande. Deraf kom det sig att Figge inte märkte, när Gerda gick sin väg med ett par andra flickor, som skulle upp tidigt morgonen derpå.

»Ja, visst blef jag knottrig,» bekände Figge sedan. »Hvad skulle jag bli? Den der punschen — och bål efter supéen. Biskopen stod och glodde» — han ritade upp hennes runda ögon i luften — »tyckte jag var en bonde och en idiot — — som jag för öfrigt *inte* var.»

Figge höll tal, dansade cancan utefter landsvägskanten på hemvägen, hjulade nere på bryggan och deklamerade »I Valhalls salar satt Odin dyster» — jaja, endast ett par strofer, förstås. Flickorna ville höra fortsättningen, ty detta var nytt för dem och vetgirigheten är det bästa slag af girighet, då räddades situationen genom »Här är gudagodt att vara», som de båda gluntsångarne uppstämde i rätta stunden.

Det väckte anstöt sedan, att några stycken efter hemkomsten tagit en sväng med pigorna i det halfskumma köket, upplyst af en ljusstump, som stod och nickade i ett bränvinsglas. »Här ska' valsas», ropade Figge. Måleriskt var det — spiseln och alla kastrullerna och ett litet fönster med landskapet utanför, de mörka löf-

dungarna, som speglade sig i sjön. Det hade regnat och var nu alldeles lugnt — med fuktig kall luft, som den kan vara om sommarnätterna.

Det *var* stilfullt på den tiden, allting var roligt.

För öfrigt räckte baletten bara fem hvarf rundt köket. Man hade heller inte annan musik än Figge, som hvisslade och sjöng:

»Veni puella, salta cum me,
in saltionem basio te . . .»

— — — — — — — — — — — — — — —

Sommaren blef en idyll. Målning i solgasset, siesta i hängmattan eller i backen framför kasernen. Roddturer, aftonpromenader, månsken och dylikt. Då kan man veta!

Landtligt och fridfullt. Utom det att mjölnarns pojkar sköto till måls med salongsgevär, så det hven om öronen på allt folket. Kasernens väggar och åtskilliga af uthusen sågo ut som såll. Äldste sonen i huset — snäll pojke för resten — hade skjutit inpigan i benet i fjor. »Hon haltar litet nu», sade han, oskulden, när han talade om det.

Idyll för öfrigt. Men nämdeman, som var närmaste granne, hade en gris, och den tog sig en familjär vana att följa efter Figge. Första gången kom nämdeman och ville fösa in djuret.

»Låt individen hållas,» menade Figge.

»Åh, för all del, inte kan min gris gå i en så fin herres sällskap,» sade nämdemannen.

Emellertid hade djuret fattat en besvärlig tillgifvenhet för Figge. Luffade ständigt i hälarna på honom. »Nöff, nöff — så kom den fan.» Smörj tyckte han särskildt om. Han lade sig vid Figges och Gerdas och Puckes fötter, och det var stört omöjligt att få honom bort. Han bokstafligen jagade trion från plats till plats, hade smygvägar genom gärdesgårdarna och kom så trefligt grymtande. »Jag tror det är fan sjelf och inte en rättskaffens gris!» svor Figge, ond på fullaste allvar.

Så gick den ena månaden efter den andra. Kårandan upplöstes, de flesta ungdomarne hade farit för länge sedan och endast en kvartett var kvar sommaren igenom.

Då kom ödet i gestalt af Bäckström, litet sportsman till sjös och oftare målare till lands. Han kom seglande med sin kutter, — var en smula kär i Gerda, han också, sedan vintern.

Pucke försvann totalt, när »amiralen» kom. Gerda var egentligen inte heller särdeles belåten. Frisk, munter, full af infall, som ett yrväder var hon alltid. Men nu blef hon nyckfull, nervös, oresonlig.

Hon satt och hängde på räcket nere på bryggan. Det var farligt, det skrattade hon åt. »Drag upp mig, Figge, om jag faller i.»

Jaha, det ruttna räcket brakade sönder mycket riktigt — och Gerda baklänges ned i sjön. Figge glömde aldrig, *hur* hon föll. Hon hade mörkröda strumpor och små skor.

»Sedan mins jag bara, att mina tankar stod mol stilla. Jag skulle dra upp henne, — satte i på hufvudet. Romantiskt, hva? Hade aldrig i lifvet hoppat på hufvet.

Som en padda, sa' de. De förde naturligtvis skoj med mig sen.

Ty det som inte var romantik alls, det var att jag inte hitta' rätt på flickan. Ingen människa kunde hitta någon stans under vattnet. Måste upp och få luft — jag kom opp ensam, jag. Och så på hufvet ner igen.

Men det gick inte alls. Jag kom aldrig längre ned än att . . . 'gluteus' blef öfver vattnet. Och det allra värsta var att jag kunde ingenting se, när jag var uppe, för jag hade vatten fullt i ögonen. Så jag kunde inte veta, att Bäckström varit nere och fiskat upp flickan. Utan jag höll på och dök — efter mitt patent. Maken har jag aldrig varit med om.

Och uppe hos skogvaktarns va de good-templare — vi fick torra kläder der. Jag var våt som en nors, men kunde inte få mig en kognak ens att lifva mina sinnen med.

Men hade jag varit simmagister, då hade det blifvit annat än denna krassa realism, var säker på det. Hur hade du gjort i mina kläder?»

»Hade gjort som du, antar jag.»

»Kan du fiska upp folk?»

»Jag har aldrig försökt — jag vet inte.»

»Ridderligt, hva? Hade jag inte kunnat simma alls, så hade det väl varit min skyldighet att dunsa i och dränka mig med för sällskaps skull. För resten ville jag nog drunkna med henne, antar jag. 'I lif och död, madam!' sa' gardisten.

Emellertid så reste jag ett par dar efter — med Bäckström. Det var inte trefligt längre. Hon var så tacksam, Gerda, det sa' hon flere gånger. Ingenting att tacka för, sa' jag, och det tycker jag än. Det var dumt alltihop, var det. Hon kunde gå och tacka amiralen.

Den var lifvad! Gick och slog för flickan — i hvit väst och schangtil. Men hon var bara tacksam mot *mig*, hon! Toujour pojke för resten. Vi seglade vår väg till samman, men *han* skulle komma igen. Var så god — var så god behåll, 'behagas det?' som de sa', de der ogifta på Ökna.

Jag har för resten inte dykt se'n dess. Sådant der kan inte gerna hända en två gånger, hva?

Men det blef i alla fall finalen.»

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Flera år efteråt kom Figge, parisare, friluftsmålare, trez chic, ut till Grèz, den lilla målarbyn. Gerda var der och en hel koloni amerikanare i knäbyxor och amerikanskor, rutiga och randiga och urblekta.

Pucke var också der med sin fru.

»Man skall gifta sig,» sade Figge och höjde sitt glas chablis. Det var efter dejeunern, de sutto kvar i salen, ett par landsmän och gamla kamrater. Och Figge var i sitt esse.

Han hade varit ute och gått med Gerda på landsvägen, som kantad med popplar går spikrakt mot oändligheten förbi Grèz och förbi Bourron och förbi Fontainebleauskogen. De hade sett på utsigter, grälat om lokalfärger, plockat blommor i tricolorens färger till en bukett och språkat om allt och intet som förr i tiden.

Gerda var frisk och munter, kamratlig och skämtsam som alltid. Något mera sansad likväl. Hon hade varit utomlands i flera år.

»Det är chic,» sa' Figge, »man skall gifta sig. Sitta under ett stort familjeparaply och göra peinture — ute i naturen.

Och måla små barn — i gröngräset -- det är stil. Hvad sa' du, min *lille* bror?»

Det sista var till Pucke. Han såg inte vidare belåten ut, drog sig i mustascherna och mumlade:

»Åh - - ja! Men vi ä' så osams, gumman min och jag.»

»Valp!» sade Figge ohörbart. Han hade alltid ett horn i sidan till Pucke. —

Sedan var Figge ute och ströfvade ensam. Artisterna voro bortflugna åt alla kanter, syntes inte till.

Figge fick rätt på en båt, ett riktigt tråg för resten, rodde under brohvalfvet och uppåt

Loing, genom den rika, yppiga slätten, nedanför den ena trädgården efter den andra, bort till de små holmarna med deras täta snår, deras rika blomsterverld.

Der gick han i land.

Ensam var han. Fridfullt och stilla . . . Man var så obegränsadt ogenerad här i naturen — fick göra precis hvad man behagade. Och Figge hade af gammalt förkärlek för den fria naturen.

Just då stöter han på ett par, som sitter bakom en tafla — med armarna om hvarandras lif.

Jo, det var ett möte!

Det var Gerda och en af amerikanarne. Hon målade väldigt stora dukar nu för tiden.

»Fan!» sa' Figge, när han hufvudstupa kom ned till båten igen. »Alltid är jag ute och åker!»

Men vid dinern kom gumman Chevillons finaste 'duc de Montebello' in, och der eklaterades Gerdas förlofning med mister Baker.

Och det var Figges fel, att det blef just i dag.

»Se så, nu har *hon* också gått åt!» muttrade Pucke, när herrarna sutto kvar vid sina glas på aftonen.

Och Figge såg upp i taket och drömde:

»Det är snobbigt, 'ta' mig sablarna'! Menage, en söt liten hustru, som går och gör det trefligt. Och små barn! Ja, de *får* en stilig mamma!

Skål, Pucke! Hennes skål!»

Pucke såg lömsk ut. Han var inte säker på, om det inte var drift.

LEK.

När julen kommer till Stockholm, då tycker vintern synd om allt folket, som har brådt ute på gatorna i kölden, och då makar han sig gerna undan för några dagar, ristande sin pels af snö, så att flingorna yra öfver staden.

Då går julveckan in med grå himmel och ljum luft, så att dropparna plumsa ned från taken i långa rader och inbilla folk att det är vår, och isen, som just gjort små försök att simma ute på sjön, hakande sig fast vid kajer och båtar, blir blöt och tung och kan till slut ej hålla sig uppe.

Då släcker man sin lampa och går ut. Då trampar man bort den sista snön från gatorna och promenerar sedan i slasket utanför bodarnes stora, glimrande rutor. Då draga långa rader af småbarn från fönster till fönster, jublande åt alla härligheter de skåda — rödkindade ungar med

tindrande ögon och hållande vantarna i munnen för att i sin förtjusning kunna klappa i händerna så att det hörs. Och mödrar och tanter komma bärande på feta paketer, stadsbuden springa andfådda och öfverlastade, och tjogtals kärror med ilgods dela frikostigt ut julgåfvor från landsorten, hälsningar från dem som äro fjärran.

Alla menniskor äro ute, alla bodfönster belägrade. Gnistrande silfverpjeser, guldsmidda bokpermar, taflor från något litografiskt tryckeri i Tyskland, siden i färgpräktiga grupper, julgranskonfekt af krita, dockor så stora och så dyrbara, som vore de lefvande — och julbockar och Nisse och Nasse med fjädrar i mössan och båda armarna fästade på ena sidan af sin flata peppardegskropp.

Mulet och skumt hela dagen, gasen tänd från morgon till kväll. Och hvilket slask! På golfvet i hvarje bod en sjö utifrån gatan. Men det går an att äfven kassörernas lådor äro öfversvämmade och att kundernas plånböcker knarra af välmåga. Allting är lika billigt som det är gediget, allt som inte är omtyckt får bytas ut efter julen. Och efter lyckadt köp smakar glöggen förträffligt. Alla bekymmer lagda på hyllan, sparade till nästa år. »Glad jul, glad jul», hvart man vänder sig.

Men vintern vaknar och känner sig utsöfd. Senast på annandagen gnuggar han sömnen ur ögonen. Hvarpå han tittar fram igen, bister, med fruset skägg och isig andedrägt.

Då draga sjöarna genast täcket öfver öronen, så att det knakar i fållarna, trähusen stöna af förargelse och röken står rätt upp ur skorstenarna. Men vintern ler sitt kalla frostleende och målar blommor på rutorna hos fattig och rik.

Gammalt folk skakar malpulvret ur sina fjolårspelsar, ungdomen profvar nya skridskorna, himlen är gröngul men klar och hela dygnet om sitter månen der uppe, blek och frusen.

Julljusen brinna då ännu och spindeltrådarna glittra i granen. Pianotoner och barnröster, ringdans och lekar, glögg och skinka och gröt. Allt annat lagdt på hyllan till nästa år. »Glad jul, glad jul!»

* * *

Men i år var gubben oresonlig. Han ville inte maka åt sig, när julen hördes komma, han var alls inte sömnig, ville inte gå sin väg, utan sprang kitsligt i stora krokar och dansade som en besatt, så stormen tjöt efter honom och snön yrde omkring som dun, när man skakar ett bolster.

Intet slask blef det men storm och rusk. Blåst som piskade folk i ansigtet som med en fin isdusch, tog herrarnas hattar för att leka med dem och ryckte och frasade i damernas kjortlar. Flämtande gaslyktor, som för hvar menniska, som gick förbi, ritade dansande skuggspelsfigurer

på husväggen, gubbar som hoppade kråka ibland och sedan sträckte sig till jättar, långa och smala, för att sedan försvinna med ens. Knaggliga isgator, rensopade och hala, med vindilar på lur bakom hvarje hörn.

Särskildt på ålderman Broms' stora gård uppe i Adolf Fredrik höll vinden sin julbal, lekte hök och dufva under skjul och bakom plåthögar, jagade uppför stegar, öfver tak, in genom gluggarna till vinden, och hoppade sedan ned i stora skorstenen till verkstadsugnen, derifrån nu ingen eld slog upp som eljes var vanligt — med tungan högt öfver skorstenen.

Det var kolmörkt inne i plåtslagareverkstaden. Intet slammer, inga hammarslag, inga svarta näfvar och sotiga ansigten.

Gamle ålderman Broms var en man af den gamla stammen. Han var rik men det hindrade honom ej att stå upp klockan fem hvarje hvardag hela året om, att gå sin rund i verkstaden och sitta på kontoret. Det hindrade honom ej att ha på sin dörr den gamla väderbitna skylten: »Här bor plåtslagaren Axel Broms», och att bo kvar i sitt gamla tvåvåningshus med den höga hvita gafveln, som hölls ihop af de stadiga jernkramporna.

Han var en gubbe med gamla vanor, som måste hålla sig uppe i hans tid. Utom i det, som rörde yrket och verkstaden, ty denna följde med alla framsteg, som gjordes, och pröfvade på allt nytt.

Men det var numera sonen Isak, som skötte den på samma gång som han skötte sina öfriga affärer. —

Alla rummen voro upplysta i åldermannens stora våning.

Men det var ändå ingen riktig jul, tyckte man. Förr, innan barnen växt upp, hvilket lif det varit då, hvilken fröjd, hvilken nyfikenhet!

Och hvad man var listig! Outtröttlig när det gälde knep! Gömde sig under sängar och soffor eller stal nycklar, gjorde allt för att få se hvad som ej var tillåtet att se. När tilltagen upptäcktes, då blef det gräl och kif och gråt, men som genast ströks bort igen, ty det var jul.

Och alla arbetarbarnen kommo upp i salen, fingo julklappar och sågo på granen, stodo och tittade och voro bara ögon. Vågade inte röra sig. Och gaf man dem en puff, så blefvo de stående igen som målade bockar — med stora ögon!

Men nu! Småsyskonen Nina och Per höllo på att förgås af otålighet. För dem var det kanske som förr. Modern hade ännu ej synts till och pappa var ute i blåsten och köpte julklappar — alltid i sista stund, puttrande öfver att han inte hade nog tid på sig utan måste ta' hvad som fans i brådskan.

Mean var inne i sitt rum. Lilla Nina gissade att Mean höll på att skapa till en gumma, — ty i fjol hade hon klädt ett rökbord, som hon gaf åt pappa, till en gumma, o, så förskräcklig hon

såg ut — med en kålrot till hufvud — men när Nina rusade dit in i något ärende, som inte alls var så särdeles vigtigt, så kunde hon icke upptäcka några tillrustningar. Och det besynnerligaste af allt var, att Mean inte ens körde ut henne, fast det var julafton och allt således var hemlighetsfullt och nyfiket.

Mean sysslade alls inte med julklappar. Gjorde ingenting annat heller men satt ej stilla en minut. För hvarje vagns buller på gatan och för hvar gång det ringde på tamburklockan, så ryckte hon till nervöst men gick aldrig att se efter hvem det var. Hon visste ju hvilka som skulle komma, visste det mycket väl.

Hon väntade sin fästman.

Det var på sommaren hon blifvit förlofvad.

Familjen hade varit på Särö. Hon var aderton år då. En elfva, sa' herrarna, en barnunge, sa' damerna. Ett troll, sade gamla pappa, och det var sällan han sade något, han gick bara och smålog för sig sjelf, nöjd med sin tillvaro.

Många ungherrar kretsade alltjämt omkring familjen. Der funnos unga damer, syster Alma, förlofvad då med baron Gyllenhjelm, kusinerna, glada flickor, och Aimée, lilla syster, var med liksom på sladden öfverallt. Ett ostyrigt barn, nyckfull, våghalsig ute på sjön, lekhågad och yr som en tolfårs unge, och bortskämd som en flicka har rätt att vara, då hon är vacker och har pengar.

Bland herrarna var grosshandlar Müller från Malmö. Hon kallade honom på skämt för farbror Gustaf derför att han såg ut som en farbror, som hon tyckte. Han var en fet herre på trettitalet, mycket distingerad, med tunnt hår och slätt spetsigt helskägg, litet ovig och klumpig till följd af fetma och stillasittande.

När familjen Broms rest ifrån Särö och hvilat upp sig några dagar, kommer så ett bref från grosshandlar Müller till fröken Aimée. En vördnadsfull skrifvelse, hvari han ber om hennes hand.

Det var med största förundran hon läste detta bref, som kom fallande ned midt i hennes barnslighet. Modern på ena sidan om henne, syster Alma på andra sidan.

Men fast de alle samman sågo så högtidliga ut, så kunde hon ändå ej afhålla sig från att skratta, och det riktigt hjertligt ändå, åt att farbror Müller gaf sig till att skrifva sådana tokerier som att hon skulle göra hans ensliga hem till ett himmelrike — och hvad allt han hittat på, det ena löjligare än det andra.

Föräldrarna och syskonen skrattade inte.

»Müller, hvem kunde ha anat det?»

»Mycket angenäm karl,» muttrade fadern.

»Det här är alls inte att skratta åt,» sade modern.

Syster Alma såg riktigt harmsen ut öfver hur opassande Mean bar sig åt. Hon tyckte nog också att Müller hade en underlig smak.

Nå, hvad ämnade damen svara?

»Det kan väl aldrig bli tal om det,» menade Alma harmset.

Pappa snusade med sin lilla guldslef, — »treflig karl, Müller, öfverlägsen i vira».

Mean tyckte bara det var så dumt alltsammans.

Men det var ändå rätt roligt, när allt kom omkring. Hon funderade sig till sömns, och på morgonen var hon lika klok. Hvad var det också för påhitt af honom? Att skicka henne det der fåniga brefvet!

Till slut gjorde hon ett försök med modern. Om mamma ville skrifva . . .

Nej, visst inte! Mamma nekade helt kort. Det var Aimée och ingen annan som hade att svara på Müllers bref.

Hon skref då till sist så godt hon kunde, ansträngde sig en hel förmiddag för att få brefvet riktigt öfvertygande — sansadt och bestämdt och allvarligt — utan att det likväl fick bli ovänligt. Hvad det var svårt, men hon var glad då det var färdigt och afsändt.

Men två dagar efteråt kom grosshandlar Müller resande från Särö.

Och följande dag hade Aimée en slät ring på sitt finger, utan att hon ens hade klart för sig hur det i sjelfva verket gått till. —

Nu hade hon varit förlofvad i ett halft år. Och så mycket, mycket, som hade blifvit olika på den korta tiden, som syntes henne så oändligt lång.

I början var det rätt roligt att få så många presenter, dyrbara och söta presenter, från fästmannen och att höra hur förtjusta alla husets vänner voro öfver de vackra saker, hon fått. Men sedan! Han kom den ena gången efter den andra uppresande till Stockholm, fast hans affärer borde hållit honom kvar i Malmö.

När han kom, förde han henne på spektakler och visiter och ut att åka. Men roligt hade hon egentligen aldrig. Hon var så blyg, sade tanterna och nöpo henne i kinden, det lilla trollet, som nu på en gång blifvit bortbytt till en fullväxt ung kvinna. Den lilla skyggheten skulle nog gå öfver. När hon väl var gift så . . .

Och inte kunde hon få mamma eller någon af systrarna med sig, utan hon måste alltid följa med honom ensam. Förr hade hon aldrig fått gå utan förkläde.

Och hon kunde aldrig ha roligt, när hon var med honom. Hon vågade inte säga ut hvad hon tänkte, ty det tyckte han var dumt. Derför teg hon.

»Är det der ett älskande par eller äro de gifta?» hörde hon en gång hviskas bakom sig i operans kapprum.

»Ingendera delen,» svarades det, »de äro förlofvade.»

Hon grät när hon kom hem. Och blef blek och tyst. Lilla trollet hade verkligen blifvit bortbytt.

Inte ens till fadern kunde hon förtro sig, fast han var sjelfva beskedligheten. Förr när barnen fått bannor af modern, så brukade han i smyg ge dem pengar till karameller, som skulle tysta sorgen. Och då plägade herrn i boden alltid fråga: »Ha ni varit elaka nu igen?» Då skämdes barnen och tego med rodnande kinder och gråten ännu i halsen.

Men pappa var ändå så omöjlig att tala vid. Det var alltid något besväradt i hans sätt mot de fullväxta döttrarna. Och när *han* aldrig sade någonting, så . . . Man var inte van vid förtrolighet.

Nu skulle grosshandlaren komma för att jula hos sin lilla elfva. Man förstod inte, hvarför han dröjde. Hela dagen hade man väntat, allt var i ordning. I hans rum fattades ingenting. Fru Broms hade stält dit en blombukett på fästmöns vägnar. Fadern hade tagit hem af grosshandlarens egen kognak.

Och för hvar gång det ringde på tamburklockan, ryste Aimée till och kände sig ännu mera beklämd än förr.

Det ringde flera gånger.

Först kom syster Alma med sin man, baron Gyllenhjelm, kapten vid gardet.

De bodde långt ifrån svärfar och svärmor. Friherrinnan såg trött och liknöjd ut, mycket tyst och mycket affallen men elegant. Baronen högbröstad, fet nedåt midjan, med långa mustascher, ståtlig herre för öfrigt.

Så kom unge Broms, Isak, sonen i huset och faderns kompanjon. Dryg, med röda, pösiga kinder, svällande af hälsa, talade högt och skrattade i basen, klappade gerna sin hustrus snörda lif med sin röda, feta hand och hviskade ofta till henne ett och annat, som var dem emellan och som han skrattade godt åt, medan hon lekfullt slog honom på fingrarna med solfjädern.

Hans fru var en stor porslinsdocka, som såg ut att aldrig ha varit ute i solen. Hon var insvept i en ny ljusblå modern drägt med mycket dyrbara spetsar. Dotter till bagar Blomgren på söder.

Men i hvilken snödrifva satt då bror Müller fast, efter han inte kom?

»Han är för mycket affärsman för att sätta sig i snödrifvor,» menade Isak.

Emellertid hördes han inte af. Kusken, som väntat ett par timmar vid centraln, hade åkt hem med tom vagn.

Mean hade blifvit hämtad.

Ingen frågade hvarför hon var så tyst och blek. Vid hennes surmulenhet hade man hunnit vänja sig och låtsades ej derom, fast ingen kunnat undgå att märka, hur annorlunda hela hemmet blifvit, sedan »trollet» ej mera muntrade upp de stora rummen.

Man drack emellertid te och språkade.

Granen var tänd, småsyskonen uppsluppna som kalfvar om våren. Och så hittades några paket, stoppade in mellan grenarna i julträdet.

Ett af de första var till Mean och det innehöll ett telegram.

Nina och Per togos genast i förhör.

Ja, telegrammet hade verkligen kommit strax på eftermiddagen, Per hade tagit emot det, men för att göra Mean en öfverraskning hade han gömt det och lackat in det som en vanlig julklapp.

Mean bröt det. Modern på ena sidan, systrarna på den andra.

Det var mycket riktigt från Müller. Han sitter fast i snön, snöhinder vid Flen. Rolig jul! skref han ironiskt. Och tusen varma hälsningar!

»Så ledsamt,» sade baronen af allt hjerta.

»Rolig jul ja — ja visst ja!» brummade fadern, och »fan så förargligt!» instämde unge Broms. För öfrigt hade han anat det, inga tåg kunde gå fram i sådant yrväder, det var ju solklart, han hade sagt det hela tiden.

Han och fadern lagade sig stora toddar som inledning och började språka om beläggningen af stora gasklockan. Det var ynkligt, så dåligt det gjordes och så hutlöst dyrt det blef!

Baronen vred sina mustascher, profvade den extra kognaken af Müllers egen sort och beklagade i sitt sinne både honom och sig sjelf.

Medan de äldre dragit sig in i kabinettet, började ungdomen att taga upp sina julgåfvor.

Der kom en så rolig leksak till Nina, en markatta, som kunde klättra upp för ett snöre. Alla måste titta på den och det var omöjligt att

hålla sig allvarsam, när den grinande och gloende med sina hvita perlögon stretade upp för linan. Nina sjelf var öfverlycklig öfver sin »stiliga» apa. Han var lik farbror Janne och han kunde sitta som en menniska på bordskanten.

Efter apan kommo flera roliga saker, som ökade glädjen. Mean måste in till sig och dikta ett par verser. Hon hade helt och hållet glömt att skrifva vers till denna jul. Hon satt der inne och smålog för sig sjelf. Hon såg glad ut. Müller kunde gerna få sitta insnöad — hvar som helst — bara han inte hittade hit!

Snart kom Per smygande efter. Han hade en idé, »något riktigt kiligt», som han måste anförtro henne, — Nina kunde för resten gerna få höra den hon också. »Nina, kom hit ett tag!»

Nina kom med sin apa. Ja, o, så roligt! Hon hoppade högt i vädret och apan dansade med på sin lina. Akta djuret, akta min älskade markatta! Mean ville ta den, — »du är en markatta sjelf, — vänta skall du få se» — Nina höll emot, och innan de visste ordet af lågo de båda två på golfvet, stora och lilla syster, brottandes och kiknande af skratt.

Per kastade sig öfver dem med ett indiantjut. Det var skojfriskt, det var i hans stil, det var precis som förr i verlden, innan Mean blef förlofvad.

Mean bara skrattade, o, hvad hon skrattade.

»Vill ni hålla er i styr?» skrek hon. »Ni kväfva mig. Så'na ungar, man har väl aldrig sett maken.»

Hon tänkte på ingenting annat än att hon var så lycklig och så glad, så der öfverdådigt glad som hon förr kunde vara, färdig till hvilka galenskaper som helst.

De tre barnen lågo på golfvet, skrikande af glädje. Per hurrade och dängde dem om öronen med en soffkudde och jublet stod i högan sky.

Ett ögonblicks andhämtning. »Att ni ska föra ett sådant väsen, barn, när här är främmande.» Men när modern upptäckte att Mean var med, sade hon ingenting vidare utan gick genast ut igen och sköt till dörren efter sig.

Det var så länge sedan hon lekte med småsyskonen, och det var så gräsligt roligt. Det var julafton, vi ska roa oss, kom ska vi dansa kring granen!

Dansen blef vild med skrattsalvor, jubel och kullerbyttor. Sedan nya påhitt. Ett rusande genom alla rummen som en stormvind — och ny brottning i ett hörn.

Till slut hade hon sjunkit ned i en soffa. Alldeles uttröttad, blossande röd, med håret neddraget och i oordning, ännu skrattande, uppspelt och andlös.

»Jag är alldeles utschasad. Låt mig då dra' andan en sekund.»

Hon bara skrattade.

Och i ögonblicket hade hon farit upp och flugit Per i nacken, så han föll framstupa så lång han var.

»Vänta du, — Per, jag skall — ge dig!»

Just då ringer det på dörren, skarpt, hårdt.

»Nu kommer det julklappar,» skriker Nina.

Man hör tamburdörren öppnas. — — Och någon som säger: »Här har ni mig nu, bäste svärfar!»

Mean tyckte att hennes hjerta stannade.

Ingen redig tanke. Hur hade hon kommit in i sitt rum? Var dörren riktigt stängd, igenlåst?

Hon hade ju tyckt sig höra hans röst — der ute i tamburen — midt i hennes lek.

Hon hade sjunkit ned i sin toilettstol. Håret ännu neddraget öfver öronen.

»Nå, det var då en angenäm öfverraskning!» Nu hördes de i salongen.

»Lifslefvande, som herrskapet ser» — Müller hade en klangfull basröst och han talade högt. »Jag hade tur i oturen, behöfde inte stanna mer än tre timmar vid Flen, så var banan klar igen. Och då ville jag göra mina vördade svärföräldrar och min lilla fästmö en öfverraskning.»

Faderns röst var något osäker, då han svarade:

»Ja, du öfverraskade oss verkligen. Nu mera väntade vi uppriktigt sagdt knappast . . .»

»Men så mycket mera kärkommen är Gustaf,» inföll modern mjukt. —

Hon hade visst suttit rätt länge, då man knackade sakta på dörren. Det var modern, som hviskande bad henne öppna.

Nina var bakom. »Mamma,» sade hon tveksamt.

Modern vände sig om.

»Gå in och kamma dig, Nina. Inte kan du visa dig för Müller så der ostädad. Gå in i barnkammaren.»

»Mamma.»

»Ja —?»

»Mean vill . . .» nej, hon vågade inte tala ut.

Först då modern mildt men bestämdt förnyat sin befallning och Aimée öppnat sin dörr, vågade Nina hviska halfhögt, försigtigt hvad hon hade på hjertat:

»Hon vill inte ha honom.»

Men det hörde inte mamma, och det var kanske det bästa . . .

»Så du ser ut, barn. Har du inte ajusterat dig ännu?» började modern, väl inkommen till Mean. »Sätt dig här, så skall jag lägga upp ditt hår. Kära barn, hvad du är blek. Det var kanske oförsigtigt af dig att rasa med småsyskonen som du gjorde. Du måste vara aktsam om din hälsa, både för din egen och andras skull. — Hör, så uppsluppna de ä' derinne! Din fästman förde lif och munterhet med sig. Var det inte roligt att han inte behöfde vänta länge på den der stationen — der tåget stoppade, du vet. De kunde fortsätta efter ett par timmar. Så nu är han här.»

Nu är han här! Det betydde: Tag på dig en vacker min och kom! Det är på dig han väntar.

»Får jag se nu,» fortfor modern. »Ja, bara du tar en litet gladare min på dig, så är du mycket söt.»

Men Mean hörde inte på.

Den der skarpa ringningen hade väckt henne med ens, häftigt, brutalt. Som om hon känt hans hand gripa henne, draga henne till sig.

»Nej, jag vill inte träffa honom, jag vill aldrig träffa honom!»

Hon hade rest sig häftigt, hon var dödsblek. Mest af rädsla. Hvar hade hon fått mod ifrån att säga så i moderns närvaro? Nu var hon rädd och hon stödde sig darrande mot stolskarmen.

»Hvad är det du säger? Och till mig? Kom ihåg, att du inte är något barn mera, du har redan varit det alltför länge.»

Moderns röst lät helt mild och lugn. Det var den tonen, som alltid förmådde böja barnens viljor. Hon fortfor att tala.

Hvad var det hon ville? Hade någon tvungit Aimée att skänka sin hand åt Gustaf? Hade hon inte haft sin fria vilja? Men nu var det en gång gjordt, och nu gälde det familjens anseende, nu var det hennes föräldrars pligt att vaka öfver att hon inte i barnsligt lättsinne toge ett steg, som hon skulle komma att ångra djupt. »Vi ä' inte vana,» fortfor modern med samma lugna mildhet, »att bryta våra löften, och vårt hus har aldrig varit skådeplats för några skandaler, hvarken af ett eller annat slag. Tag ditt förnuft till fånga,

min flicka, du skall ge mig rätt i framtiden en gång, sanna mina ord.

Nu går jag in till våra gäster. Jag skall ursäkta ditt dröjsmål hos din fästman, som har allt skäl att vara otålig. Tänk litet på honom också och inte bara på dig sjelf, du lilla egoist.» Hon klappade flickan skämtsamt smekande på kinden. »Tro du på dina föräldrar, de vilja endast ditt eget väl.»

Så blef Mean ensam igen.

Det var kanske så som modern sade. Ingen hade tvungit henne. Hon hade bäddat åt sig sjelf. Men hon förstod inte då...

Hon hade gjort bra dumt i att leka och rasa helt nyss. Det var slut med leka nu.

Men hur var det möjligt? Hur hade hon kunnat glida in i allt detta? Hon hade ej känt det förrän nu, hur hela verlden vexlat färg på sista halfåret. Denna julafton var som en hälsning från henne sjelf, från lilla trollet, från den yra, barnsliga, tanklösa, lyckliga flickungen.

Barnslighet, nycker! hade modern sagt. Och otacksamhet sedan, den svartaste otack! Hon hade fått en fästman, det plägade andra flickor vara glada öfver.

Hon skulle nog bli glad, hon också. Bara hon hunnit vänja sig.

Hon skulle komma hit som gift nästa julafton, hon skulle räknas till gästerna, till »främmandet», liksom Alma och Klara.

Men lycklig skulle hon bli. Att vara nygift, det är ju att vara lycklig. Och det blef man, när man lydde sina föräldrar. Blef man inte?

Men — syster Alma . . . ?

Åh, har Alma någonsin sagt att hon inte är lycklig? —

Grosshandlar Müller hade fört lif med sig in till sällskapet der ute i salongen. Innan han kom, var det dåsigt och tråkigt. Konversationen fruarna emellan hade gått trögt, men det var Almas fel, hon var absolut omöjlig, ännu värre än vanligt, intresserade sig hvarken för bjudningar eller möbelstilar, eller för prester eller barnskötsel eller de kungliga eller någonting.

För herrarna var det också långrandigt. Baronen skålade med unga Broms, men visste aldrig hvad i all verlden han skulle hitta på att tala om med »den tjocka plåtisen».

Men så hade Müller kommit och lifvat upp alle samman med sina historier, först och främst med en hel laddning alldeles färska detaljer från det öfverståndna resäfventyret.

Han hörde genast, när dörren till Aimées rum öppnades. Han skyndade ifrån de andra ut i salen och kom emot henne stor och fet, med sitt röda ansigte och sina små pliriga ögon, som lyste, när han såg henne.

»Ändtligen!» utropade han.

Hon räckte honom sin hand utan att röra sig ur stället. Han tog den och ämnade kyssa den, men så närmade han i stället sitt ansigte

till hennes. Hon böjde sig undan och drog sin hand ur hans.

Föräldrarna hade kommit in efter grosshandlaren. Modern ville ej lemna dem ensamma.

»Skall inte Aimée önska sin fästman välkommen?» frågade hon med glad, vänlig ton.

Det var också nära att ett välkommen halkat öfver Means läppar. Det var ju bara ett talesätt, det der ordet, en sällskapslögn som så många andra. Men moderns ord, så mjukt och ömt de än uttalats, kommo det att jäsa upp inom henne, alla tankar som hon lyckats dämpa och vagga till ro. Hon hade blott ett att göra, hon visste det, att se vänlig och hängifven och lycklig ut — och lemna sig åt honom. Det har han rättighet att fordra af dig, han skall ju bli din man, ditt sällskap genom hela lifvet, ständigt, både när andra se er och — när ingen ser er.

Hon glömde med ens sina föresatser, sina löften nyss, sin rädsla, sin tveksamma svaghet, glömde allt utom det att man ville tvinga henne att kasta bort sig, trampa ned sig sjelf, det bästa i sig, det som hon ej hade rätt att gifva bort, det som hon skulle ansvara för.

Och hon ropade högt:

»Nej, nej, jag gör det inte!»

Hon hade sjelf tid att tänka, att hon alls inte bar sig åt så som hon borde. Hon såg hur förvånade de andra blefvo, hur ett häpet: »Men, barn, hvad går det åt dig?» förstummades

på deras läppar, hur modern började tala om något annat, hvad det nu var, om Aimées hälsa, hon mådde inte riktigt bra, hade varit så feberaktig, så nervös hela dagen. De hade varit riktigt oroliga för henne.

Hon visste, hur det skulle gå. Man skulle anse som om hon ingenting sagt, skulle språkas vid som vanligt om ett och hvarje, och sedan skulle grosshandlaren kyssa hennes hand till god natt och säga ett artigt ord om hur han hoppades att hennes hälsa skulle bli bättre till morgondagen.

Allt skulle fortfara på den väg, man en gång slagit in på. Efter bröllopet skulle Mean helt säkert bli böjlig och nöjd som Alma och andra.

Nej, nej, storskrek det inom henne, det var synd detta, det var ett brott, och hon var förlorad, om hon lät dem släta öfver hvad hon nyss sagt.

Och nu brast det löst, orden kommo alldeles af sig sjelfva:

»Gustaf vet mycket väl, att jag aldrig blir glad, när han kommer hit. Derför så borde han alls inte komma hit. Ja, mamma må säga att jag inte är frisk, det är jag heller inte, — har inte varit det sen i somras, men jag vet ändå mycket väl hvad jag säger —»

»Kom ihåg att det är din fästman du talar till,» hviskade modern bakom henne.

»Hvem har gjort honom till min fästman? Inte jag! Jag vill alls inte gifta mig med

honom! — Nej, rör mig inte! Låt mig gå! Hvarför kan jag inte få vara i fred!»

»Aimée, tyst! Gå in till dig!» sade modern igen. Hon hade passat på och hastigt skjutit igen dörrarna till kabinettet och till salen.

Fadern sade ingenting, men han hade rodnat starkt och darrade, så snusdosan hoppade.

Fästmannen stod som fallen från skyarna och såg ut som om han föredragit att sitta kvar i snön framför att bli välkomnad på detta sätt.

Den första upphetsningen hade emellertid gått fort öfver. Mean hade vunnit större herravälde öfver sig sjelf.

»Jag vill tala ut,» sade hon lågt och andtrutet, »det är min rättighet. Det är jag och inte mamma, som har en uppgörelse ogjord med . . . med vår gäst. Ty det är *mig*, som saken rör.

Gustaf . . .» hon kom nära grosshandlaren och lade sakta sin hand på hans arm . . . »Du skall veta, att jag var så barnslig, så jag rent af jublade åt din otur med tåget. Och jag blef så rädd, när du kom nyss.

Det var mycket orätt af dig att förlofva mig med dig på det sätt som . . . Jag förstod ju ingenting, jag har inte förstått någonting — förr än nu.»

»Har någon trängt sig emellan oss?» var det enda fästmannen kunde säga.

Aimée skakade på hufvudet. »Det behöfde inte någon komma emellan oss.»

»Men det är ju oförnuft, allt det här!»

Det inkastet kände hon igen och hennes första häftighet vaknade igen.

»Oförnuft! Ja visst är det oförnuft! Men ni kan vara glada åt, att det fins så många andra som ä' förnuftiga. Vänd er till dem. Vänd er åtminstone till någon, som *kan* tvinga sig, — det kan jag inte och vill det inte, derför att det är orätt — orätt! Ja, jag kan inte hjelpa att jag säger det här, fast jag lofvat mamma ... och fast jag aldrig har vetat hvad jag ville säga. Jag skulle blygas för mig sjelf, — ja hvar enda minut, jag skulle bli en dålig menniska, jag känner det, jag har känt det hela den här sista tiden. Och det *vill* jag inte, det vill jag inte!»

»Du vet ju inte hvad du vill!» sade modern. Hon var nu så ond, så hon knappast kunde få fram ett ljud.

»Jag vill ha rätt att lefva åtminstone — och inte kastas bort.»

Nu kunde hon inte säga något mer. Hon kände sig med ens alldeles tanketom och kunde ej få fram annat än några lösryckta ord utan mening. Så vände hon sig hastigt bort, skyndade in i sitt rum och fick igen dörren bakom sig.

De andra stodo kvar, modern alldeles blek. Fadern sade ingenting, bara snöt sig upprepade gånger. Fästmannen såg dum ut — det hade kommit så oförmodadt, det här spektaklet.

Småsyskonen hade skjutit upp salsdörren och stodo undrande der, utan att någon gaf akt

på dem — Nina med apan hängande i snöret, och apan var den enda som skrattade.

Fru Broms sökte få fram några artiga, öfverslätande ord, men grosshandlaren afbröt henne tvärt. Efter detta — som verkligen var det han allra minst väntat — hade han ingenting mera i huset att göra — åtminstone inte den aftonen — att störa familjens julglädje hade icke precis varit hans afsigt —

Gustaf borde endast vänta och se tiden an, menade modern. Aimée hade visserligen haft sitt eget sinne, men det var intet skäl att tro . . .

»Nej,» grosshandlaren afbröt henne igen, — »försök inte att inverka på henne en gång till. Hon har ju sagt nej — och det tre gånger. Jag får väl höra om ett par dagar eller så, hvad jag har att rätta mig efter. Då har hon hunnit lugna sig — samla sig. Men intet tvång, lofva mig det, — inte den minsta påtryckning! God afton, min vördade tant! Adjö, farbror!»

Dermed gick han.

»Jo, det var en vacker historia!» utbrast modern. »Det har man för alla sina omsorger. Otack, aldrig annat än otack! Hvad säger du, Broms?»

Åldermannen sade ingenting, men han var mycket röd i ansigtet. Och det var frun som fick fortsätta:

»Låt henne bli en gammal mamsell då! Inte blir jag den som lägger två strån i kors — efter en sådan här skandal!»

Damerna i kabinettet tyckte det var en nog lång tête-à-tête de förlofvade emellan. De äkta männen hade ändtligen hittat på ett samtalsämne, som roade dem båda två. Baronen hviskade hest och »plåtisen» skrattade ljudeligt, slog sig på sina breda lår och sneglade allt som oftast bort till sin hustru. Det här var något för henne — på hemvägen.

»Nu gick farbror Müller!»

Det var lilla Nina, som kom ut och ropade de orden.

Med ens slut på alla samtalen. Gick? Hvad ville det säga?

Fru Broms kom och måste tala om allt samman — i största korthet, med helt få ord.

Unge Broms och hans fru bara gapade af häpnad. De förstodo ingenting, alls ingenting.

»Grosshandlaren får trösta sig,» sade Klara för att säga något, efter som de andra tego. »Mister du en, så . . .»

»Skäms, gumman!» hviskade Isak, denna gång med allvar.

Baronen drog sina mustascher så långa som spjut och kände sig kusligt stämd. Var flickungen tokig? Och så trist det skulle bli Müller förutan — bland dessa brackor, fy fan!

Men hans friherrinna kände sig så upprörd. Hon ville tala med Mean.

Men hvad ville hon säga henne? Att när andra ej leda oss, så få vi leda oss sjelfva — det går svårt, det blir misstag, skandaler, orätt-

visor, men det är lyckligt ändå, när det inte är för sent. Ty för en och annan är det för sent.

Nej, inte kunde hon säga det åt sin syster. Mean skulle missförstå — helt säkert missförstå henne. —

Det blef en förstämd julmåltid. Aimée visade sig ej och man talade inte om henne, talade knapt om något annat heller.

Då främmandet gått, drog sig fru Broms genast undan, och man hörde henne i timtal gå fram och åter i sängkammaren, ett tecken på att hon var i olag.

Mean satt på sin toalettstol, hopsjunken, med ansigtet stödt mot de hopknäpta händerna. Grö-ten och tortan, som man burit in till henne, hade hon inte rört. Hon såg förskrämd upp, när hon hörde fadern snyta sig tätt utanför hennes dörr. Så tog han försigtigt i dörrlåset och tittade in. Hvad kunde han vilja här inne?

»Pappa? Är det du?»

»Min kära pulla,» började han utan att se på henne.

»Det var snällt af dig att du kom,» hviskade hon. »Jag är så ensam.»

»Var inte ledsen!» hviskade gubben — alldeles som förr i verlden, när han kom och tröstade barnen, då de öfverträdt lagarna och fått bannor.

Så skulle han säga något mera, men det var så svårt att hitta på något.

»Vi ska hålla ihop, du och din pappa,» mumlade han till slut. »Allt skall bli så bra.»

Hennes förlofningsring låg på toaletten. »Tag den, pappa!» sade hon sakta.

Det gjorde han.

Och hon lutade sig, rörd af hans vänlighet, mot hans axel och grät — stilla, som om stormen lagt sig.

Innehåll:

Pappa och mamma . . . . . 3.
Hur Figge kom hem . . . . . 21.
Krusens ungar . . . . . 35.
Prosa . . . . . 59.
I ungdomens vår . . . . . 81.
Skymning . . . . . 95.
En roman . . . . . 115.
Hur Petterssons historia slutade . . . . . 129.
Två . . . . . 141.
Figge var kär en gång . . . . . 159.
Lek . . . . . 175.

3.
21.
35.
59.
81.
95.
15.
29.
41.
59.
75.

På **Albert Bonniers** förlag ha utkommit följande arbeten af

GEORG NORDENSVAN:

Figge. *En berättelse ur konstnärslifvet.* Pris 1: 75.

»Bokens skildringar äro alltigenom burna af *lif* och *munterhet, färgstarka och kraftiga.*» (Aftonbladet.)

»Figge har öfver sig den färgrika glans, som vi känna igen från de svenska genretaflorna.» (Ed. Brandes.)

Framtidsmän. *En bild ur lifvet.* Pris 2: 50.

»Förf. har en fond af qvickhet och godt lynne, som man icke finner i alla romaner. —» (Ny Illustr. Tidning.)

»Förf. tillhör det unga slägte han skildrar och är sjelf en »framtidsman» — han röjer verklig begåfning, och rör sig med ledighet och säkerhet.» (Aftonbladet.)

Guido. *Ur Bobs efterlemnade papper.* Pris 1: 50.

»Författarens penna löper ofta ut i verkliga qvickheter och typerna äro väl träffade med en humor, som dock stundom spetsar sig till bitande sarkasm.» (Göteborgsposten.)

I kasern. *Sven Svenssons minnen från krigarlifvet.* Pris 1: 25.

»Samma friskhet, samma lif och samma oförskräckthet möta vi här som i romanen.» (Nya Dagl. Allehanda.)

»Författarens sätt att berätta förråder starkt intryck af Aug. Blanche. Nisse rekommenderar den lilla boken, som kan locka både till «löjen och tårar».» (Söndags-Nisse.)

Skattsökarne. *Ett blad ur Gripsholms häfder.* Pris 2 kr.

»Förf:s humor förnekar sig heller icke i detta arbete. Vi rekommendera boken både för dess originalitet och de ämnen den behandlar.« *(Lidköpings Nya Tidn.)*

»Intresseväckande intrig, liflig och rask stil samt ganska god karaktersteckning utmärker denna roman.» *(Kalmar.)*

»Förf. har begagnat sitt stoff på ett ytterst pikant och intresseväckande sätt.» *(Vexiöbladet.)*

»— Det historiska elementet är med insigt och trohet behandladt, och det novellistiska förråder en obestridlig begåfning.» *(Jönköpings tidning.)*

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 400951023